

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου - Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πανεπιστήμιο Πειραιώς – Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης – Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Οι αναπτυξιακές δυνατότητες των ΟΤΑ που αποτελούν έδρα

Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Η περίπτωση μεγάλου Δήμου της Αττικής

ΧΙΩΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Αθήνα, Ιανουάριος 2022

University of Peloponnese – Department of Political and International Relations

University of Piraeus – Department of Business Administration

Democritus University of Thrace – Department of Economics

**Institutional Interdepartmental Master Program in
“Local and Regional Government and Development”**

**The development potential of a Municipality which is base of a
University.**

Case of study large Municipality of Attica

CHIOTAKI MARIA

Athens, January 2022

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη δική μου και ο επιβλέπων καθηγητής, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Χιωτάκη Μαρία

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή κ. Γεωργακέλλο Δημήτριο για την πολύτιμη καθοδήγησή του και τις καίριες παρεμβάσεις του κατά την εκπόνηση και ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

Θα ήθελα παράλληλα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος για τις γνώσεις που μοιράσθηκαν μαζί μας σε μία δύσκολη λόγω πανδημίας συγκυρία και με τις ιδιαιτερότητες που αποφέρει η εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Είμαι πραγματικά ευγνώμων για την τιμή που μου έκαναν να μου παραχωρήσουν συνέντευξη τόσο στον κ. Δήμαρχο Ιωακειμίδη Γεώργιο όσο και στον κ. Πρύτανη Κότιο Άγγελο που μου πρόσφερε απλόχερα πέρα από την συνέντευξη και πηγές για να αντλήσω υλικό για την εργασία αυτή.

Πάνω από όλα όμως χρωστάω όλη μου την ευγνωμοσύνη στους πολύτιμους συμπαρασάτες της ζωής μου, την οικογένειά μου που στάθηκε δίπλα μου σε όλη την διάρκεια του πονήματος αυτού και που σε εκείνους είναι αφιερωμένος ο τίτλος σπουδών που προσδοκώ να αποκτήσω.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου τα οποία έχουν ως στόχο την διοίκηση ζητημάτων συγκεκριμένης εδαφικής περιφέρειας, την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, την μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων κάθε τόπου, την διασφάλιση της αιεφόρου ανάπτυξης. Τα μεταρρυθμιστικά προγράμματα που εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια με σκοπό την ενίσχυση της αποκέντρωσης και την δημιουργία ισχυρότερων διοικητικών μονάδων, άλλαξαν σημαντικά το αυτοδιοικητικό τοπίο προσθέτοντας στους Δήμους πλήθος αρμοδιοτήτων που άπτονται σχεδόν σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας των κατοίκων μιας περιοχής. Ως συνέπεια καλούνται να αξιοποιήσουν κάθε δυνατή συνεργασία και ενίσχυση από άλλους φορείς για να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις. Τα Ανώτατα εκπαιδευτικά Ιδρύματα ανήκουν στους πιθανούς συνεργάτες ιδίως όταν βρίσκονται εντός των χωρικών ορίων και αποτελούν οργανικό τμήμα ενός τόπου. Έχουν σαν αποστολή την διάδοση και προώθηση της γνώσης, την ανάπτυξη και υποστήριξη έρευνας, την διάχυση και υλοποίηση καινοτόμων εφαρμογών και μπορούν να συνεισφέρουν στην κοινωνική ευημερία και οικονομική πρόοδο.

Η εργασία αυτή διερευνά τις δυνατότητες που παρέχονται γενικότερα σε ένα Δήμο από την συνεργασία με ένα Πανεπιστημιακό Ίδρυμα που βρίσκεται στην περιοχή του, για τον σχεδιασμό και υλοποίηση εξειδικευμένων δράσεων με στόχο την βελτίωση της ποιότητας ζωής. Ειδικότερα, σαν περίπτωση μελέτης ασχολείται με τον Δήμο Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη και την συνύπαρξή του με το Πανεπιστήμιο Πειραιά το οποίο σταδιακά θα μεταφέρει την λειτουργία του στο κτίριο της Άρσης Βαρών στην Νίκαια. Μέσα από τις συνεντεύξεις των πρωτεργατών της σύμπραξης αυτής, του Δημάρχου της Πόλης και του Πρύτανη του Ιδρύματος σκιαγραφούνται όλοι οι πιθανοί τομείς συνεργασίας και αναδεικνύεται μία σχέση αμοιβαία επωφελής.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ : Δήμοι, Πανεπιστήμια, Αναπτυξιακές Δυνατότητες, Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Πανεπιστήμιο Πειραιά.

ABSTRACT

Local Government Organizations are Legal Entities under Public Law which aim at managing issues of a specific territorial region, improving the quality of life of citizens, maximizing the development potential of each place, ensuring sustainable development. The reform programs implemented in recent years in order to strengthen decentralization and the creation of stronger administrative units, have significantly changed the local government landscape, adding to the Municipalities a number of responsibilities that affect almost all areas of daily life of the inhabitants. As a result, they are called upon to use all possible cooperation and support from other bodies to meet the new challenges. Higher Education Institutions belong to the potential partners especially when they are located within the spatial boundaries and are an organic part of a place. Their mission is to disseminate and promote knowledge, develop and support research, disseminate and implement innovative applications and can contribute to social well-being and economic progress.

This thesis explores the possibilities provided in general in a Municipality by the collaboration with a University located in its area, for the design and implementation of specialized actions aimed at improving the quality of life. As a case study, it deals with the Municipality of Nikaia - Agios Ioannis Rentis and its coexistence with the University of Piraeus, which will gradually transfer its operation to the Weight Lifting Stadium in Nikaia. Through the interviews of the leaders of this partnership, the Mayor of the City and the Rector of the University, all possible areas of cooperation are outlined and a mutually beneficial relationship is highlighted.

KEYWORDS :

Municipalities, Universities, Development Opportunities, Municipality of Nikaia - Agios Ioannis Rentis, University of Piraeus.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	1
Abstract	2
Περιεχόμενα	3
Κατάλογος Εικόνων	5
Συνομογραφίες & Ακρωνύμια	6
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1 : Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	11
1.1 : Εισαγωγή	11
1.2 : Η Δημιουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης	12
1.3 : Σχέδιο Ιωάννης Καποδίστριας	15
1.4 : Πρόγραμμα Καλλικράτης	18
1.5 : Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι	20
1.6 : Αρμοδιότητες Ο.Τ.Α.	23
1.7 : Ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση	26
Κεφάλαιο 2 : Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	29
2.1 : Εισαγωγή	29
2.2 : Ιστορική αναδρομή της δημιουργίας τους στην Ελλάδα	30
2.3 : Χωροθέτηση	34
2.4 : Λόγοι ίδρυσης περιφερειακών ιδρυμάτων	36
2.5 : Πανεπιστήμια και περιφερειακή ανάπτυξη	38
2.6 : Συμβολή των Ανώτατων Ιδρυμάτων στην ανάπτυξη	42
Κεφάλαιο 3 : Μελέτη περίπτωσης μεγάλου Δήμου της Αττικής	45
3.1 : Εισαγωγή	45
3.2 : Γενικά χαρακτηριστικά στοιχεία του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη	45
3.3 : Το Πανεπιστήμιο Πειραιά	48
3.4 : Νέο κτίριο εγκατάστασης το «Σπίτι της Άρσης Βαρών»	52
3.5 : Αναπτυξιακές προοπτικές που δημιουργούνται από την συνεργασία	55
Συμπεράσματα	60
Βιβλιογραφία	63
Παράρτημα	72

1 : Ερωτήσεις Συνέντευξης στον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιά κ. Κότιο Άγγελο	72
2 : Ερωτήσεις Συνέντευξης στον Δήμαρχο του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη κ. Ιωακειμίδη Γεώργιο	73
3 : Σύμβαση παραχώρησης του Ολυμπιακού Κέντρου Νίκαιας	74
4 : Μελέτη έκδοσης οικοδομικής άδειας για το Σπίτι της Άρσης Βαρών	81
5 : Κατάλογος Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Ελλάδος	88

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 : Ο Κλεισθένης θεμελιώνει την Δημοκρατία	12
Εικόνα 2 : Ιωάννης Καποδίστριας	16
Εικόνα 3 : Το Οθώνιο Πανεπιστήμιο στην Πλάκα	30
Εικόνα 4 : Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη	46
Εικόνα 5 : Το Πανεπιστήμιο Πειραιά	49
Εικόνα 6 : Το Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο της Άρσης Βαρών	52

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

IoT	Internet of things, Διαδίκτυο των Πραγμάτων
A.E.I.	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
A.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.	Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
I.T.A.	Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Δ.Κ.Κ.	Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας
E.E.T.A.A.	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Αρχή
E.Π.Τ.Α.	Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Κ.Ε.Π.Π.	Κέντρο Ερευνών Πανεπιστημίου Πειραιά
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Τ.Α.	Τοπική Αυτοδιοίκηση
Τ.Ε.Ι.	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΤοΣΔΑ	Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διοίκηση του Ελληνικού κράτους έχει οργανωθεί βάσει του αποκεντρωτικού συστήματος (Σύνταγμα, άρθρο 101). Ο όρος αποκεντρωτικό σύστημα και αποκέντρωση εμφανίζεται για πρώτη φορά σε συνταγματικό κείμενο στο άρθρο 105 του Συντάγματος του 1925 και σημαίνει την σύσταση περιφερειακών κρατικών οργάνων και την ανάθεση σε αυτά αποφασιστικών αρμοδιοτήτων, ώστε η κρατική εξουσία να γίνει περισσότερο προσιτή στον πολίτη και έτσι να επιτευχθεί η ταχύτερη επίλυση των τοπικών ζητημάτων που προκύπτουν (Χλέπας, 2000).

Ήδη από την επανάσταση του 1821 η συγκρότηση του κράτους βασιζόταν στις αρχές της λαϊκής συμμετοχής και στην αυτοδιοίκηση του τόπου, χωρίς ωστόσο αυτό να αποτυπωθεί νομοθετικά, λόγω της επιθυμίας για ισχυροποίηση της κεντρικής εξουσίας, παρά μόνο στα χρόνια της Αντιβασιλείας του Όθωνα το 1833. Η Βαυαρική Αντιβασιλεία στην προσπάθεια να θέσει τα θεμέλια της τοπικής αυτοδιοίκησης ακολουθώντας τα πρότυπα των τότε σύγχρονων Ευρωπαϊκών κρατών, διαιρεί την χώρα, με το Βασιλικό Διάταγμα του 1833, σε «δήμους» με αιρετή διοίκηση, στοιχειώδη οικονομική δυνατότητα και περιορισμένες αρμοδιότητες που άπτονταν σε σημαντικούς τομείς της καθημερινότητας όπως η εκπαίδευση, η πρόνοια, η δημόσια τάξη κ.α.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ένας από τους λόγους επιλογής του όρου «δήμος» αποτελούσε η προσπάθεια αναγέννησης της ελληνικής έννοιας του δήμου, του θεσμού δηλαδή που υπήρχε στις πόλεις – κράτη στην αρχαία Ελλάδα, των ενεργών πολιτών που σαν έννοια επηρέασαν και εισήγαγαν το θεσμό της δημοκρατίας, συνεισφέροντας στον ευρωπαϊκό πολιτισμό [Βουλή των Ελλήνων, Εισηγητική Έκθεση του σχεδίου Νόμου «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», (1997) (Σχέδιο Καποδίστριας)].

Στην σημερινή εποχή, η τοπική αυτοδιοίκηση ύστερα από σειρά νομοθετικών μεταρρυθμίσεων και μετά από το Πρόγραμμα Καλλικράτης, περιλαμβάνει δύο

βαθμούς, τους πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή αλλιώς, όπως έχει περάσει στην συνείδηση των Ελλήνων, Δήμους, με τις Περιφέρειες να αποτελούν τους δευτεροβάθμιους Ο.Τ.Α., ενώ στην κεντρική διοίκηση συναντούμε την Κυβέρνηση, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Η εργασία αυτή ασχολείται μόνο με τους πρωτοβάθμιους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και συγκεκριμένα με τους δήμους που αποτελούν έδρα πανεπιστημιακών ιδρυμάτων θέλοντας να διερευνήσει τις αναπτυξιακές προοπτικές που δημιουργεί η συνύπαρξη αυτή. Οι δήμοι δεν αποτελούν πλέον υπηρεσίες που ασχολούνται μόνο με την χορήγηση πιστοποιητικών ή με την τήρηση της καθαριότητας μίας περιοχής. Μετά τις αλλαγές που έχουν καθιερωθεί στην δημόσια διοίκηση, ορμώμενες από τις ευρωπαϊκές οδηγίες και σε προσπάθεια εξοικονόμησης πόρων και ισχυροποίησης της αποκέντρωσης, βρέθηκαν να είναι αρμόδιοι για σειρά θεμάτων που αφορούν όλες τις πλευρές της καθημερινότητας των πολιτών.

Στην προσπάθεια για επίτευξη μίας αποδοτικής και αποτελεσματικής λειτουργίας χρειάζονται συνεργασίες και ενίσχυση από άλλους φορείς. Τι πιο ιδανικό όταν έχουν την δυνατότητα αυτές να συμβούν με τα ανώτατα ιδρύματα που βρίσκονται στην περιοχή τους. Η τοπική αυτοδιοίκηση οφείλει να χρησιμοποιήσει όλες τις δημιουργικές δυνάμεις που υπάρχουν σε κάθε τόπο, στις οποίες φυσικά εξέχουσα θέση κατέχουν τα πανεπιστήμια.

Από κοινού έχουν την δυνατότητα να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν στοχευμένα εκπαιδευτικά ή ερευνητικά προγράμματα, που να έχουν άμεση σχέση με τις τοπικές ανάγκες ή να αφορούν την τοπική επιχειρηματικότητα. Η συνεισφορά των Α.Ε.Ι. στην αναπτυξιακή πορεία μιας περιοχής μπορεί να υλοποιηθεί τόσο με την εκπόνηση μελετών και προτάσεων όσο και με τις εξειδικευμένες γνώσεις και την διάχυσή τους στην κοινωνία και με την συμβολή στην δια βίου μάθηση των πολιτών.

Στόχος της εργασίας αυτή είναι να αποτυπώσει την τρέχουσα πραγματικότητα στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης, να αναδείξει την συμβολή της στην τοπική ανάπτυξη και να την συνδέσει με τις συνέργειες με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Ακολουθήθηκε ποιοτική έρευνα, με αναζήτηση σχετικής βιβλιογραφίας,

διαδικτυακών πηγών και αρθρογραφίας. Σαν περίπτωση μελέτης ασχολείται με την συνεργασία του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη και του Πανεπιστημίου Πειραιά το οποίο εντός του έτους 2021, μεταφέρει την λειτουργία μεταπτυχιακών τμημάτων στο κτίριο της Άρσης Βαρών που βρίσκεται στην Δημοτική Ενότητα Νίκαιας.

Το πρώην Ολυμπιακό Γυμναστήριο της Άρσης Βαρών αποτελεί ένα επιβλητικό και άρτια κατασκευασμένο οίκημα το οποίο έμεινε για χρόνια ανεκμετάλλευτο, αφού επιτέλεσε τον σκοπό για τον οποίο κατασκευάστηκε, μέχρι σήμερα που ανακαινίσθηκε και χρησιμοποιείται ξανά σαν πανεπιστημιακός χώρος πλέον. Για την εγκατάσταση αυτή η Δημοτική αρχή έχει εκφραστεί πολύ θετικά προσδοκώντας την ουσιαστική συνεισφορά του Πανεπιστημίου στην ανάπτυξη της πόλης.

Για την διερεύνηση της πιθανής συμβολής του Ιδρύματος στην τοπική ανάπτυξη ή μη, και για την ανάδειξη πιθανών τομέων συνεργασίας ζητήθηκε η άποψη των πρωτεργατών αυτής, δηλαδή του Δημάρχου της πόλης και του Πρύτανη του Πανεπιστημίου, άτομα με μεγάλη γνώση τόσο της αυτοδιοίκησης όσο και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Διενεργήθηκαν δύο συνεντεύξεις όπου κατατέθηκαν οι προσδοκίες και τα κοινά πεδία δράσεων που δημιουργούνται στο μέλλον για τους δύο φορείς, με την μέθοδο της ημιδομημένης συνέντευξης με συνδυασμό ερωτήσεων ανοιχτού τύπου σε σημεία όπου ο ερωτώμενος μπορούσε να αναπτύξει περαιτέρω τις απόψεις του.

Οι ως άνω συνεντεύξεις διεξήχθησαν κατά το μήνα Σεπτέμβριο 2021, στον χώρο του Δημαρχείου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη στο γραφείο του κ. Ιωακειμίδα και στο Πανεπιστήμιο Πειραιά στον χώρο της Πρυτανείας του Ιδρύματος στο γραφείο του κ. Κότιου. Οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν αφού πρώτα δόθηκε η συγκατάθεση των συνεντευξιζόμενων, καταγράφηκαν σε ηλεκτρονικά αρχεία και κατόπιν απομαγνητοφωνήθηκαν προκειμένου να αποτυπωθούν οι απόψεις των ερωτώμενων.

Η Διπλωματική εργασία αποτελείται από τρία κεφάλαια. Στο πρώτο, με τίτλο Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρείται μία αναφορά στην δημιουργία του θεσμού, στα κυριότερα μεταρρυθμιστικά προγράμματα που εφαρμόστηκαν και

διαμόρφωσαν την τοπική αυτοδιοίκηση όπως είναι σήμερα, δηλαδή στο σχέδιο Καποδίστρια και στα προγράμματα Καλλικράτη και Κλεισθένη. Αναδεικνύεται η δραματική αύξηση των αρμοδιοτήτων με τις οποίες επιφορτίσθηκε η Τ.Α. σαν συνέπεια των αλλαγών που επέφεραν τα νομοσχέδια αυτά και εντοπίζονται οι τομείς στους οποίους καλείται να συμβάλει στην αναπτυξιακή πορεία ενός τόπου.

Το δεύτερο κεφάλαιο, που αναφέρεται ως Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, αρχίζει με μια ιστορική αναδρομή της δημιουργίας τους στην Ελλάδα, από το πρώτο Πανεπιστήμιο των Βαλκανίων έως την σημερινή εποχή που η προσπάθεια εξορθολογισμού και αναβάθμισης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οδηγεί σε συγχωνεύσεις ιδρυμάτων. Στη συνέχεια προχωρά σε πληροφορίες για την χωροθέτησή τους στην επικράτεια καθώς επίσης και τους λόγους που οδήγησαν στην ίδρυση περιφερειακών ιδρυμάτων και καταλήγει σε στοιχεία για την σύνδεση των πανεπιστημίων με την περιφερειακή ανάπτυξη αλλά και την γενικότερη συμβολή τους στην ευρωπαϊκή και όχι μόνο αναπτυξιακή πορεία του δυτικού πολιτισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρονται τα στοιχεία της περίπτωσης μελέτης, δηλαδή της συνεργασίας του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη με το Πανεπιστήμιο Πειραιά. Αρχικά αποτυπώνονται γενικά γεωγραφικά και πληθυσμιακά στοιχεία του Δήμου και στη συνέχεια παρουσιάζονται πληροφορίες που αφορούν το Πανεπιστημιακό ίδρυμα, την ιστορία του, το όραμα λειτουργίας του, τα ερευνητικά του πεδία. Ακολουθεί μία περιγραφή του χώρου στον οποίο θα μεταφερθούν τα τμήματα του Πανεπιστημίου ο οποίος μελλοντικά θα αποτελέσει την βάση του, με την δημιουργία ενός πανεπιστημιακού campus. Το κεφάλαιο τελειώνει με την παράθεση των στοιχείων των συνεντεύξεων, καταγράφονται οι απόψεις των συνεντευξιζόμενων για την κοινή πορεία πανεπιστημίων με τοπική αυτοδιοίκηση και εντοπίζονται τα σημεία στα οποία είναι δυνατή μία μελλοντική συνεργασία.

Τελειώνοντας παραθέτονται τα συμπεράσματα που εξάγονται από την εργασία αυτή και δίνεται η σχετική βιβλιογραφία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1.1 Εισαγωγή

Με τον όρο Τοπική Αυτοδιοίκηση εννοούμε «την διοίκηση ενός τόπου από τους ανθρώπους του» (Φωτέας, 1992). Με τον τρόπο αυτό η λειτουργία του κράτους καθίσταται αποτελεσματικότερη, εφόσον μετατίθενται οι αρμοδιότητες στην περιφέρεια και στους εκλεγμένους εκπροσώπους του. Με την ανάπτυξη αυτής της διοικητικής οργάνωσης επιτυγχάνεται η αύξηση της συμμετοχής του πολίτη στην προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων της περιοχής του, ενισχύεται το ενδιαφέρον για τις τοπικές υποθέσεις, επομένως ενισχύεται έμμεσα και το δημοκρατικό πολίτευμα.

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρηθεί μία σύντομη παρουσίαση των σημαντικότερων σταθμών του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από την δημιουργία του έως τις ημέρες μας με ξεχωριστή αναφορά στα προγράμματα Καποδίστρια, Καλλικράτη και Κλεισθένη Ι που διαμόρφωσαν την σημερινή εικόνα της διοικητικής οργάνωσης της χώρας.

Με αυτά άλλαξαν δραματικά και οι αρμοδιότητες που ασκούνται από τους Ο.Τ.Α. και επέφεραν νέα εικόνα στο αυτοδιοικητικό τοπίο. Οι δήμοι καλούνται να αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις, δημιουργήθηκαν νέες ανάγκες και οφείλουν να προβούν σε σειρά ενεργειών και συνεργασιών στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στους πολλαπλούς ρόλους που έχουν να διαδραματίσουν και να εξασφαλίσουν τα εφόδια για την τοπική ανάπτυξη και ταυτόχρονα να προσφέρουν αποδοτικότερες και ασφαλέστερες υπηρεσίες προς τον πολίτη.

1.2 Η Δημιουργία των Οργανισμών Τοπικής Ανάπτυξης

Η δημιουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.) έχει τις ρίζες της στην Αρχαία Ελλάδα, στα χρόνια του Κλεισθένη, ο οποίος θεωρείται ο θεμελιωτής της Δημοκρατίας στην αρχαία Αθήνα, μόλις γύρισε από την εξορία, το 508 π.Χ., θέλοντας να σταματήσει τις συγκρούσεις στην πόλη των Αθηνών, εφάρμοσε ένα σύστημα μεταρρυθμίσεων βασιζόμενο όχι στις γενιές ή τις φυλές που αποτελούσαν την κύρια αιτία για τις κοινωνικές διαμάχες αλλά με βάση τον τόπο κατοικίας του κάθε πολίτη (Ζούλα, 2008).

Εικόνα 1 : Ο Κλεισθένης θεμελιώνει την Δημοκρατία (Ιστορία Τετάρτης Δημοτικού 2016)

Δημιούργησε 10 νέες τεχνητές φυλές, αντικαθιστώντας τις 4 παλαιότερες Ιωνικές και χώρισε τους κατοίκους της Αττικής σε 100 δήμους, με αυτούς γύρω από την πόλη να είναι οι μεγαλύτεροι. Ο κάθε δήμος είχε την δική του διοικητική περιφέρεια, την δική του ονομασία, τον δικό του δήμαρχο και τα υπόλοιπα διοικητικά όργανα τα οποία εκλέγονταν απευθείας από τους κατοίκους του, το δικό του ταμείο και καταλόγους με τα ονόματα όλων των πολιτών του οι οποίοι μετονομάσθηκαν πλέον με βάση τον δήμο στον οποίο ανήκαν (Τάτσος, 1988).

Με την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους (1830) έρχεται και η πρώτη προσπάθεια για σύσταση και νομοθέτηση της τοπικής αυτοδιοίκησης με το Βασιλικό Διάταγμα του 1833 «Περί Συστάσεως των Δήμων» το οποίο αποτελεί και τον πρώτο Κώδικα με τον οποίο θεσπίστηκε η διαίρεσης της χώρας σε τοπικές διοικητικές μονάδες.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Βασιλικού Διατάγματος: *«Όλον το Βασίλειον της Ελλάδος θέλει διαιρεθῆ εἰς Δήμους, ἐκάστου δε Δήμου θέλει προσδιορισθεῖ ἡ περιοχὴ»*. Αντίστοιχα στο άρθρο 4 ορίζει: *«Παν χωρίον ἔχον τουλάχιστον 300 κατοίκους δύναται να σχηματίσει ἴδιον Δήμον με ἰδίαν Δημοτική Ἀρχήν. Μικρότερα χωρία,...., πρέπει να ενωθούν εἰς Δήμον ἢ μετ' ἀλλήλων ἢ με πλησίον τι μεγαλύτερον χωρίον ἢ....να προσηλωθούν προς το παρόν εἰς τον πλησιέστερο Δήμον»*. Ενώ στο άρθρο 15 αναφέρει: *«Πας Δήμος ἔχει το δικαίωμα και την υποχρέωση, υπό την επιτήρηση της Κυβερνήσεως, α)να ενεργή κατά τους καθεστῶτας νόμους την κατωτέρα εντός της περιοχῆς του Δήμου τοπικήν και Αγρονομικήν Αστυνομίαν, β) να διοική ανεξαρτήτως τας υποθέσεις του και να διαχειρίζει την δημοτικήν περιουσία,δ)να εκλέγει τας Δημοτικάς Ἀρχάς του εκ των ἰδίων αὐτοῦ μελών»*.

Το νομοθέτημα που δημιουργείται την εποχή της Αντιβασιλείας, θέτει με αυτόν τον τρόπο τις βάσεις για την διοίκηση μιας περιοχής από εκλεγμένα από την κοινότητα μέλη, με σκοπό την διαχείριση και επίλυση πάσης μορφής προβλημάτων πάντα υπό την κεντρική επιτήρηση. Ωστόσο το αυτοδιοικητικό σύστημα που προτείνεται με τον νόμο ήταν συγκεντρωτικό, πιθανότατα λόγω αναγκαιότητας διατήρησης της ισχύος της κεντρικής εξουσίας, όριζε αυτοδιοίκηση ενός μόνο βαθμού μια και αναγνώριζε μόνο τους δήμους σε περιοχές από 300 κατοίκους και πάνω και δεν ανέφερε πουθενά την ύπαρξη κοινοτήτων σε μικρότερες περιοχές τις οποίες υποχρέωνε σε συγχώνευση.

Θα παρέμενε σε αυτήν την μορφή μέχρι την εποχή του Ελευθερίου Βενιζέλου και την διοικητική διαίρεση της Ελλάδας του 1912 που ψηφίσθηκε από την κυβέρνησή του με τον νόμο ΔΝΖ' «Περί Συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων» ο οποίος επέφερε σύμφωνα με τον Ν.Γ. Πολίτη «θεμελιώδεις μεταβολές στην δημοτική οργάνωση της χώρας και στον τοπωνυμικό χάρτη» (Πολίτης, 1915). Σύμφωνα με

αυτόν, Δήμοι ονομάζονται μόνο οι πρωτεύουσες των Νομών και οι πόλεις με πληθυσμό μεγαλύτερο από δέκα χιλιάδες κατοίκους, ενώ όλοι οι υπόλοιποι συνοικισμοί με τριακόσιους και πλέον κατοίκους και σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης μετονομάζονται σε κοινότητες. Η ονομασία μάλιστα των νέων Δήμων και Κοινοτήτων σύμφωνα με το νέο νόμο ήταν επιλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών με αποτέλεσμα να προκύψει ένα εντελώς διαφορετικό αυτοδιοικητικό σχήμα, καταργώντας τους Δήμους που προϋπήρχαν από το 1833 και δημιουργώντας νέους με χαρακτηριστικά και πολλές φορές παράξενα τοπωνύμια και δημιουργώντας εκ νέου μία τοπική αυτοδιοίκηση δύο βαθμίδων αφού επανέφερε τις κοινότητες.

Σύμφωνα με τον πρώην Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλο, σταθμό σε όλη την πορεία της τοπικής αυτοδιοίκησης αποτέλεσε το Σύνταγμα του 1975 και οι μετέπειτα συνταγματικές αναθεωρήσεις του, που είχαν σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου άρτιου και προοδευτικού και στο οποίο κατοχυρώνονται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως Νομικά Πρόσωπα και τους προσδίδεται διοικητική αυτοτέλεια (Δομική Ενημέρωση, 2005).

Στο Σύνταγμα της Ελλάδας, στην αναθεωρημένη του μορφή, τα άρθρα 101-102 αναφέρονται στην διοικητική αποκέντρωση και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα στο άρθρο 101, στην παράγραφο 1 αναφέρει: *«Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα».*

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση τεκμηριώνεται στο άρθρο 102 του Συντάγματος στο οποίο μεταξύ άλλων ορίζονται:

- στην παράγραφο 1 : *«Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς».*
- Στην παράγραφο 2: *«Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία όπως νόμος ορίζει».*

- Στην παράγραφο 3: *«Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που διοικούνται από αιρετά όργανα».*
- Στην παράγραφο 4: *«Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους».*
- Στην παράγραφο 5: *«Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με την ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά την διαχείριση των πόρων αυτών».*

Με τις διατάξεις αυτές αναδεικνύεται εννοιολογικά ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης ως μία αυτόνομη οντότητα η οποία ασκεί μέσω των νομικών προσώπων τοπική δημόσια διοίκηση έχοντας πάντα την εποπτεία του κράτους και με την σύμφωνη γνώμη των μελών και του λαού.

Δηλαδή οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου τα οποία έχουν αρμοδιότητα σε μία συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια και σαν σκοπό την διοίκηση των τοπικών ζητημάτων υπό τον έλεγχο του κεντρικού κράτους ως προς την νομιμότητα των πράξεων αυτών και όχι ως προς την σκοπιμότητά τους.

1.3 Σχέδιο Ιωάννης Καποδίστριας

Από το 1975 έως σήμερα έχουν εκπονηθεί και εφαρμοσθεί σχέδια τροποποίησης του τοπίου της τοπικής αυτοδιοίκησης με γνώμονα την περικοπή των δαπανών των Ο.Τ.Α. και την μετατροπή τους σε μία πιο βιώσιμη, ευέλικτη και

ενισχυμένη μορφή διοίκησης, επιθυμώντας παράλληλα και τον προσανατολισμό στα ευρωπαϊκά πρότυπα που ωθούσαν σε ορθολογική χρήση των μέχρι τότε διάσπαρτων πόρων.

Αρχικά εφαρμόσθηκε το σχέδιο «Ιωάννης Καποδίστριας» που αναφέρεται στον Νόμο 2539/1997 «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», με τον οποίο έγινε συνένωση μικρότερων κοινοτήτων σε δήμους με ταυτόχρονη μετατροπή τους σε δημοτικά διαμερίσματα και αποτέλεσε το πρώτο σημαντικό βήμα για την βελτιστοποίηση της δημόσιας διοίκησης στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα από τους 441 δήμους και τις 5382 κοινότητες που υπήρχαν μέχρι τότε προέκυψαν 900 δήμοι και 133 κοινότητες (οι οποίες τελικά με τον Νόμο 3463/2006 έγιναν 910 δήμοι και 124 κοινότητες), ενώ δεν επέφερε καμία μετατροπή στους δευτεροβάθμιους Ο.Τ.Α. δηλαδή στις 51 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, ούτε μετέβαλε τις 13 περιφέρειες προχώρησε όμως σε κατάργηση των 147 επαρχιών της χώρας σαν διοικητικές διαιρέσεις της.

Εικόνα 2 : Ιωάννης Καποδίστριας

Στη θέση των χιλιάδων μη βιώσιμων πολλές φορές Κοινοτήτων, οι οποίες λειτουργούσαν με ελάχιστο προσωπικό και ανεπαρκείς πόρους και οι οποίες δυσκολεύονταν να διαχειριστούν ικανοποιητικά τις τοπικές υποθέσεις, δημιουργήθηκαν τώρα μεγαλύτεροι δήμοι οι οποίοι είναι σε θέση να χειρισθούν αποτελεσματικότερα, λόγω εύρεσης οικονομικών πόρων και στελέχωσης με το κατάλληλο προσωπικό, τα αντίστοιχα τοπικά θέματα (Χλέπας, 2000).

Πρωταρχικό όραμα των εμπνευστών του Σχεδίου Καποδίστρια ήταν, όπως εκείνος προσπάθησε να θέσει τα θεμέλια ενός νέου κράτους, με τον ίδιο τρόπο να

σχεδιασθούν τα κριτήρια για την επανίδρυση της αυτοδιοίκησης, για την δημιουργία οργανισμών διοικητικά και οικονομικά αυτόνομων, δυναμικά ικανών για τον σχεδιασμό και υλοποίηση μελετών σε όλα τα θέματα που άπτονται της καθημερινότητας των κατοίκων, όπως προστασία του περιβάλλοντος, βελτίωση της ποιότητας ζωής, αθλητικών, πολιτιστικών και κοινωνικών προγραμμάτων με ταυτόχρονο εκσυγχρονισμό των πληροφορικών τους συστημάτων και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού τους.

Επομένως για την πραγματοποίηση των αλλαγών που προσδοκούσε να επιφέρει ο Νόμος Καποδίστρια ήταν απαραίτητο να βρεθούν οι κατάλληλοι οικονομικοί πόροι που θα έδιναν την δυνατότητα στους νεοσύστατους δήμους και κοινότητες να πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες δημόσιες επενδύσεις τοπικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 13 του ίδιου νόμου το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Π.Τ.Α.), ένα πενταετές πρόγραμμα (1998-2002), με δυνατότητα παράτασης για άλλα δύο χρόνια (έως το 2004), το οποίο κάλυπτε την ανάγκη χρηματοδότησης εκτός των ανωτέρω και για τις λειτουργικές δαπάνες των οργανισμών καθώς επίσης για προμήθεια και εγκατάσταση μηχανογραφικού εξοπλισμού και των απαραίτητων προγραμμάτων ενημέρωσης και κατάρτισης των υπαλλήλων τους.

Ωστόσο, όσο φιλόδοξα και εάν ήταν τα σχέδια του Νόμου Καποδίστρια δεν υλοποιήθηκαν στο ποσοστό που θα ήταν επιθυμητό. Παρά τις αρχικές προβλέψεις οι νέοι οργανισμοί δεν απέκτησαν ποτέ διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, αδυνατώντας να ασκήσουν πολλές από τις νέες τους αρμοδιότητες. Μέχρι το τέλος του 2003 μόνο το 50% των διαθέσιμων χρηματοδοτήσεων από το πρόγραμμα Ε.Π.Τ.Α. είχε κατανεμηθεί στους δήμους, ενώ υπήρξαν φαινόμενα μειωμένης και σε μερικές περιπτώσεις μηδενικής απορρόφησης κονδυλίων λόγω της περιορισμένης επιχειρησιακής ετοιμότητας τους (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2007).

Το Σχέδιο Καποδίστριας αν και βελτίωσε αισθητά την τοπική αυτοδιοίκηση με την νέα διοικητική δομή που της εισήγαγε και ενδυνάμωσε τον θεσμό, την έφτασε σε ανώτερο σημείο τόσο από διοικητική δομή όσο και από δύναμη άσκησης πολιτικής, όμως δεν την κατέστησε τόσο ισχυρή και αποτελεσματική όσο απαιτούσε η πορεία

της προς τον 21^ο αιώνα. (Κατσούλης, 2012). Επόμενο βήμα στην διοικητική μεταρρύθμιση της θα αποτελέσει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

1.4 Πρόγραμμα Καλλικράτης

Με την ονομασία Πρόγραμμα Καλλικράτης ονομάζουμε τον Νόμο 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης» με τον οποίο επιχειρήθηκε να συνεχιστεί η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που είχε ξεκινήσει με το σχέδιο Καποδίστρια, βασιζόμενος ομοίως σε αναγκαστικές συνενώσεις δήμων. Όπως αναφέρεται σε έκθεση του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, θέτονται νέα θεμέλια στην πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση για την δημιουργία λιγότερων και ισχυρότερων Δήμων, χωρίς εξαίρεση σε όλη την χώρα, οι οποίοι χωροθετούνται με βάση αντικειμενικά ορθολογικά κριτήρια (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010).

Στο πρώτο μέρος του Προγράμματος αναφέρονται οι βάσεις του Νομοθετήματος : *«Οι δήμοι και οι περιφέρειες συγκροτούν τον πρώτο και δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης και ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας αποτελούν θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων, όπως αυτός κατοχυρώνεται από τις διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας που κυρώθηκε με τον Νόμο 1850/1989. Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις συγκροτούνται ως ενιαίες μονάδες για τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους και ασκούν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα στις κρατικές υποθέσεις της περιφέρειάς τους, σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος».*

Με την εφαρμογή του προγράμματος, η οποία έγινε άμεσα ένα μόλις μήνα μετά την ψήφισή του από την Βουλή της Ελλάδας, στις αυτοδιοικητικές εκλογές του ίδιου έτους προέκυψαν 325 Δήμοι από υποχρεωτικές συνενώσεις προηγούμενων μικρότερων πληθυσμιακά Ο.Τ.Α., οι οποίοι ονομάστηκαν δημοτικές ενότητες. Τα κριτήρια για τις αναγκαστικές συνενώσεις ήταν κύρια πληθυσμιακά, με σκοπό να μην

υπάρχει δήμος που προέρχεται από συνένωση, με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ώστε αυτός να είναι εφικτό να λειτουργήσει ικανοποιητικά. Αντίστοιχα για τα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης το όριο ανέρχεται στους 25.000 κατοίκους. Λήφθηκαν όμως υπόψη και θέματα χωροταξικά για αυτό εξαιρούνται οι νησιωτικοί δήμοι στους οποίους ορίζεται ένας δήμος ανά νησί ανεξαρτήτου πληθυσμού εκτός φυσικά των μεγάλων νησιών της Κρήτης και της Εύβοιας (Υπουργείο Εσωτερικών, ομιλία Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κ. Γ. Ραγκούση στο Υπουργικό Συμβούλιο κατά την παρουσίαση του Προγράμματος «Καλλικράτης» στις 28 Απριλίου 2010).

Ταυτόχρονα στο νομοσχέδιο προβλέπεται σημαντική μείωση των Νομικών Προσώπων των Ο.Τ.Α. που με το προηγούμενο νομικό καθεστώς ανέρχονταν στις 6.000 μαζί με τις Δημοτικές τους Επιχειρήσεις, περιορίζοντας τα σε 1.500 λόγω αναγκαστικών καταργήσεων ή συγχωνεύσεων. Με αυτό τον τρόπο ο συνολικός αριθμός των μελών των διοικήσεων των Δημοτικών τους Συμβουλίων περιορίζεται δραστικά από 60.000 αρχικά στο ένα τρίτο δηλαδή σε 20.000 ευελπιστώντας σε εξασφάλιση οικονομικών πόρων και στην ορθολογικότερη διαχείριση αυτών, λόγω και της οικονομικής ύφεσης στην οποία έχει περιέλθει πλέον η χώρα.

Μία εξίσου σημαντική μεταρρύθμιση του Προγράμματος Καλλικράτη αποτελεί η κατάργηση των 51 Νομαρχιών και 19 Επαρχιών που αποτελούσαν μέχρι τότε τους Δευτεροβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η αντικατάστασή τους από τον θεσμό της Περιφέρειας που είχαν τα ίδια γεωγραφικά όρια με τις πρώην κρατικές περιφέρειες. Με την κατάργηση των Νομαρχιών οι Περιφέρειες αποτελούν πλέον τους Ο.Τ.Α. Β' Βαθμού, αποκτούν Περιφερειάρχη και διοικητικά συμβούλια αιρετά, ενώ αναλαμβάνουν μέρος των αρμοδιοτήτων που ασκούσαν μέχρι τότε οι Νομαρχίες με τις υπόλοιπες αρμοδιότητες να διαβιβάζονται στους δήμους.

Ταυτόχρονα ιδρύονται 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις με ανώτατο διοικητικό όργανο τον Γενικό Γραμματέα που διορίζεται από την Κυβέρνηση και στις οποίες μεταφέρονται οι αρμοδιότητες των κρατικών Περιφερειών οι οποίες σύμφωνα με

το Σύνταγμα επιβάλλεται να ασκούνται από το Κράτος. Παράλληλα στην έδρα κάθε μίας δημιουργείται για πρώτη φορά η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. που έχει σαν έργο της *«τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τον πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών κατά το άρθρο 102 παράγραφος 4 του Συντάγματος»* (άρθρο 215) τον οποίο, πριν από τον Καλλικράτη ασκούσε ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας και τώρα θα τον ασκεί ο προϊστάμενος της Υπηρεσίας που φέρει τον τίτλο του Ελεγκτή Νομιμότητας.

Τέλος επιχειρείται να αλλάξει η διάρκεια της θητείας των εκλεγμένων διοικήσεων από τέσσερα σε πέντε χρόνια, ώστε με αυτόν τον τρόπο οι αυτοδιοικητικές εκλογές να διενεργούνται μαζί με τις Ευρωεκλογές, αλλαγή όμως που θα αποδειχθεί βραχυπρόθεσμη αφού θα καταργηθεί εκ νέου το 2018 με το επόμενο μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα Κλεισθένη.

1.5 Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι

Κεντρική επιδίωξη του Προγράμματος Καλλικράτη ήταν η δημιουργία Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αριθμητικά λιγότερων, πληθυσμιακά και σε έκταση μεγαλύτερων, με στόχο την μετατροπή τους σε ισχυρές και ικανές διοικητικές μονάδες για να αναλάβουν την τοπική διεκπεραίωση των αρμοδιοτήτων, παλαιών και νέων με τις οποίες τις επιφορτίζει το Κράτος στο πλαίσιο της πολιτικής αποκέντρωσης που εφαρμόζει (Υπουργείο Εσωτερικών, Αιτιολογική έκθεση Προγράμματος Κλεισθένη Ι, 2018). Σύμφωνα πάντα με την αποτίμηση του προγράμματος τέθηκαν οι βάσεις και διαμορφώθηκαν οι απαραίτητες διοικητικές και οργανωτικές προϋποθέσεις για την συγκρότηση ισχυρότερων τοπικών και περιφερειακών οργανισμών που με την άρτια λειτουργία τους θα αποτελέσουν αντιπρόταση σε ένα συγκεντρωτικό κεντρικό κράτος.

Ωστόσο το επόμενο μεταρρυθμιστικό σχέδιο έρχεται να θεραπεύσει τις τυχόν αστοχίες και αδύνατα σημεία που εμφανίζονται στον Καλλικράτη λόγω αρχικού σχεδιασμού, αν και δεν πρέπει να αγνοηθεί ότι εφαρμόσθηκε σε μία περίοδο

μεγάλης οικονομικής κρίσης για την χώρα στην διάρκεια της οποίας ο δημοσιονομικός έλεγχος περιόριζε δραματικά την χρηματοδότηση των νέων Ο.Τ.Α..

Με τον όρο Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι αναφερόμαστε στον Νόμο 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις» .

Αν και ακολουθεί το πνεύμα του Καλλικράτη σχετικά με τον περιορισμό του αριθμού των Δήμων εδώ παρατηρείται μικρή αύξησή τους από 325 σε 332 έπειτα από τις έντονες και εύλογες αντιδράσεις που υπήρχαν αναφορικά με τα κριτήρια συνένωσης των καποδιστριακών δήμων. Στο προηγούμενο πρόγραμμα υπήρξε η λογική των συγχωνεύσεων αποκλειστικά και μόνο με κριτήρια εγγύτητας, ανεξάρτητα από την τοποθεσία τους, πχ αν αφορούσε ορεινό ή αστικό Δήμο ή ακόμα χαρακτηριστικότερα στα νησιά που αντιμετωπίζονταν σαν μία διοικητική ενότητα και η τοποθέτηση της έδρας κάθε οργανισμού δημιουργούσε μεγάλες αποστάσεις στους πολίτες για την πρόσβασή τους στις υπηρεσίες της.

Οι δήμοι χωρίζονται τώρα σε έξι μεγάλες κατηγορίες ανάλογα όχι μόνο με τον πληθυσμό τους αλλά λαμβάνοντας υπόψη και την διαφορετικότητά τους, τον βαθμό αστικοποίησής τους, την γεωοικονομική ταυτότητά τους, το αν αποτελούν ή όχι έδρες περιφερειών ή περιφερειακών ενοτήτων, σε:

- Δήμους Μητροπολιτικών Κέντρων, όπου εντάσσονται μόνο οι μεγάλοι δήμοι των Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά
- Μεγάλους Ηπειρωτικούς και πρωτεύουσες Νομών, όπου ανήκουν οι δήμοι με πληθυσμό άνω των 25.000 κατοίκων
- Μεσαίους Ηπειρωτικούς Δήμους, όπου τοποθετούνται οι δήμοι με πληθυσμό άνω των 10.000 και έως 25.000 κατοίκων

- Μικρούς Ηπειρωτικούς και Μικρούς Ορεινούς Δήμους, όπου εντάσσονται οι δήμοι με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων
- Μεγάλους και Μεσαίους Νησιωτικούς Δήμους όπου υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι με πληθυσμό άνω των 3.500 κατοίκων και τέλος
- Μικρούς Νησιωτικούς Δήμους με έως 3.500 κατοίκους.

Σκοπός της σημαντικής αυτής κατηγοριοποίησης είναι η ένταξή τους σε ομάδες με παρόμοια χαρακτηριστικά και λειτουργικές ανάγκες ώστε να διασαφηνισθούν οι τομείς και τα πεδία στα οποία θα έχουν την δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν και συγχρόνως να λάβουν μία πιο δίκαιη δημοσιονομική και διοικητική μεταχείριση.

Η ονομασία και αυτού του προγράμματος όπως και των δύο προηγούμενων είναι συμβολική δεδομένου ότι αναφέρεται στον ιδρυτή, στα τέλη του 6^{ου} π.Χ. αιώνα, του διαχρονικού και παγκόσμιου προτύπου της Αθηναϊκής Δημοκρατίας θέλοντας να ταυτίσει το εγχείρημα δηλαδή *«την πλήρη ευθυγράμμιση του συστήματος ανάδειξης των αυτοδιοικητικών αρχών, του συστήματος διακυβέρνησης των ΟΤΑ και μίας σειράς από τις βασικές τους λειτουργίες, με την δημοκρατική αρχή, την αποκατάσταση της αντιπροσωπευτικότητας και την ενίσχυση, σε κάθε επίπεδο, της συμμετοχής και του κοινωνικού ελέγχου»* (Υπουργείο Εσωτερικών, Αιτιολογική έκθεση Προγράμματος Κλεισθένη Ι, 2018).

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προσανατολισμού τοποθετούνται και οι υπόλοιπες αλλαγές που επιφέρει στο αυτοδιοικητικό τοπίο, όπως οι εκλογές να διενεργούνται κάθε τέσσερα χρόνια με σύγχρονη καθιέρωση της απλής αναλογικής ως εκλογικού συστήματος, την επέκταση της ισχύος του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας και στους Ο.Τ.Α. Β΄ βαθμού, την δυνατότητα διενέργειας Δημοτικού ή Περιφερειακού δημοψηφίσματος, την αναβάθμιση του ρόλου των Κοινοτήτων και των Περιφερειακών Ενοτήτων προσδοκώντας την ενίσχυση της ενδοδημοτικής και ενδοπεριφερειακής αποκέντρωσης, τον ορισμό της Δημοτικής και Περιφερειακής Επιτροπής διαβούλευσης κ.α.

Ταυτόχρονα προχωρά στην αποδέσμευση των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων από τον έλεγχο εποπτείας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης εφόσον ουσιαστικά ο

Ελεγκτής Νομιμότητας δεν συστάθηκε ποτέ παρά την νομοθέτησή του και δημιουργεί τις ανεξάρτητες Αυτοτελείς Υπηρεσίες Εποπτείας Ο.Τ.Α. ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, στελεχωμένες από εξειδικευμένο προσωπικό το οποίο δεν θα ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών αλλά θα υποστηρίζεται μόνο λειτουργικά από αυτό και στις οποίες περνά ο έλεγχος νομιμότητας των Ο.Τ.Α.

1.6 Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α.

Η τοπική αυτοδιοίκηση είχε από την αρχή άμεση επαφή με τον πολίτη και την καθημερινότητά του. Πρωταρχικός σκοπός της η εξυπηρέτηση των συμφερόντων της κοινότητας, η διαχείριση και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και η ανάπτυξη στο επίπεδο της τοπικής κοινωνίας.

Οι αρμοδιότητες που κλήθηκε να ασκήσει τροποποιήθηκαν κάθε φορά ανάλογα με τα διάφορα μεταρρυθμιστικά προγράμματα που ίσχυαν την εκάστοτε χρονική περίοδο. Στο Βασιλικό Διάταγμα του 1833 για παράδειγμα, την εποχή της Αντιβασιλείας του Όθωνα, οι Δήμοι ήταν υπεύθυνοι για την αστυνομία και την αγορανομία, την κατασκευή και συντήρηση των πρωτοβάθμιων σχολείων, την κατασκευή και συντήρηση οδών, γεφυριών, υδραγωγείων, φρεατίων, την εξασφάλιση στέγης και περίθαλψης στους φτωχούς και ανίκανους για εργασία, κ.α. (άρθρα 15-18).

Μία πρώτη καταγραφή με σαφήνεια των αρμοδιοτήτων επιχειρήθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 2888/1954 «Περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος», όπου στα άρθρα 20 και 21 αναφέρει πως στην αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων ανήκει η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και επικουρικά διευκρινίζει ποιες αρμοδιότητες ασκούνται αποκλειστικά από αυτούς, όπως η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία συστημάτων ύδρευσης, υπονόμων, αποχετεύσεως, ηλεκτροφωτισμού, η μέριμνα για την καθαριότητα, η κατασκευή και συντήρηση οδών, πλατειών, γεφυρών κ.α.

Στα επόμενα χρόνια έγιναν προσπάθειες να διασαφηνισθούν οι αρμοδιότητες που επιτρεπόταν να ασκήσουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ύστερα και από την αλλαγή που επέφερε σε αυτούς το Σχέδιο Καποδίστριας, μέχρι το 2006 όπου με τον Νόμο 3463 ψηφίσθηκε ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Δ.Κ.Κ.). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο τότε Υπουργός Εσωτερικών κ. Π. Παυλόπουλος κατά την παρουσίαση του κώδικα, «οι αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων ήταν ως τώρα διάσπαρτες σε διάφορα νομοθετήματα, γεγονός που δημιουργούσε δυσχέρειες στον εντοπισμό τους, ενώ λόγω της γενικής και αόριστης περιγραφής τους, υπήρχε ζωηρή αμφισβήτηση για το εύρος πολλών από αυτές» (Δομική Ενημέρωση, 2005).

Με γνώμονα λοιπόν τον εκσυγχρονισμό και την ομαδοποίηση των αρμοδιοτήτων που καλούνται να εφαρμόσουν οι Ο.Τ.Α. Α΄ Βαθμού και με την προσδοκία η εφαρμογή τους να απλοποιηθεί, να καταστεί λιγότερο γραφειοκρατική και πάντα σύμφωνη με την αρχή της εγγύτητας για την προσφορά υπηρεσιών προς τους πολίτες, κατανεμήθηκαν στους ακόλουθους επτά βασικούς τομείς με κάθε έναν από αυτούς να εξειδικεύεται σε επιμέρους άλλες:

- Ανάπτυξης
- Περιβάλλοντος
- Ποιότητας ζωής και εύρυθμης λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών
- Απασχόλησης
- Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης
- Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Πολιτικής Προστασίας.

Στο άρθρο 75 παράγραφο Ι του Κώδικα αναφέρονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες που αντιστοιχούν σε κάθε τομέα και στο ίδιο άρθρο στην παράγραφο ΙΙ, αναλύονται οι κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες τις οποίες συνεχίζουν να ασκούν σύμφωνα με την νομοθεσία στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης διοίκησης που εφαρμόζεται.

Με την ισχύ του Προγράμματος Καλλικράτη και την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, ακολουθεί μία ανακατανομή των αρμοδιοτήτων που αυτές ασκούσαν, στους Δήμους και στις Περιφέρειες. Κριτήριο για τον διαχωρισμό τους

αποτελεί εάν αυτές έχουν τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα με τους Δήμους να δέχονται σημαντικές προσθήκες στους ακόλουθους τομείς:

- Περιβάλλοντος
- Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας Πόλεων
- Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης
- Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, ενώ δημιουργείται ένας αυτοτελής τομέας
- Αγροτικής Ανάπτυξης, Κτηνοτροφίας και Αλιείας

Οι διευρυμένες αρμοδιότητες που υποδέχονται από τις Νομαρχίες, οι οποίες ξεπερνούν τις 220, σε τομείς όπως της παιδείας, στην λειτουργική υποστήριξη των σχολικών δομών, της πρόνοιας, της υγείας, της απασχόλησης, της έκδοσης οικοδομικών αδειών και πολεοδομικών εφαρμογών, στον αγροτικό τομέα, στον αναπτυξιακό τομέα και αλλού, οι οποίες αναλυτικά αναφέρονται στο άρθρο 94 του Νόμου 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), άλλαξαν δραστικά την αποστολή και το έργο των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α.. Οι νεοσύστατοι Δήμοι υποχρεώνονται μέχρι 31 Δεκεμβρίου του 2012 να τροποποιήσουν τους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας τους ώστε να συμπεριλάβουν σε αυτούς τμήματα αρμόδια για την άσκηση τους (Ξένος, 2015)

Προϋπόθεση για την επιτυχημένη αναδιάρθρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης σε επιχειρησιακό επίπεδο και ταυτόχρονα για την υποστήριξη όλων των νέων ποικίλων αρμοδιοτήτων που μεταβιβάστηκαν σε αυτήν, αποτελεί η ενδυνάμωσή της με οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους καθώς επίσης και η μεταφορά της κατάλληλης τεχνογνωσίας, η οποία αν και προβλέφθηκε στο επόμενο άρθρο, ουσιαστικά δεν υλοποιήθηκε στην πράξη.

Το 2018, με το Πρόγραμμα Κλεισθένη και τις νέες διοικητικές μεταρρυθμίσεις που επέφερε, δεν υπήρξε ουσιαστική αλλαγή ως προς το είδος και το εύρος των ασκούμενων αρμοδιοτήτων, δεδομένου ότι στόχευε περισσότερο στην αλλαγή του τρόπου εκλογής και διακυβέρνησης των περιφερειών και των Δήμων πάρα στον εκ νέου καταμερισμό εξουσίας ανάμεσα σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο.

1.7 Ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η ανάγκη δημιουργίας τοπικής αυτοδιοίκησης πηγάζει από την ανάγκη διευκόλυνσης της ανάπτυξης σε επίπεδο βάσης. Ωστόσο, ορισμένες προκλήσεις συχνά εμποδίζουν τη διοίκησή της να το πράξει, οι οποίες έχουν να κάνουν με την πολιτική, κοινωνική, πολιτιστική, οικονομική και περιβαλλοντική φύση και το σύστημα της χώρας, σε συνδυασμό με τα προβλήματα γύρω από αυτούς τους παράγοντες.

Με άλλα λόγια, η Τοπική Αυτοδιοίκηση θεωρείται ως η μονάδα δημόσιας διοίκησης κάτω από την περιφερειακή ή πολιτειακή κυβέρνηση που έχει την υποχρέωση να παρέχει ένα ειδικό φάσμα κοινωνικών υπηρεσιών σε μια κοινότητα, διαθέτει όργανο που την καθιερώνει και την εξουσιοδοτεί να παρέχει αυτές τις υπηρεσίες, μεταξύ άλλων λειτουργιών και όχι μόνο έχει τη νόμιμη εξουσία να τις εκτελεί, αλλά διαθέτει και κυρώσεις για την επιβολή των αποφάσεών της.

Επομένως, όταν μιλάμε για τοπική αυτοδιοίκηση, εννοούμε τη διάσπαση μιας χώρας σε μικρότερες μονάδες για σκοπούς διοίκησης. Δηλαδή, η τοπική αυτοδιοίκηση υπάρχει με κύριο στόχο τη συμμετοχή και συμβολή της κυβέρνησης στη λαϊκή ανάπτυξη. Από τους παραπάνω ορισμούς, η τοπική αυτοδιοίκηση αναμένεται να παίξει το ρόλο της προώθησης των δημοκρατικών ιδεών μιας κοινωνίας και του συντονισμού του αναπτυξιακού προγράμματος σε τοπικό επίπεδο. Αναμένεται επίσης να χρησιμεύσει ως βάση για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη στην περιοχή.

Η ανάπτυξη από την άλλη είναι μια πολύ δύσκολη έννοια να οριστεί. Παρουσιάζεται είτε ως κατάσταση, διαδικασία ή πορεία. Η ανάπτυξη μπορεί να είναι ατομικιστική, σε επίπεδο ομάδας ή κοινότητας γύρω από ανθρώπινους, οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς, πολιτικούς ή περιβαλλοντικούς παράγοντες. Ο Todaro, σύμφωνα με τον Ράικο, βλέπει την ανάπτυξη ως μια πολυδιάστατη διαδικασία που περιλαμβάνει την αναδιοργάνωση και τον αναπροσανατολισμό ολόκληρου του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος, στη

βελτίωση των εκροών που συνεπάγεται ριζικές αλλαγές στη θεσμική, κοινωνική και διοικητική δομή καθώς και στις λαϊκές στάσεις, έθιμα και πεποιθήσεις (Ράικος, 2006).

Σύμφωνα με τους Oberle, Stowers και Darby (όπως αναφέρεται από την Ρηγάκη, 2019) ως ανάπτυξη θεωρούμε την διαδικασία κατά την οποία ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός ατόμων μίας συγκεκριμένης περιοχής ή περιβάλλοντος λαμβάνει και πραγματοποιεί κοινωνικά υπεύθυνες αποφάσεις που σαν αποτέλεσμα έχουν την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης ομάδας ανθρώπων, χωρίς να επηρεάζουν αρνητικά τις συνθήκες ζωής άλλων .

Συσχετίζουν επομένως την έννοια της ανάπτυξης, όχι μόνο με καθαρά οικονομικά κριτήρια αλλά θέτουν σαν προϋπόθεση και θέματα ηθικής και κοινωνικής διάστασης. Από αυτούς τους τρεις πυλώνες ακριβώς, δηλαδή την οικολογική, την οικονομική και κοινωνική παράμετρο αποτελείται και η έννοια της αειφόρου ή βιώσιμης ανάπτυξης που εφαρμόζεται ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια. Η βιώσιμη ανάπτυξη προσδοκά την οικονομική ανάκαμψη *«μέσω μιας παγκόσμιας και διαγενεακής ισότητας και δικαιοσύνης στην κατανομή των πλουτοπαραγωγικών πόρων, της ευημερίας και των δικαιωμάτων»* (Μπούνια, 2017).

Σύμφωνα με τον Ρόκο (2011) η κατάσταση, η ποιότητα και τα μεγέθη της βιώσιμης ανάπτυξης επηρεάζονται καταλυτικά και καθορίζονται από τις επιλογές, τις στάσεις και συμπεριφορές, την συμμετοχή, την υπευθυνότητα και την συνείδηση ατόμων αλλά και των ομάδων, των πρωτοβουλιών και των συλλογικοτήτων τους όπως την προσεγγίζουν, νομοθετούν εργάζονται και δρουν σε όλα τα επίπεδα στο όνομά της.

Οι δράσεις επομένως της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι άμεσα συνδεδεμένες με την ανάπτυξη και δη την αειφορία. Η ανάπτυξη, σύμφωνα με τον Πολίτη (2021) απαιτεί την συμβολή και την συνεργασία πολλών και διαφορετικών παραγόντων σε μία πολυμερή δραστηριότητα και συνέργειες που υλοποιούνται μέσω πολλαπλών δράσεων που αλληλοσυμπληρώνονται απαραίτητα και ως εκ τούτου αποτελεί συνυπευθυνότητα όλων των συμμετεχόντων, δημόσιων, δημοτικών, κοινωνικών και ιδιωτικών φορέων.

Για την επίτευξη της δε, συστήνονται τρόποι όπως αξιοποίηση δημοτικών περιουσιακών στοιχείων, βελτίωση των ήδη αποκτημένων υποδομών, κοινωνική ανάπτυξη και στρατηγικές για διατήρηση και βελτιστοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιοχής, εφαρμογή καινοτόμων υπηρεσιών σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, αποφυγή «μονοκαλλιέργειας» στην τοπική ανάπτυξη με παροχή φυσικά από την κεντρική εξουσία των απαραίτητων για την υλοποίηση πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

2.1 Εισαγωγή

Μία από τις βασικές επιδιώξεις ενός έθνους αποτελεί και η ανάπτυξη εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης για τους πολίτες του. Μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού αποτελεί και η παιδεία που σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδος «*αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων και την διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες*» (Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 16, παράγραφος 2).

Στην Ελλάδα η παιδεία είναι δωρεάν για όλους, σε όλες τις βαθμίδες της, σε δημόσια εκπαιδευτήρια (Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 16, παράγραφος 4), με εξαίρεση την περίπτωση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, με την ανώτατη εκπαίδευση να παρέχεται αποκλειστικά από κρατικά ιδρύματα αφού σύμφωνα με την παράγραφο 8 του ίδιου άρθρου η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες, ακόμα, απαγορεύεται.

Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα ορίζονται ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση και ακαδημαϊκή ελευθερία και τα οποία λειτουργούν υπό την εποπτεία του Κράτους, η οποία ασκείται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και ενισχύονται οικονομικά από αυτό (Σύνταγμα, άρθρο 16, παράγραφος 5). Την δεδομένη στιγμή η ανώτατη εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελείται από τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία, την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.). Στην παρούσα εργασία με τον όρο Πανεπιστήμια αναφέρονται όλα τα ανωτέρω.

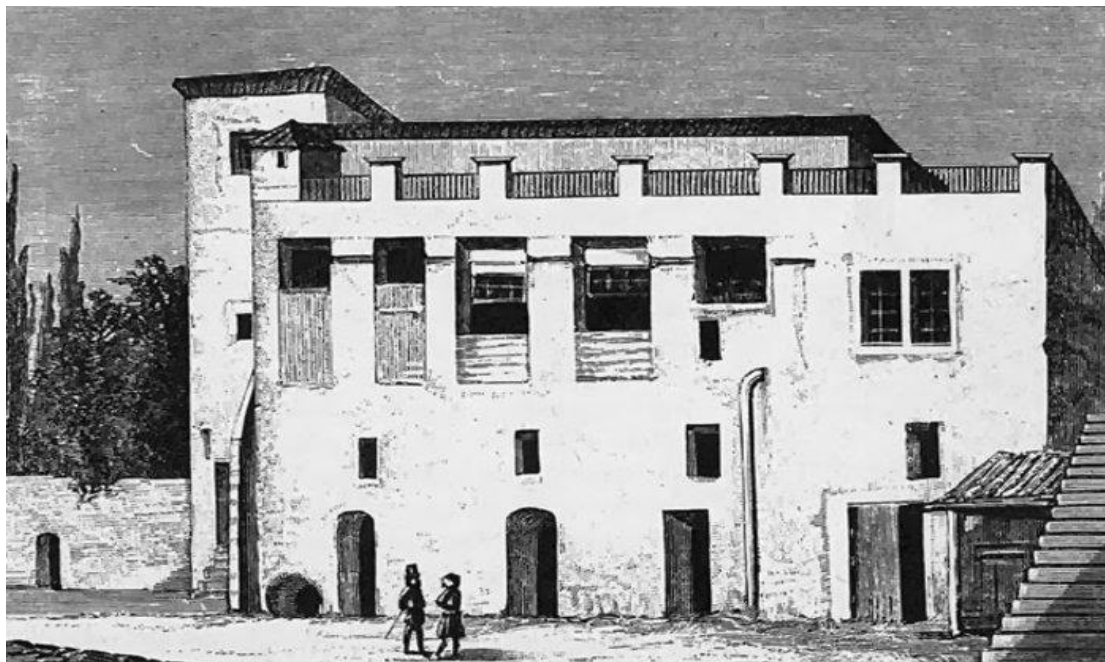
Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούν κάποια ιστορικά στοιχεία για την σύσταση και λειτουργία των πρώτων ανώτατων σχολών, αμέσως μετά τον απελευθερωτικό αγώνα του 1821 και την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, που αποτελούσαν και τα πρώτα πανεπιστήμια των Βαλκανίων και της ευρύτερης περιοχής, πληροφορίες για την σημερινή χωροθέτησή τους ανά την επικράτεια, το σκοπό λειτουργία τους και την

συμβολή τους τόσο στην περιφερειακή ανάπτυξη όσο και γενικότερα στην ευημερία ενός τόπου.

2.2 Ιστορική αναδρομή της δημιουργίας τους στην Ελλάδα

Το πρώτο Πανεπιστήμιο που ιδρύθηκε στην Ελλάδα είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Αθηνών το 1837. Η ιδέα ανήκε στον Ιωάννη Καποδίστρια αλλά υλοποιήθηκε από τον Βασιλιά Όθωνα, προς τιμήν του οποίου ονομάστηκε αρχικά «Οθώνειον Πανεπιστήμιον», με Βασιλικό Διάταγμα του 1837 και εγκαινιάσθηκε τον Μάιο του ίδιου έτους (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ιστορία και Προοπτικές).

Στεγάσθηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα κτίρια της τότε πόλης που ανήκε στην Οθωμανή Σαντέ Χανούμ και είχε αγορασθεί και ανακαινισθεί από τον αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη, στην βορειοανατολική πλευρά της Ακρόπολης επί της οδού Θόλου όπου σήμερα λειτουργεί το Μουσείο του Πανεπιστημίου.

Εικόνα 3 : Το Οθώνειο Πανεπιστήμιο στην Πλάκα

Δεν αποτελούσε το πρώτο Πανεπιστήμιο μόνο του νεοσύστατου κράτους αλλά και της ευρύτερης περιοχής τόσο των Βαλκανίων όσο και της ανατολικής

Μεσογείου με την δημιουργία αρχικά τεσσάρων σχολών, Θεολογίας, Νομικής, Ιατρικής και Φιλοσοφικής στις οποίες συμπεριλαμβάνονταν τα Μαθηματικά και η Φυσική (Βασιλικό Διάταγμα 1837, άρθρο 3).

Την πρώτη χρονιά λειτουργίας με Πρύτανη τον Κωνσταντίνο Σχινά, δίδαξαν 26 Καθηγητές, 6 Βαυαροί και 20 Έλληνες, με 52 φοιτητές εκ των οποίων μόνο οι 18 παρακολούθησαν τα μαθήματα και ελάχιστοι έλαβαν πτυχίο (Σαν Σήμερα, Η ιστορία του Πανεπιστημίου Αθηνών) και 75 μη εγγεγραμμένους ως ακροατές, οι περισσότεροι από αυτούς να αποτελούν παλαιούς αγωνιστές του 21 ανάμεσα στους οποίους ήταν και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (Μποζώνη, 2016). Μετά την εκθρόνιση του Όθωνα το 1862 μετονομάστηκε σε Εθνικό Πανεπιστήμιο και το 1932 επίσημα σε Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών προς τιμήν του Ιωάννη Καποδίστρια.

Την ίδια χρονική περίοδο στις 12 Ιανουαρίου του 1837, επίσης με Βασιλικό Διάταγμα του Όθωνα, το «Περί εκπαιδύσεως εις στην αρχιτεκτονικήν», ιδρύεται το «Σχολείο των Τεχνών» για όσους επιθυμούν να μορφωθούν ως αρχιτεχνίτες (μάϊστορες) στην αρχιτεκτονική, το οποίο ξεκινά την λειτουργία του στις 17 Οκτωβρίου της ίδιας χρονιάς (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Ιστορία του ΕΜΠ).

Το σχολείο που αρχικά λειτουργεί μόνο Κυριακές και αργίες, έχει μονοετή φοίτηση και δέχεται σπουδαστές χωρίς διαδικασία επιλογής. Στεγάζεται προσωρινά σε κτίριο της οδού Πειραιώς, σύντομα όμως, λόγω της μεγάλης προσέλευσης μαθητών το Πολυτεχνικόν Σχολείον όπως καθιερώθηκε να ονομάζεται, εμπλουτίζεται και με άλλα τμήματα καθημερινής διδασκαλίας και μεταφέρεται απέναντι σε μεγαλύτερο οίκημα στην οδό Πειραιώς στην οικία Κωνσταντίνου Βλαχούτση, κτίριο στο οποίο αργότερα στεγάσθηκε το Ωδείο Αθηνών.

Το 1843 με διάταγμα επισημοποιούνται πλέον τα τρία τμήματα του: το Σχολείο των Κυριακών για όσους θέλουν να μάθουν «διάφορες τέχνες», το Καθημερινό Σχολείο για τις «βιομηχανικές τέχνες» και το Ανώτερο Σχολείο για την «καθημερινή διδασκαλία των ωραίων τεχνών». Το 1914 το ίδρυμα ουσιαστικά αναγνωρίζεται ως Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με την ονομασία Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, ισότιμο με το Πανεπιστήμιο, για να ακολουθήσει το έτος 1930 και η

ανεξαρτητοποίηση της Σχολής Καλών Τεχνών η οποία από τμήμα του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται επίσης ως Ανώτατη Σχολή και ισότιμη με αυτό (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, Ιστορικό).

Ακολουθούν σιγά σιγά μέσα στον 20^ο αιώνα η δημιουργία και άλλων Πανεπιστημιακών και Πολυτεχνικών ιδρυμάτων σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος για να φθάσουμε στην σημερινή εποχή, που η επιθυμία εξορθολογισμού και αναδιάταξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οδήγησε στη συγχώνευση πολλών από αυτά, για λόγους όπως την αποδοτικότερη κάλυψη των στόχων της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, την αρτιότερη διαχείριση και εξοικονόμηση δημόσιων πόρων, την ενίσχυση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και την εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά τεκταινόμενα (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αιτιολογική Έκθεση Νόμου 4610, 2019).

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 1 του Νόμου 4485/2017 «Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις», στην Ελλάδα η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από δύο διακριτούς παράλληλους τομείς:

α) τον πανεπιστημιακό τομέα, που περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και

β) τον τεχνολογικό τομέα, που περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.)»

Παράλληλα στην παράγραφο β του άρθρου 1 του Νόμου 2916/2001 «Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων τεχνολογικού τομέα αυτής» αναφέρει ότι *«Τα ιδρύματα των δύο τομέων της ανώτατης εκπαίδευσης λειτουργούν συμπληρωματικά, με διακριτές φυσιογνωμίες και με ρόλους, σκοπό και αποστολή που διαφοροποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τον πανεπιστημιακό τομέα και για τον τεχνολογικό τομέα».*

Ο Πανεπιστημιακός Τομέας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στοχεύει στην καθιέρωση, παραγωγή και ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, στην

επίτευξη της υψηλού επιπέδου, ολοκληρωμένης, θεωρητικής και εφαρμοσμένης κατάρτισης των μελλοντικών επιστημόνων της χώρας μας, ενώ παράλληλα προωθεί και αναπτύσσει την επιστημονική έρευνα. Ο Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης στόχευε στην ανάπτυξη της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας και στην παροχή προγραμμάτων πιο εφαρμοσμένου χαρακτήρα.

Σε σύγκριση με τις Πανεπιστημιακές σπουδές, οι σπουδές των ΤΕΙ είχαν πιο εφαρμοσμένο χαρακτήρα. Ωστόσο, λαμβανόταν μέριμνα ώστε τα προγράμματα σπουδών των ΤΕΙ να περιλαμβάνουν επαρκή αριθμό θεωρητικών μαθημάτων υποβάθρου, ώστε οι απόφοιτοι να μπορούν να προσαρμοστούν εύκολα και αποτελεσματικά στις συνεχώς μεταβαλλόμενες και αυξανόμενες απαιτήσεις επαγγελματικής και κοινωνικής ζωής.

Ενώ, λοιπόν, αρχικά υπήρχε και επί της ουσίας σαφής διάκριση του ρόλου και της αποστολής των Τ.Ε.Ι. και των Πανεπιστημίων, αλλά και των πτυχίων τους, η αύξηση του αριθμού των Τμημάτων με την προσθήκη πολλών «μη τεχνολογικών» Τμημάτων στα Τ.Ε.Ι. και «τεχνολογικών» Τμημάτων στα Πανεπιστήμια είχε ως αποτέλεσμα την αλληλοεπικάλυψη γνωστικών αντικειμένων (Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αιτιολογική Έκθεση Νόμου 4610, 2019).

Λόγοι όπως ο προαναφερόμενος αλλά και η προσπάθεια της χώρας μας να συμβαδίσει με παραδείγματα ευρωπαϊκών χωρών (όπως ενδεικτικά η Μεγάλη Βρετανία, η Πορτογαλία, η Ολλανδία, η Ελβετία, το Βέλγιο και η Σουηδία) στις οποίες η ανώτερη τεχνική εκπαίδευση μετασηματίστηκε σε πανεπιστημιακή, η εξασφάλιση της βιωσιμότητας ιδιαίτερα των μικρών ιδρυμάτων και φυσικά η προσπάθεια σύνδεσης της υψηλής θεωρητικής γνώσης των Πανεπιστημίων με την τεχνολογική εμπειρία των Τ.Ε.Ι., οδήγησε το 2018 και 2019 με σειρά Νομοθετικών έργων την Κυβέρνηση να προχωρήσει στην κατάργηση των 13 Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων που υπήρχαν σε λειτουργία την δεδομένη περίοδο και στην ενσωμάτωσή τους σε αντίστοιχα Πανεπιστημιακά ιδρύματα της περιοχής όπου βρίσκονταν με εξαίρεση την Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. η οποία συνέχισε κανονικά την λειτουργία της (Νόμοι 4521/2018, 4559/2018, 4589/2019, 4610/2019) (Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ, 2021) ώστε σήμερα σε όλη την επικράτεια να παραμείνουν και να λειτουργούν 25 Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

2.3 Χωροθέτηση

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 60 τα μοναδικά Πανεπιστήμια της χώρας βρίσκονται στην Αθήνα και στην Θεσσαλονίκη, όπου ήταν εγκατεστημένος ο περισσότερος πληθυσμός της χώρας. Τα πρώτα περιφερειακά Α.Ε.Ι. ιδρύθηκαν την δεκαετία του 1960 στην Πάτρα και στα Ιωάννινα, συγκεκριμένα το 1964, παίρνοντας και την ονομασία τους από την πόλη στην οποία δημιουργήθηκαν ως Πανεπιστήμιο Πατρών και Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων αντίστοιχα.

Θα ακολουθήσουν την επόμενη δεκαετία, το 1973, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και το Πανεπιστήμιο Κρήτης, τα οποία για πρώτη φορά έχουν τμήματα και σε διαφορετικές πόλεις από την έδρα τους και παίρνουν το όνομά τους από την περιφέρεια στην οποία λειτουργούν.

Ωστόσο ο συγκεντρωτισμός της ανώτατης εκπαίδευσης παραμένει στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα Αθηνών και Θεσσαλονίκης με την Αττική να αποτελεί σήμερα έδρα 10 από αυτών και την Θεσσαλονίκη άλλων 3, ενώ τα υπόλοιπα 12 έχουν τμήματα σε πάνω από 45 πόλεις της Ελλάδος (Παράρτημα πίνακας 5).

Η χωροθέτηση των ελληνικών πανεπιστημίων γίνεται συνήθως με δύο μορφές: τη μορφή της πανεπιστημιούπολης και τη μορφή της θέσης των πανεπιστημιακών σχολών σε διάφορα αστικά κέντρα, κύρια πρωτεύουσες νομών, που χωρίζονται με σχετικά μικρή απόσταση μεταξύ τους. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Πολυτεχνείο Κρήτης κ.α., ενώ στη δεύτερη το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας κ.α..

Στην πρώτη περίπτωση όλα τα τμήματα που ανήκουν σε ένα πανεπιστήμιο συγκεντρώνονται στην ίδια χωρική πυκνότητα, στη δεύτερη όχι. Βασικό θέμα για τον χωροταξικό σχεδιασμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί η σχέση μεταξύ της χωρικής δομής ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος και του επιπέδου γνώσεων που αυτό παρέχει. Η χωροθέτηση σχολών και τμημάτων, τα προηγούμενα χρόνια, υπήρξε αποσπασματική, κατακερματισμένη, χωρίς σαφή προγραμματισμό και ξεκάθαρους ακαδημαϊκούς στόχους. Συχνά οι ανάγκες των τοπικών κοινωνιών σε μικροοικονομικό και πολιτικό επίπεδο βάρυναν περισσότερο από την διασφάλιση

της ακαδημαϊκής προόδου και εξέλιξης των Ιδρυμάτων που αυτές φιλοξενούσαν (Γκίκας και Χυζ, 2010).

Τα κριτήρια της πολιτείας για την δημιουργία πανεπιστημιακού τμήματος σε πόλη της περιφέρειας συχνά βασιζόταν σε διάφορους λόγους δηλαδή πολιτικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτισμικούς ή λόγους που σχετίζονται με την χωρική ανάπτυξη μιας περιοχής εάν δηλαδή υπήρχε η επιθυμία ίδρυσης πανεπιστημιούπολης ή προσδοκώντας την αστική ανάπτυξη όπως αναβάθμιση κεντρικών περιοχών της πόλης, αύξηση του αποθέματος κοινόχρηστων χώρων, επαναπροσδιορισμός της χωρικής διάρθρωσης της πόλης κ.α. (Θεοδωρά, 2010).

Πρωταρχική αιτία αποτέλεσε η προσπάθεια αύξησης του αριθμού των εισακτέων στα πανεπιστήμια με ταυτόχρονη αποσυμφόρηση των κεντρικών πανεπιστημίων αλλά και η προσπάθεια διαμόρφωσης αντιλήψεων για την ζωή και τις κοινωνικές ομάδες σε επαρχιακό επίπεδο, βελτιώνοντας της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης στην περιφέρεια και καθιερώνοντας ίσες ευκαιρίες στην μόρφωση.

Παράλληλα η αποκέντρωση της ανώτατης εκπαίδευσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επένδυση η οποία με την βοήθεια κατάλληλων συνθηκών μπορεί να υποκινήσει την τοπική ανάπτυξη να ικανοποιήσει τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και να βελτιώσει την οικονομική θέση μίας περιοχής, ενισχύοντας ταυτόχρονα και τις παραμεθόριες περιοχές και ενδυναμώνοντας μικρές ή μεσαίες πόλεις με σχετικά περιορισμένες υποδομές.

Άλλοτε πάλι η δημιουργία ενός ιδρύματος ικανοποιούσε ιστορικούς ή παραδοσιακούς λόγους, στοχεύοντας στην πολιτισμική αναβάθμιση των περιφερειών δεδομένου ότι το πανεπιστήμιο θα είχε ενεργό ρόλο στη διατήρηση, προβολή και αξιοποίηση της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής όπου είχε ιδρυθεί.

Καθώς το Πανεπιστήμιο είναι η υψηλότερη διοικητική μορφή του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι λογικό να συμπεράνουμε ότι η γνώση μεταδίδεται κυρίως μέσω των ανώτατων κρατικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Ένας καταλληλότερος τρόπος επιλογής όσον αφορά τον χωροταξικό σχεδιασμό και την οργάνωση της επικοινωνίας των τμημάτων μπορεί να παίξει ιδιαίτερα κρίσιμο ρόλο

στην αποτελεσματική λειτουργία των πανεπιστημίων, δηλαδή στη δημιουργική μετάδοση της γνώσης στους πολίτες της ελληνικής κοινωνίας. Η σωστή χωροθέτηση των πανεπιστημίων μπορεί να συμβάλλει στην εξοικονόμηση πόρων για μαθητές και για τις οικογένειές τους που δεν έχουν την δυνατότητα να μετακινηθούν για σπουδές σε κάποια μεγάλη πόλη, παρέχοντας τους την ευκαιρία της συνέχισης των σπουδών τους στην ανώτερη εκπαίδευση μέσω μείωση της απόστασης και του κόστους μεταφοράς και διαβίωσης.

Επιπλέον, όσο πιο διαφανής γίνεται η αξιολόγηση των ανώτερων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, τόσο πιο σωστά θέτει και διορθώνει τους στόχους της κοινωνίας. Επομένως, η χωρική κατανομή αποτελεί θετικό ή αρνητικό στοιχείο στο επίπεδο αξιολόγησής της.

2.4 Λόγοι ίδρυσης Περιφερειακών ιδρυμάτων

Βασικός λόγος δημιουργίας ενός ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος σε μία περιοχή εκτός Αττικής ή Θεσσαλονίκης φαίνεται να είναι η παροχή δωρεάν εκπαίδευσης σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της χώρας (Θεοδωρά, 2010). Σαν αποτέλεσμα τα πανεπιστήμια χρησιμοποιούνται με αυτό τον τρόπο από το κράτος κύρια ως μέσο παροχής γνώσεων και δευτερευόντως ως μοχλός αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας μιας περιοχής, παραβλέποντας συχνά και τις υπόλοιπες διαστάσεις της αποστολής τους.

Ένα περιφερειακό ίδρυμα, για να στηρίξει αναπτυξιακά την χώρα στις πιο ευαίσθητες περιοχές της, σε αυτές δηλαδή που είναι απομακρυσμένες γεωγραφικά από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί όχι ως πρωτογενές μέγεθος ανάπτυξης με αποτίμηση των χρηματικών εισροών που θα αποφέρει, αλλά κύρια με ενίσχυση και προβολή του βασικού του ρόλου που είναι ερευνητικός και εκπαιδευτικός (Γκίκας και Χυζ, 2010).

Στο άρθρο 4 του Νόμου 4485/2017 με τον οποίο εξειδικεύονται οι βασικές συνταγματικές επιταγές για την ανώτατη εκπαίδευση, σαν αποστολή των Α.Ε.Ι. αναφέρονται και τα κάτωθι:

- Να παράγουν και να μεταδίδουν την γνώση με την έρευνα και την διδασκαλία, να προετοιμάσουν τους φοιτητές τους να χρησιμοποιήσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις στην ζωή τους, να καλλιεργούν τις τέχνες και τον πολιτισμό.
- Να συμβάλλουν στη δια βίου μάθηση με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, με βάση την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα στο ανώτερο επίπεδο ποιότητας σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια.
- Να αναπτύξουν την κριτική σκέψη και τις δεξιότητες των φοιτητών τους, να τους προετοιμάσουν κατάλληλα για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και να τους προσφέρουν τις απαραίτητες συνθήκες για την ανάδειξη νέων ερευνητών.
- Να συμβάλλουν στην διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών, ικανούς να αντιμετωπίζουν όλες τις απαιτήσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με επιστημονική, επαγγελματική και πολιτιστική επάρκεια καθώς και να σέβονται αξίες όπως της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της κοινωνικής αλληλεγγύης, της ειρήνης και της ισότητας, και να ανταποκρίνονται στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας, να προωθούν τη διάδοση της γνώσης και την ανάπτυξη των τεχνών, την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και την καινοτομία, με επίκεντρο την επιστημονική δεοντολογία, την κοινωνική συνοχή και την βιώσιμη ανάπτυξη καθώς και να συμβάλουν στο εθνικό σχέδιο για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας στην κατεύθυνση της αειφορίας.

Η έμφαση που δίνεται στον ερευνητικό αλλά και κοινωνικό ρόλο που έχουν να διαδραματίσουν τα ανώτατα ιδρύματα είναι πρόδηλη. Η παρουσία τους σε μία περιοχή σίγουρα επιδρά στην οικονομική ζωή της όχι μόνο με την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, αλλά και με την αύξηση της καταναλωτικής ζήτησης που δημιουργεί και την τόνωση του τοπικού εμπορίου. Αυτονόητη επίσης είναι και η κοινωνική διάσταση της συμβολής τους με την συγκράτηση του νέου πληθυσμού στον τόπο του, την παροχή επαγγελματικών προσόντων που θα τους δώσουν την δυνατότητα εργασίας σε αυτόν επομένως και την μείωση της τοπικής ανεργίας.

Ωστόσο ένα ανώτατο ίδρυμα προωθεί την έρευνα και την τεχνολογία μέσω των ερευνητικών του προγραμμάτων και συνεργειών που αναπτύσσει και συντελεί με την

διάχυση των καινοτόμων εφαρμογών του στην ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας παρέχοντας στις τοπικές επιχειρήσεις γνώσεις και εφαρμογές που θα ήταν δύσκολο να αποκτήσουν διαφορετικά.

Παρόμοιο ρόλο διαδραματίζει και για την τοπική αυτοδιοίκηση αποτελώντας πηγή πληροφοριών για εθνικές και παγκόσμιες οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις, κέντρο παραγωγής καινοτόμων εφαρμογών και παρέχοντας την δυνατότητα καλύτερης αξιοποίησης του στελεχιακού δυναμικού της μέσω της συνεχής κατάρτισης και επιμόρφωσης του, συμβάλλοντας ταυτόχρονα και στην αποτελεσματικότερη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων με την κοινωνία.

Η ίδρυση περιφερειακών ανώτατων ιδρυμάτων στη χώρα μας, έγινε με πρόθεση να συνεισφέρουν στην αναπτυξιακή πορεία των περιοχών αυτών αλλά και να ικανοποιηθεί ένα αίτημα ισότητας ευκαιριών. Εκτός από δημιουργία συνθηκών τοπικής και περιφερειακής εξέλιξης, λειτούργησαν και ως μέτρο προώθησης της κοινωνικής δικαιοσύνης σχετικά με την ανακατανομή πόρων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας, ικανοποίησαν εθνικούς στόχους για ενδυνάμωση των συνόρων, κάλυψαν εκπαιδευτικές ελλείψεις της περιφέρειας, αλλά ικανοποίησαν και πολιτικές σκοπιμότητες και τοπικιστικές επιδιώξεις, ενώ έντονος είναι ο προβληματισμός για την έλλειψη σχεδιασμού και προγραμματισμού στην ίδρυση και λειτουργία τους (Λαμπριανίδης, 1993).

2.5 Πανεπιστήμια και περιφερειακή ανάπτυξη

Ενώ παλαιότερα τα πανεπιστήμια ήταν κυρίως υπεύθυνα για τη διάδοση και την παραγωγή γνώσης μέσω των ακαδημαϊκών αποστολών διδασκαλίας και έρευνας, τώρα αναλαμβάνουν σταδιακά μια πιο δεσμευμένη περιφερειακή στάση μέσω μιας «τρίτης αποστολής» εξωτερικής, κοινωνικής δέσμευσης (Etzkowitz και Leydesdorff , 2000 και Gunasekara , 2006).

Η πρώτη και βασική αποστολή ενός πανεπιστημίου ήταν και είναι η παραγωγή και η διάδοση γνώσης με την επιστημονική έρευνα να αποτελεί την δεύτερη προτεραιότητα. Στην σύγχρονη όμως εποχή δεν πρέπει να παραβλέπουμε

το γεγονός πως ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα δε δύναται να είναι αποκομμένο από τα προβλήματα της κοινωνίας και οφείλει να αναλάβει μία πρόσθετη αποστολή, την επονομαζόμενη «τρίτη αποστολή» η οποία περιλαμβάνει μία σειρά δραστηριοτήτων που σκοπό να έχουν να συμβάλλουν ποικιλοτρόπως στην επίλυση των προβλημάτων και στις κοινωνικές ανάγκες και να συνεισφέρουν στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη (Marhl και Pausits , 2013).

Το φάσμα των δραστηριοτήτων που μπορούν να συμπεριληφθούν στην έννοια του όρου «τρίτη αποστολή» είναι ευρύ και δεν υπάρχει για τον λόγο αυτό στην βιβλιογραφία ξεκάθαρος ορισμός. Περιλαμβάνει δράσεις και χάραξη συγκεκριμένων πολιτικών που θα στηρίξουν το εκπαιδευτικό ίδρυμα σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον, θα του εξασφαλίσουν τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους για την αποτελεσματική λειτουργία του και ταυτόχρονα θα ενεργήσουν προς όφελος της κοινωνίας (Marhl και Pausits , 2013).

Συχνά η τρίτη αποστολή των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων συνδέεται με την θεωρία του «Μοντέλο του Τριπλού Έλικα». Σύμφωνα με αυτήν οι Etzkowitz και Leydesdorff (1997) πρότειναν ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ Πανεπιστημίου, Οικονομίας και Διοίκησης, με τον κάθε έναν από αυτούς να δρα ανεξάρτητα, έχοντας όμως αλληλεπίδραση με τους άλλους δύο στην ανταλλαγή πληροφοριών και ροών γνώσης.

Σύμφωνα με τον Etzkowitz (2008) τα πανεπιστήμια μπορούν να είναι ανταγωνιστικά και με αυτόν τον τρόπο να επιβιώσουν και ταυτόχρονα να συμβάλλουν ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη, εάν δώσουν έμφαση στην εμπορευματοποίηση της γνώσης, να τροφοδοτήσουν με τεχνογνωσία, καινοτόμες εφαρμογές και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό τόσο κρατικούς όσο και ιδιωτικούς φορείς, να μετασηματισθούν δηλαδή σε επιχειρηματικά πανεπιστήμια.

Ουσιαστικά η αναγκαιότητα προσαρμογής στις νέες προκλήσεις, η ελλιπής κρατική χρηματοδότηση και το έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον επέβαλε στα ιδρύματα την επιλογή ανάλογων δράσεων που θα ενισχύσουν τους δεσμούς με την κοινωνία και τις επιχειρήσεις και παράλληλα θα αποφέρουν έσοδα όπως η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας με δημόσιους ή άλλους φορείς που έχουν παρόμοιους

ερευνητικούς στόχους, με ταυτόχρονη μεταφορά τεχνογνωσίας και η επιχειρηματική εκπαίδευση φοιτητών, ερευνητών ή αποφοίτων με σκοπό την μείωση των ποσοστών ανεργίας (Monteiro *et al*, 2021) .

Προϋπόθεση για την επιτυχή ανάπτυξη συνεργασιών με τοπικούς παράγοντες και την μεγιστοποίηση των όποιων αποτελεσμάτων της Πανεπιστημιακής παρέμβασης αποτελούν οι σαφώς καθορισμένοι εκατέρωθεν στόχοι οι οποίοι θα πρέπει να ταυτίζονται (Goddard και Kempton, 2011). Σε θετική περίπτωση, τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν για μία κοινωνία σύμφωνα με τους Drucker και Goldstein (2007) μπορούν να αντιστοιχηθούν κύρια σε οκτώ λειτουργίες:

- δημιουργία γνώσης
- δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου
- μεταφορά υπάρχουσας τεχνογνωσίας
- τεχνολογική καινοτομία
- επενδύσεις κεφαλαίων
- περιφερειακή ηγεσία
- παραγωγή υποδομής γνώσης και
- επιρροή στο περιφερειακό περιβάλλον.

Ωστόσο τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχουν πλέον αποκτήσει σχέση με την κοινωνία που δεν περιορίζεται μόνο στην συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη. Ο ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν για την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης είναι πιο σύνθετος και ουσιώδης (Thanki, 1999). Με γνώμονα την κάλυψη των τοπικών αναγκών και την ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής, κατευθύνουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες σε τομείς που θα βοηθήσουν όχι μόνο οικονομικά αλλά έχουν την δυνατότητα να επηρεάσουν την κοινωνική, πολιτιστική ζωή και το περιβάλλον (Chatterton και Goddard , 2000).

Ο Florax (1992) διακρίνει οκτώ ξεχωριστούς τομείς στους οποίους ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα μπορεί να επιδράσει θετικά με την λειτουργία του στην περιοχή που εδρεύει. Οι τομείς αυτοί είναι :

- η οικονομία

- η πολιτική
- η δημογραφία
- οι υποδομές
- ο πολιτισμός
- η περιφερειακή ελκυστικότητα
- η παιδεία και
- διάφορες κοινωνικές πτυχές.

Σύμφωνα με την Αδαμάκου *et al* (2021) τρία είναι τα βασικά πεδία συνεισφοράς ενός ανώτατου ιδρύματος στην περιφερειακή ανάπτυξη: η ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου, η αντιμετώπιση των περιφερειακών προκλήσεων και η οικονομική συμβολή. Μέσω της γνώσης ένα ανώτατο ίδρυμα βελτιώνει τις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού κι έτσι ανακόπτεται η διαρροή εγκεφάλων εφόσον δίνεται η δυνατότητα εύρεσης εργασίας στην περιοχή. Με την διοργάνωση επιστημονικών ημερίδων, διαλέξεων ή εξειδικευμένων σεμιναρίων, μέσω αντίστοιχων δημοσιεύσεων στο τύπο ή με την δημιουργία ιστοσελίδων ανάλογου περιεχομένου μπορούν να προωθήσουν την διάχυση της γνώσης στην κοινωνία.

Το πανεπιστήμιο ως οργανικό τμήμα του τόπου αναλαμβάνει μέσω της έρευνας και των συνεργειών του να δώσει λύσεις στις διάφορες προκλήσεις κοινωνικές είτε περιβαλλοντικές είτε πολιτιστικές. Η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας με δημόσιους φορείς ή ιδιωτικούς επιχειρηματικούς εταίρους, ενισχύει την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων, οδηγεί σε συντονισμένες δράσεις οι οποίες αποβαίνουν αμοιβαία επωφελείς και προάγουν την επιστημονική έρευνα. Η εκπόνηση επιστημονικών μελετών ή στοχευμένων ερευνητικών προγραμμάτων βοηθά εξίσου σε αυτό το πεδίο. Παράλληλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας λόγω των εξειδικευμένων και υψηλού επιπέδου γνώσεων που διαθέτουν, μπορούν να βοηθήσουν στην χάραξη της περιφερειακής πολιτικής με την συμμετοχή τους σε επιτροπές, συμβούλια ή γνωμοδοτικά όργανα της πολιτείας.

Τέλος ένα Α.Ε.Ι. αποτελεί «γεννήτρια απασχόλησης και εισοδήματος» ενώ συγχρόνως εξοικονομεί πόρους που θα είχαν δαπανηθεί σε κάποια άλλη περιοχή από τους μαθητές που επιλέγουν να σπουδάσουν στον τόπο τους. Πέρα από τα προφανή

οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την εγκατάσταση του σε μία περιοχή έχει την δυνατότητα αξιοποίησης και ανάδειξης κτιρίων πολιτιστικής κληρονομιάς ή χώρων που δεν χρησιμοποιούνται, όπως κατεστραμμένα δημόσια κτίρια τα οποία επισκευάζονται και χρησιμοποιούνται ξανά.

Τα πανεπιστήμια συμβάλλουν στην πολιτιστική ανάπτυξη, διδάσκουν ηθικές αξίες και πρότυπα, διαμορφώνουν υγιή συνείδηση σε ολοκληρωμένους επιστήμονες, καταθέτουν προτάσεις για λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα και βελτιώνουν με την προσφορά τους και την ποιότητα ζωής των πολιτών και την ευημερία ενός τόπου.

2.6 Συμβολή των Ανωτάτων Ιδρυμάτων στην ανάπτυξη

Η σπουδαιότητα και τα οφέλη της εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού τόσο ατομικά όσο και για το σύνολο της κοινωνίας αποτέλεσαν αντικείμενο ενδιαφέροντος και προβληματισμού ήδη από την αρχαιότητα. Σύμφωνα με τον Σωκράτη η «αρετή είναι γνώση» κατά συνέπεια διδάσκεται δεν είναι έμφυτη, ενώ ο ίδιος υποστήριζε πως οφείλουν να κυβερνούν μόνο όσοι έχουν αποκτήσει γνώση (Αθανασάκου, 2021).

Στις σύγχρονες κοινωνίες η πληροφορία, η γνώση και κυρίως το ανθρώπινο κεφάλαιο, είναι βασική προϋπόθεση ανάπτυξης. Ιδιαίτερα όμως το ανθρώπινο κεφάλαιο απαιτεί εκπαίδευση και κατάρτιση, οι οποίες σύμφωνα με τον Schultz (1960) δεν λαμβάνονται απλά και μόνο για ικανοποίηση και ευχαρίστηση αλλά και για επενδυτικούς σκοπούς, με απώτερο στόχο να επιφέρουν μελλοντικά οφέλη (Λαμπρόπουλος, 2019). Σύμφωνα με την θεωρία ενδογενούς ανάπτυξης η αύξηση του ανθρώπινου κεφαλαίου οδηγεί με την σειρά της σε αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας προκαλώντας με τον τρόπο αυτό ταχύτερη ανάπτυξη. Η επένδυση στην παιδεία, στην δια βίου μάθηση, στην έρευνα και στην καινοτομία αποτελεί, ιδιαίτερα για τις πιο ευάλωτες οικονομίες, μέσο που οδηγεί σε συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (Γκίκας και Χυζ, 2010).

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει ισχυρές δυνατότητες συμβολής στην ανάπτυξη (McCowan, 2016, Owens, 2017). Σε όλη την ιστορία της ανθρωπότητας, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην κοινωνία, εκπαιδεύοντας την ελίτ και παράγοντας πρωτοποριακά

επιτεύγματα σε όλους τους τομείς και τις ανθρωπιστικές επιστήμες. Η Πλατωνική Ακαδημία στην Αθήνα (τέταρτος αιώνας π.Χ.), το Μουσείο στην παλιά Αλεξάνδρεια (3ος αιώνας π.Χ.) και η Αυτοκρατορική Ακαδημία στην Κίνα (2ος αιώνας π.Χ.) είναι παραδείγματα τέτοιων ιδρυμάτων.

Τα πρώτα δυτικού τύπου πανεπιστήμια εμφανίσθηκαν τον Μεσαίωνα στην Ευρώπη και ιδρύθηκαν από την εκκλησία με σκοπό την μελέτη των κειμένων των αρχαίων κλασικών, όπως τα κείμενα του Αριστοτέλη, του Ιπποκράτη, του Πλάτωνα του Γαληνού και του Ευκλείδη. Το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια θεωρείται το πρώτο που άνοιξε τις πύλες του το 1088 για να ακολουθήσουν τα επόμενα χρόνια της Σορβόνης, της Οξφόρδης, του Κέμπριτζ, της Σαλαμάνκα κ.α..

Τα μαθήματα διδάσκονταν στην λατινική γλώσσα, ήταν κοινά σε όλα τα ιδρύματα σε όλη την Ευρώπη (Θεολογία, Νομική, Ιατρική, Αστρολογία, Μαθηματικά και Αστρονομία) και μέσω αυτού του διεπιστημονικού και οικουμενικού προγράμματος σπουδών κατάφεραν να ενοποιήσουν τον κόσμο σε μια χωρίς σύνορα μάθηση, υποστήριξαν την πρόοδο της γνώσης σε όλη την ήπειρο και πέρα από αυτήν. Τα πτυχία που απονέμονταν αναγνωρίζονταν από όλα τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, τα οποία έγιναν τελικά κέντρα αφιερωμένα στην ευρύτητα του πνεύματος και συνέβαλαν ουσιαστικά στη σταδιακή ενοποίηση της πνευματικής ζωής της Ευρώπης και στην ερχομό της Αναγέννησης.

Με την επέκταση της συμμετοχής των πανεπιστημίων πέρα από την ελίτ, η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αποκτήσει περισσότερες δυνατότητες να συνεισφέρει στην κοινωνική ανάπτυξη. Η γνώση αυτή δεν ήταν πλέον το προνόμιο ενός περιορισμένου αριθμού διανοουμένων, αλλά με τη βοήθεια της τυπογραφίας μπορούσε τώρα να διαχέεται σε ένα ευρύτερο κοινό. Τα Πανεπιστήμια μπορούν να εκπαιδεύσουν πολίτες, πολιτευτές, δασκάλους, γιατρούς, μηχανικούς, φιλοσόφους, δικηγόρους, καλλιτέχνες και ακτιβιστές για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη ειρηνικών, χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιων κοινωνιών. Μπορούν να αναλάβουν βασική και εφαρμοσμένη έρευνα για να βελτιώσουν την κατανόησή μας για τη ζωή και να αναπτύξουν πρακτικές εφαρμογές της επιστημονικής γνώσης.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί και την σημερινή εποχή ουσιαστικό παράγοντα προόδου σε ατομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο, με την ευρωπαϊκή ένωση να θεωρεί τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ως σημαντικούς εταίρους στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών και ανθρώπινου δυναμικού υψηλής ειδίκευσης για την προώθηση και διατήρηση της βιώσιμης ανάπτυξης στην ένωση (Ευρωπαϊκή Ένωση- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, 2021).

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης που εγκρίθηκαν το 2015 και αποτελούν την Ατζέντα 2030 της Ευρωπαϊκής ένωσης, επέκτειναν την εστίαση πέρα από την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για να συμπεριλάβουν την τριτοβάθμια. Αυτή ήταν μια σημαντική κίνηση καθώς τα πανεπιστήμια έλειπαν από τη διεθνή αναπτυξιακή ατζέντα, όπως αποδεικνύεται από προηγούμενα σύνολα αναπτυξιακών στόχων — Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας και Εκπαίδευση για Όλους. Τώρα, η τριτοβάθμια εκπαίδευση διαδραματίζει βασικό ρόλο ως μέσο για την επίτευξη του στόχου 4 για την εκπαίδευση: χωρίς αποκλεισμούς, δίκαιη και ποιοτική εκπαίδευση για όλους.

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που σχετίζονται με την κοινωνικοοικονομική, περιβαλλοντική και τεχνολογική ανάπτυξη. Ένας από αυτούς τους στόχους αναγνωρίζει τη σημασία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εστιάζοντας στη χωρίς αποκλεισμούς και δίκαιη ποιοτική εκπαίδευση και στην προώθηση ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους. Η κύρια υπόθεση που βασίζεται είναι ότι τα πανεπιστήμια έχουν έναν άλλο σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, ως ιδρύματα που προωθούν την ανάπτυξη.

Άλλωστε σύμφωνα με την ευρωπαϊκή ένωση: «Η αποτελεσματική και αποδοτική τριτοβάθμια εκπαίδευση προϋποθέτει τη δημιουργία κατάλληλου πλαισίου λειτουργίας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τις δημόσιες αρχές. Τα χαρακτηριστικά ενός τέτοιου πλαισίου είναι, μεταξύ άλλων, η επαρκής χρηματοδότηση και οι αποτελεσματικές πολιτικές διασφάλισης της ποιότητας» (Ευρωπαϊκή ένωση – Αποτελεσματική και Αποδοτική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Μελέτη περίπτωσης μεγάλου Δήμου της Αττικής

3.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρηθεί να μελετηθεί η περίπτωση ενός από τους μεγαλύτερους Δήμους της Αττικής, στον οποίο εντός του τελευταίου τριμήνου του έτους 2021 προγραμματίστηκε η μεταστέγαση και λειτουργία Μεταπτυχιακών Τμημάτων μεγάλου Πανεπιστημιακού Ιδρύματος της Χώρας.

Συγκεκριμένα αφορά την μεταφορά τμημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά στο πρώην Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο της Άρσης Βαρών το οποίο βρίσκεται στον Δήμο Νίκαιας - Αγίου Ιωάννη Ρέντη. Για την εγκατάσταση αυτή η Δημοτική αρχή έχει εκφραστεί πολύ θετικά προσδοκώντας την ουσιαστική συνεισφορά του Πανεπιστημίου στην τοπική ανάπτυξη.

Αφού γίνει μία σκιαγράφηση των χαρακτηριστικών τόσο του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και του Ανώτατου Ιδρύματος και μία περιγραφή του χώρου στον οποίο έχουν μεταφερθεί τμήματα του εκπαιδευτικού ιδρύματος, θα επιχειρηθεί μέσα από τις συνεντεύξεις του Δημάρχου της πόλης και του Πρύτανη του Πανεπιστημίου, να αναδειχθούν τα σχέδια, οι προσδοκίες, τα πιθανά οφέλη και οι προοπτικές ανάπτυξης που θα προκύψουν από την συνεργασία αυτή.

3.2 Γενικά χαρακτηριστικά στοιχεία του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη.

Ο Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη είναι ένας από τους 325 δήμους της Χώρας που δημιουργήθηκε, σύμφωνα με το Κεφάλαιο Α, άρθρο 1 του Νόμου 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» από την ένωση δύο προγενέστερων όμορων Δήμων, της Νίκαιας και του Αγίου Ιωάννη Ρέντη (Ρέντης) οι οποίοι καταργούνται και παραμένουν πλέον σαν Δημοτικές ενότητες (Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020-2023).

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 βρίσκεται μέσα στους 15 πολυπληθέστερους Δήμους της Ελλάδος και στους 5 πιο μεγάλους της περιφέρειας Αττικής, με πληθυσμό 105.430 μόνιμων κατοίκων (ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού 2011), γεγονός που τον κατατάσσει, βάσει του άρθρου 1 του Νόμου 4555/2018 «Πρόγραμμα Κλεισθένης» στους Δήμους Μητροπολιτικών Κέντρων.

Ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα Στερεάς Ελλάδας, συγκεκριμένα στο Νομό Αττικής, βρίσκεται στη νοτιοδυτική περιοχή του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Αθήνας και είναι ένας από τους πέντε δήμους που αποτελούν την Περιφερειακή Ενότητα Πειραιά μαζί με το Δήμο Πειραιά, το Δήμο Κερατσινίου – Δραπετσώνας, το Δήμο Κορυδαλλού και το Δήμο Περάματος.

Εικόνα 4 : Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη

Έχει έκταση 12,25 τετραγωνικά χιλιόμετρα και σύμφωνα με το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020-2023» του Δήμου, αντιστοιχούν περίπου 8.606 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο (κ / τ. χλμ.), αριθμός όμως που διαφέρει στις δύο ενότητες οι οποίες δεν έχουν την ίδια πληθυσμιακή πυκνότητα, με την πολυπληθέστερη και συγχρόνως μικρότερη σε έκταση Νίκαια να φθάνει στους 11.257 (κ / τ. χλμ.), έναντι του πιο αραιοκατοικημένου Ρέντη με 3.548 (κ / τ. χλμ.).

Αυτή όμως δεν αποτελεί την μοναδική διαφορά των δύο δημοτικών ενοτήτων οι οποίες παρουσιάζουν και μορφολογικές ανισότητες και μεγάλες υψομετρικές

διαβαθμίσεις, με την μικρότερη σε έκταση Νίκαια να βρίσκεται σε υψόμετρο 40 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας κατά μέσο όρο, αφού αγγίζει τις παρυφές του τοπικού όρους Αιγάλεω και με τον Ρέντη να βρίσκεται σε ύψος 10 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας, διαθέτοντας ακόμα σημαντικές ακάλυπτες εκτάσεις στην περιοχή του Ελαιώνα.

Η τοποθεσία του Δήμου παρέχει τη δυνατότητα εύκολης μετακίνησης τόσο προς την Πρωτεύουσα Αθήνα όσο και προς το Λιμάνι του Πειραιά μέσω της γειτνίασης με την Εθνική Οδό Αθηνών - Θεσσαλονίκης όσο και την ύπαρξη σταθμών μετρό και προαστιακού εντός των ορίων της πόλης.

Διαθέτει ένα αρκετά καλό οδικό δίκτυο με έντονο όμως κυκλοφοριακό πρόβλημα τις ώρες αιχμής, ειδικά πλησίον των υπερτοπικών πόλων που λειτουργούν στα όριά της. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι το Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας «Άγιος Παντελεήμονας», το Γ' Νεκροταφείο Αθηνών, η Κεντρική Λαχαναγορά Αθηνών, το Κατράκειο Θέατρο, οι πολυώροιοι αναψυχής Allou Fun Park και Kidom Park και οι μεγάλες αθλητικές εγκαταστάσεις, όπως το Γήπεδο της ποδοσφαιρικής ομάδας του Ολυμπιακού Πειραιώς και του κλειστού Γυμναστηρίου «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ» που αποτελεί έδρα της ομάδας πετοσφαίρισης του ίδιου αθλητικού συλλόγου.

Δεν χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα πράσινη πόλη, με την έλλειψη χώρων πρασίνου να είναι ένα από τα βασικά μειονεκτήματά της. Ο μεγάλος αριθμός προσφύγων που δέχθηκε η Νίκαια μετά την Μικρασιατική καταστροφή και οι αυξημένες ανάγκες στέγασής τους, διαμόρφωσε έναν πυκνοδομημένο οικιστικό ιστό στο μεγαλύτερο μέρος της, αφήνοντας ελάχιστους ελεύθερους χώρους και δημιουργώντας οξυμένα προβλήματα που ταλανίζουν ακόμα και σήμερα την πόλη.

Παράλληλα, η εσωτερική μετανάστευση που ακολούθησε τον πόλεμο με σκοπό την εύρεση εργασίας συνετέλεσε στην μετατροπή του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής του Ρέντη σε ζώνη βιοτεχνικής και βιομηχανικής δραστηριότητας προσελκύοντας ανάλογες εγκαταστάσεις, μεταφορικές εταιρίες και μεγάλες αποθήκες.

Τα τελευταία έτη με την αποχώρηση των μεγάλων εργοστασιακών μονάδων από τα όριά της και την συνεχιζόμενη δεκαετή οικονομική κρίση που διογκώθηκε από

την εμφάνιση του ιού covid-19, οδήγησε μεγάλο μέρος του πληθυσμού της σε απώλεια εσόδων, συρρίκνωσε την τοπική επιχειρηματικότητα και αύξησε αισθητά τα ποσοστά της ανεργίας σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2021).

Η Δημοτική αρχή προσπαθώντας να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και στα κρίσιμα ζητήματα που αφορούν την πόλη τα τελευταία χρόνια επιλέγει δράσεις και στρατηγικές προσπαθώντας να επιτύχει την αειφορία και την βιώσιμη ανάπτυξη. Δράσεις όπως το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας(ΣΒΑΚ) (Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη - Σχέδιο ΣΒΑΚ), το σχέδιο Ψηφιακής Στρατηγικής του Δήμου, το Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤοΣΔΑ), η Συμφωνία για τις Πράσινες Πόλεις, το Σχέδιο Δράσης για την αειφόρο Ενέργεια και το Σύμφωνο Δημάρχων (Σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια, Ευρώπη). Παράλληλα γίνεται προσπάθεια απορρόφησης κονδυλίων από περιφερειακά, εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και συμμετοχή σε διαδημοτικά δίκτυα με σκοπό την ψηφιακή μετατροπή της πόλης σε «*smart city*» μέσα στην επόμενη δεκαετία.

Συγκεκριμένα στην με αριθμό 20113/11.06.2020 μελέτη με την οποία εγκρίθηκε τον περασμένο Σεπτέμβριο το Σχέδιο Ψηφιακής Στρατηγικής του Δήμου, στο πλαίσιο της εύρεσης πόρων και της γενικότερης χρηματοδότησης όλου του εγχειρήματος γίνεται αναφορά στα ακαδημαϊκά ιδρύματα που βρίσκονται στην περιοχή του Δήμου σαν ιδιαίτεροι πόροι «με τους οποίους μπορούν να δημιουργηθούν συνέργειες που θα ενισχύσουν την ώσμωση της ακαδημαϊκής κοινότητας και του παραγωγικού ιστού με την πόλη και τους πολίτες».

3.3 Το Πανεπιστήμιο Πειραιά

Θεωρείται ένα από τα πιο σύγχρονα και αξιόπιστα Πανεπιστήμια της Ελλάδας με αναγνωρισμένους και αξιόλογους καθηγητές. Ιδρύεται το 1938 με τον Νόμο 5197/1931 και τον Αναγκαστικό Νόμο 28/1936 ως «Σχολή Βιομηχανικών Σπουδών», από τον Σύνδεσμο Ελλήνων Βιομηχάνων και Βιοτεχνών και τον Σύνδεσμο Ανωνύμων Εταιριών Ελλάδος, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, σε μία προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα ίδρυμα το οποίο θα παρείχε στους υπαλλήλους

των τότε επιχειρήσεων τις απαραίτητες γνώσεις σε νομικά, οικονομικά και τεχνικά θέματα, χωρίς να διαθέτει αρχικά τις υποδομές ώστε να θεωρηθεί αντίστοιχη σχολή Πολυτεχνικού ή Πανεπιστημιακού επιπέδου (Πανεπιστήμιο Πειραιά, Ιστορία).

Το 1958, με το Νομοθετικό Διάταγμα 3876/1958 μετατρέπεται σε Ανώτατο Πανεπιστημιακό Ίδρυμα, περνά υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, με τετραετή φοίτηση, παρέχοντας στους αποφοίτους του πτυχία ισότιμα των άλλων Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, αλλάζει έδρα και μεταφέρεται από την Αθήνα στον Πειραιά, θέτοντας και σαν έμβλημα του Ιδρύματος τον θεό Ποσειδώνα. Το 1989 με το Προεδρικό Διάταγμα 377/1989 μετονομάζεται σε Πανεπιστήμιο Πειραιά παίρνοντας το όνομα της πόλης στην οποία στεγάζονται μέχρι σήμερα οι εγκαταστάσεις του Ιδρύματος.

Εικόνα 5 : Το Πανεπιστήμιο Πειραιά

Ο αρχικός προσανατολισμός της Σχολής αφορούσε οικονομικά και διοικητικά πεδία στα οποία, βάσει αντίστοιχων σχολών του Παρισιού, επιχειρήθηκε να δοθούν θεωρητικά και πρακτικά εφόδια στους φοιτητές της ώστε ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους να αποτελέσουν τα μελλοντικά ηγετικά στελέχη στο χώρο της οικονομίας.

Σύντομα όμως τα επιστημονικά πεδία του Πανεπιστημίου διευρύνθηκαν ακολουθώντας τις επιστημονικές εξελίξεις και τις ανάγκες της κοινωνίας για επικαιροποιημένη γνώση, φθάνοντας σήμερα να καλύπτουν τομείς όπως η διοίκηση επιχειρήσεων, η ναυτιλία, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, η βιομηχανία, ο

τουρισμός, η ενέργεια και το περιβάλλον, οι ασφάλειες, οι σύγχρονες τεχνολογίες και η παγκοσμιοποίηση.

Σύμφωνα με το όραμα του Πανεπιστημίου σκοπός του είναι «να αποτελεί ένα ίδρυμα διεθνούς κύρους στο σύγχρονο Ακαδημαϊκό Χάρτη και να αναγνωρίζεται για την αριστεία στην εκπαίδευση και την έρευνα, την παραγωγή, διάδοση και εφαρμογή γνώσης αιχμής, τον ηγετικό του ρόλο στην διαμόρφωση αξιών και στην αντιμετώπιση συγχρόνων επιστημονικών, κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων».

Ορμώμενο λοιπόν από τον σκοπό αυτό κατάφερε να έχει διεθνή αναγνώριση ευρισκόμενο στα 400 καλύτερα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης στον κόσμο στον τομέα των Οικονομικών, σύμφωνα με τον πίνακα κατάταξης Global Ranking of Academic Subjects (GRAS) για το έτος 2021 ανάμεσα σε περισσότερα από 1800 ιδρύματα σε όλο τον κόσμο (GRAS, 2021). Παράλληλα σύμφωνα με την κατάταξη Webometrics βρίσκεται στην 14^η θέση ανάμεσα 59 Ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα για το έτος 2021 (WEBOMETRICS, 2021), μερικά από τα οποία είναι πολύ μεγαλύτερα από αυτό.

Επενδύοντας στην έρευνα δημιουργεί πάνω από 63 εργαστήρια που καλύπτουν όλο το φάσμα των γνωστικών αντικειμένων του Ιδρύματος με σκοπό εκτός των άλλων την διάχυση της παρεχόμενης γνώσης μέσω δημοσίευσης επιστημονικών άρθρων και την ανάπτυξη συνεργασιών κάθε μορφής με ελληνικά και ξένα ερευνητικά κέντρα, ακαδημαϊκά ιδρύματα και με φορείς του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα.

Σε αυτό συμβάλλει με την λειτουργία του και το πλούσιο ερευνητικό του έργο και το Κέντρο Ερευνών του Πανεπιστημίου Πειραιά (Κ.Ε.Π.Π.) το οποίο αναλαμβάνει την υποστήριξη και διοργάνωση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, την δημοσίευση επιστημονικών εργασιών σε διεθνή περιοδικά, βοηθά στην υλοποίηση προγραμμάτων για απόκτηση υποδομής ή συνεχιζόμενης κατάρτισης, διοργανώνει συνέδρια, εκδηλώσεις, βοηθά στην εκπόνηση μελετών για συμμετοχή σε διεθνή, ιδιωτικά η συγχρηματοδοτούμενα έργα (Κέντρο Ερευνών Πανεπιστημίου Πειραιά, Πλαίσιο Λειτουργίας). Η επιδιωκόμενη ανάπτυξη συνεργασιών ειδικότερα με φορείς της τοπικής Αυτοδιοίκησης συνεισφέρει στην διάδοση και ενσωμάτωση καινοτόμων

εφαρμογών και γνώσεων στον κοινωνικό ιστό και οδηγεί στην αποτελεσματικότερη επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνία.

Προσδοκώντας την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την προβολή του ερευνητικού του έργου, το Πανεπιστήμιο έχει προχωρήσει σε συνεργασίες για ακαδημαϊκές ανταλλαγές φοιτητών, διδακτικού προσωπικού, συνεπίβλεψη διδακτορικών διατριβών και κοινή επιστημονική έρευνα με περισσότερα από 100 Πανεπιστήμια και διεθνή ερευνητικά κέντρα, τόσο του εσωτερικού όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, της Ρωσίας, της Κίνας, των χωρών των Βαλκανίων και της Μεσογείου, με το ίδρυμα CERN και πλήθος άλλων .

Οι δράσεις αυτές και το επικαιροποιημένα προγράμματα σπουδών που παρέχει συνέβαλαν ώστε να απολαμβάνει την αποδοχή τόσο των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής του Πειραιά που το ανέδειξε όσο και γενικότερα όλης της πανεπιστημιακής κοινότητας, ως ένα από τα αρτιότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας, γεγονός που αποδεικνύεται από την πληθώρα των φοιτητών που εγγράφονται σε αυτό κάθε χρόνο. Αυτή την στιγμή στο Πανεπιστήμιο λειτουργούν τέσσερεις σχολές με δέκα τμήματα συνολικά και πάνω από τριάντα πέντε Μεταπτυχιακά προγράμματα με την φοιτητική κοινότητα να ξεπερνά τους 15.000 φοιτητές. Οι υπάρχουσες κτιριακές υποδομές δεν επαρκούν για την κάλυψη των πολυπληθών τμημάτων, πολλές υπηρεσίες και Τμήματα του Πανεπιστημίου λόγω έλλειψης χώρου στο κεντρικό οίκημα αναγκαστικά στεγάζονται σε άλλα μισθωμένα από αυτό κτίρια, διάσπαρτα στην ευρύτερη περιοχή του Πειραιά, στερώντας από τους φοιτητές τις ευκολίες και δυνατότητες που προσφέρει ένα οργανωμένο πανεπιστημιακό *campus*.

Έχοντας αυτό σαν γνώμονα αποφασίσθηκε από τις Πρυτανικές αρχές και δρομολογήθηκε η μεταφορά του Πανεπιστημίου σε νέο μεγαλύτερο χώρο, που του έχει παραχωρηθεί για χρήση, με το ίδρυμα να προχωρά αρχικά σε μετεγκατάσταση μεταπτυχιακών τμημάτων, εντός του έτους, με προοπτική της πλήρους μεταφοράς του στον νέο χώρο.

3.4 Νέο κτίριο εγκατάστασης το « Σπίτι της Άρσης Βαρών»

Το κτιριακό συγκρότημα στο οποίο θα μεταφερθεί το Πανεπιστήμιο, είναι το πρώην Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο της Άρσης Βαρών ή αλλιώς «Σπίτι της Άρσης Βαρών», το οποίο βρίσκεται στα όρια του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη, στο Λόφο Ανδρέα Παπανδρέου γνωστός και ως «Σελεπίτσαρι», σε απόσταση περίπου 5 χιλιομέτρων από τον Πειραιά. Η περιοχή συνορεύει με το Δήμο Κερατσινίου – Δραπετσώνας και φιλοξενεί και το Κατράκειο Θέατρο Νίκαιας και πριν την αξιοποίηση του χώρου υπήρχαν λατομεία εξόρυξης άμμου και χαλικιού για οικοδομικές ανάγκες.

Το κτίριο κατασκευάστηκε με δαπάνες της πολιτείας, από το 2001 έως το 2003, τοποθετημένο σε περιοχή με μικρή σχετικά για την εποχή εκείνη οικιστική δραστηριότητα και η ανέγερσή του είχε σκοπό τη στέγαση και την διενέργεια αγώνων του συγκεκριμένου ολυμπιακού αθλήματος κατά την διάρκεια των 28^{ων} Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 οι οποίοι φιλοξενήθηκαν στην χώρα μας.

Εικόνα 6 : Το Ολυμπιακό Κλειστό Γυμναστήριο της Άρσης Βαρών

Είναι ένα υπεσύγχρονο κτιριακό συγκρότημα και σύμφωνα με την μελέτη έκδοσης της οικοδομικής του άδειας, περιλαμβάνει δύο ξεχωριστά κτίρια το Γυμναστήριο και τους Ξενώνες, συνολικής επιφάνειας 27.500 τετραγωνικών μέτρων

(τ.μ.) με διαμορφωμένο περιβάλλοντα χώρο, πεζόδρομους κυκλοφορίας, χώρο στάθμευσης και περιοχές φύτευσης.

Η αρχική κατασκευή περιλάμβανε στο κτίριο του Γυμναστηρίου χώρους προθέρμανσης αθλητών, προπονητήρια, αποδυτήρια, Ιατρικό κέντρο και κέντρο φυσιοθεραπείας, χώρους μασάζ και σάουνας, πισίνας, κέντρο τύπου, γραφεία διοίκησης και κύρια αίθουσα με αγωνιστικό χώρο χωρητικότητας 5.000 θεατών. Αντίστοιχα στους Ξενώνες είχαν κατασκευαστεί 15 μονόκλινα δωμάτια, 22 δίκλινα, 4 σουίτες επισήμων, φουαγιέ, εστιατόριο και χώροι ανάπαυσης για την φιλοξενία αθλητικών αποστολών και επίσημων προσκεκλημένων.

Το οικόπεδο στο οποίο κατασκευάστηκε το κτίριο είναι στην μεγαλύτερη έκτασή του επίπεδο και σε αυτό το κομμάτι τοποθετήθηκε ο χώρος του Γυμναστηρίου, με το Νότιο-Ανατολικό του τμήμα να παρουσιάζει έντονη κλίση όπου και προτιμήθηκε να δημιουργηθεί ο χώρος των Ξενώνων σε τρία επίπεδα.

Λόγω της συγκεκριμένης τοποθεσίας δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην σύνδεσή του με το οδικό δίκτυο της πόλης, μέσω τριών κυρίων οδικών αξόνων. Ολόκληρο το συγκρότημα έχει κατασκευασθεί με σκοπό να εξυπηρετεί και άτομα με ειδικές ικανότητες και με υλικά επιπέδου υψηλότερου ποιοτικά από τα συνήθη που χρησιμοποιούνται σε δημόσια έργα.

Παρότι η αρχική μελέτη κατασκευής προόριζε τη χρήση του μεγάλου αυτού κτιριακού συγκροτήματος, μετά το πέρας των Ολυμπιακών αγώνων, αποκλειστικά για το άθλημα της άρσης βαρών και συγκεκριμένα *«για την προπόνηση και προετοιμασία των ομάδων καθώς και για την διεξαγωγή αγώνων Εθνικού και Διεθνούς χαρακτήρα»*, έδινε ωστόσο την δυνατότητα, με σκοπό την κάλυψη των λειτουργικών του δαπανών, της παραχώρησής του για διοργανώσεις κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων όπως συνέδρια ή συναυλίες.

Ωστόσο, με την πάροδο των χρόνων, η μη αξιοποίησή του και το υψηλό κόστος συντήρησής του οδήγησε το 2009, την εταιρεία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.» που διαχειριζόταν τα ακίνητα που χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή των αγώνων και στην δικαιοδοσία της οποίας είχε περιέλθει και το ανωτέρω κέντρο, να προχωρήσει σε σύναψη σύμβασης παραχώρησής του στο Πανεπιστήμιο Πειραιά, με

μηδενικό τίμημα για σαράντα έτη, με προοπτική, την μετατροπή των χώρων του για εκπαιδευτικούς σκοπούς, όπως αίθουσες διδασκαλίας και χώρους οι οποίοι θα εξυπηρετούν γενικότερα την λειτουργία του Πανεπιστημίου.

Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 της από 30 Απριλίου 2009 Σύμβασης, *«Η Εγκατάσταση παραχωρείται στο Πανεπιστήμιο, το οποίο έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται, λειτουργεί και χρησιμοποιεί αυτήν γενικώς προς εξυπηρέτηση όλων των δραστηριοτήτων και λειτουργιών του ως Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, όπως λ.χ. για αίθουσες διδασκαλίας, αίθουσες διασκέψεων, βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια, εργαστήρια, εγκατάσταση αθλητικών χώρων, γραφεία προσωπικού και υπηρεσιών, εστιατόρια, κυλικεία κλπ.»*.

Σε πρώτη φάση το Πανεπιστήμιο προχώρησε σε ανάθεση για την μετατροπή και αναβάθμιση μέρους του κτιριακού συγκροτήματος και ειδικότερα για την αποκατάσταση και τον εκσυγχρονισμό ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και κτιριακών υποδομών, επιφάνειας περίπου 6.000 τ.μ., με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Μέχρι στιγμής έχουν ήδη ολοκληρωθεί 20 αίθουσες διδασκαλίας και 4 εξοπλισμένα εργαστήρια και προβλέπεται εντός του έτους να λειτουργήσουν τα πρώτα μεταπτυχιακά τμήματα τα οποία θα παρακολουθήσουν περίπου 2.200 φοιτητές.

Έχει ήδη δημιουργηθεί μία νέα δημοτική γραμμή η οποία θα συνδέει τον χώρο με το σταθμό μετρό Νίκαιας, προχωρούν οι εργασίες για την διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου ο οποίος ανέρχεται σε 6.000 τ.μ. και έχει ήδη δρομολογηθεί η μελέτη για την αξιοποίηση του υπόλοιπου τμήματος της αθλητικής εγκατάστασης.

Μάλιστα σύντομα θα μετονομασθεί σε Θεμιστόκλειο Κέντρο Επιστημών, με απόφαση των πρυτανικών αρχών προς τιμήν των 2.500 χρόνων από την Μάχη της Σαλαμίνας και με προοπτική να στεγάσει στο μέλλον όλες τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις του εκπαιδευτικού ιδρύματος όπως αρμόζει σε ένα σύγχρονο πανεπιστημιακό *campus*.

3.5 Αναπτυξιακές προοπτικές που δημιουργούνται από την συνεργασία Πανεπιστημίου – Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Διερευνώντας τις πιθανές δυνατότητες ανάπτυξης που απορρέουν από την εγκατάσταση αυτή τέθηκαν σειρά ερωτήσεων σε δύο άτομα που έχουν άμεση γνώση και σχέση, τόσο λόγω της θεσμικής τους υπόστασης όσο και του επιστημονικού και επαγγελματικού τους βίου, του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιά κ. Κότιου Άγγελου και του Δημάρχου της πόλης της Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη κ. Ιωακειμίδα Γεωργίου.

Ο κ. Κότιος Άγγελος αποφοίτησε από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, απέκτησε Διδακτορικό στα Οικονομικά από το Πανεπιστήμιο του Tubingen της Γερμανίας το 1986 στο οποίο εργάσθηκε ως επιστημονικός συνεργάτης μέχρι το 1993, διετέλεσε καθηγητής στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας από το 1995 έως και το 2008 και υπηρέτησε στο ίδιο Πανεπιστήμιο ως Αντιπρύτανης από το 2005 έως το 2008. Είναι Καθηγητής στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά στο οποίο από το 2017 είναι Πρύτανης. Έχει ευρύ ερευνητικό και μελετητικό έργο τόσο στην Ελλάδα όσο και εξωτερικό και βαθιά γνώση των δυνατοτήτων αλλά και των προβλημάτων της πανεπιστημιακής κοινότητας. Παράλληλα γνωρίζει και τις ιδιαιτερότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης έχοντας υπάρξει Δημοτικός Σύμβουλος του Δήμου Προσοτσάνης του Νομού Δράμας κατά την διετία 2011 - 2012 παραμένοντας και σήμερα σαν άμισθος συνεργάτης (Πανεπιστήμιο Πειραιά, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Βιογραφικό Σημείωμα κ. Κότιου Άγγελου).

Ο κ. Ιωακειμίδης Γεώργιος είναι τελειόφοιτος της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και επιστημονικός συνεργάτης του ίδιου Ιδρύματος διδάσκοντας επί 15 χρόνια το μάθημα της «Αντισεισμικής Τεχνολογίας». Το έτος 2022 θα συμπληρώσει 40 χρόνια στην Τοπική αυτοδιοίκηση έχοντας εκλεγεί για πρώτη φορά ως δημοτικός σύμβουλος το 1982 σε ηλικία 28 ετών. Από το 1994 έως σήμερα έχει εκλεγεί Δήμαρχος σε 7 εκλογικές αναμετρήσεις σε πολλές από αυτές από τον πρώτο γύρο, χωρίς να χάσει ούτε μία φορά και με πολύ

υψηλά ποσοστά. Συγκεκριμένα έχει υπάρξει Δήμαρχος του Δήμου Αγίου Ιωάννη Ρέντη από το 1994 έως το 2011 (4 θητείες) και του Δήμου Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη από το 2011 έως σήμερα (3 θητείες). Έχει διατελέσει Πρόεδρος και μέλος όλων των επιτροπών της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ), συμμετέχοντας ενεργά και εκπροσωπώντας την χώρα σε όλα τα Ευρωπαϊκά και Παγκόσμια συνέδρια Αυτοδιοίκησης (Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Βιογραφικό Σημείωμα Δημάρχου).

Και οι δύο συμφωνούν απόλυτα στο ότι η συνεργασία της τοπικής κοινωνίας και του πανεπιστημίου δημιουργεί σχέσεις αμοιβαία επωφελείς. Η ύπαρξη σημαντικού αριθμού φοιτητών σε έναν τόπο από μόνη της επιφέρει αναπτυξιακές ευκαιρίες, αρχικά οικονομικής φύσεως, εφόσον θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης καταναλωτικών αγαθών από τους ίδιους και τους επισκέπτες τους καθώς επίσης και σε ενίσχυση των επενδύσεων τόσο στον κατασκευαστικό τομέα για την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών όσο και σε εμπόριο, ψυχαγωγία, εκπαίδευση. Η σταδιακή αναδιάρθρωση της τοπικής οικονομίας της ευρύτερης περιοχής αναμένεται να έχει όλο και περισσότερη διάχυση και στον υπόλοιπο δήμο.

Ο κ. Δήμαρχος θέτει μία ακόμα παράμετρο, την ανάδειξη της περιοχής στον νέο υπερτοπικό πόλο του Δήμου, σε ένα σημείο αναψυχής και πολιτισμού για την πόλη, λόγω της ζωντανιάς την οποία θα επιφέρουν στον χώρο η φοιτητική κοινότητα με τις τυχόν αθλητικές, πολιτιστικές ή άλλου είδους εκδηλώσεις που θα ακολουθήσουν. Το Πανεπιστημιακό κέντρο που θα λειτουργήσει σε συνδυασμό με το Κατράκειο θέατρο, το Πάρκο του Ποντιακού πολιτισμού που ιδρύθηκε πρόσφατα, των αθλητικών χώρων της περιοχής και του μελλοντικού ποδηλατοδρόμου, προσδοκά να δημιουργήσει μία νέα εστία πολιτισμού και μόρφωσης με δυνατότητες άθλησης και αναψυχής.

Ο συνεδριακός τουρισμός είναι μία ακόμα θετική προοπτική της συνύπαρξης σύμφωνα με τον κ. Πρύτανη. Τα συνέδρια που διοργανώνονται από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα συμβάλλουν τόσο στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής στην οποία αυτό εδράζει όσο και στην διάδοση και στην προβολή διεθνώς της εικόνας της πόλης, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την εξωστρέφειά της και την αυτοπεποίθηση των κατοίκων της για την προς τα έξω εικόνα του τόπου τους. Ιδιαίτερα η από κοινού

διοργάνωσή τους με την συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης μεγιστοποιεί την αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος, αναπτύσσει δίκτυα συνεργασίας πανεπιστημίου πόλης και αυξάνει την ελκυστικότητα της.

Ένα Πανεπιστήμιο πέρα από την διδασκαλία μπορεί να συνεισφέρει στην πρόοδο και ευημερία μέσω της επιμόρφωσης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού τόσο της τοπικής κοινωνίας της περιοχής όσο και του οργανισμού του Δήμου. Η διενέργεια εξειδικευμένων σεμιναρίων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε επιλεγμένα θεματικά πεδία που απευθύνονται σε ειδικές ομάδες του πληθυσμού, όπως σε εργαζόμενους ή άνεργους, ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η δημιουργία στοχευμένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων, είναι εφικτό να συμβάλλουν στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στην βελτίωση των ικανοτήτων των στελεχών του ΟΤΑ μέσω της δια βίου μάθησης. Παράλληλα μπορεί εφόσον ζητηθεί να προσφέρει στην αξιολόγηση του Δημόσιου Οργανισμού μελετώντας τις λειτουργίες του, τις ροές του, την οργάνωση των υπηρεσιών του και έτσι να βοηθήσει στην αναδιάρθρωση των επιχειρησιακών και εσωτερικών δομών του προσδίδοντας του με αυτό τον τρόπο προστιθέμενη αξία και αποδοτικότερη λειτουργία.

Η τεχνολογία τα τελευταία χρόνια έχει ραγδαία ανάπτυξη και σύμφωνα με τον κ. Δήμαρχο οι πόλεις είναι υποχρεωμένες να αναβαθμίσουν τις υποδομές τους και να μετατραπούν σε «έξυπνες». Στο θέμα αυτό η συνεργασία, η συστράτευση και η δικτύωση με τα πανεπιστημιακά ιδρύματα προσφέρει δυνατότητα εξειδικευμένων λύσεων. Τα πανεπιστημιακά εργαστήρια διαθέτουν εξοπλισμούς που δεν διαθέτει η τοπική αυτοδιοίκηση, άριστες ψηφιακές δομές, γνώση και εμπειρία για να συνεισφέρουν σε επίπεδο μελετών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών στην επίλυση τεχνολογικών, περιβαλλοντικών ή αναπτυξιακών θεμάτων. Ενδεικτικά αναφέρθηκαν από τον κ. Πρύτανη το Εργαστήριο «Ψηφιακού Πολιτισμού, Έξυπνων Πόλεων, Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT) και Προηγμένων Ψηφιακών Τεχνολογιών και Υπηρεσιών» για τις *smart cities* ή το Εργαστήριο «Βιοοικονομίας και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης» που διαθέτει το Πανεπιστήμιο Πειραιά και τα οποία μπορούν να προτείνουν λύσεις σε προβλήματα όπως το μεταφορικό πρόβλημα μειώνοντας την ρύπανση και χρησιμοποιώντας εναλλακτικούς και συνδυασμένους τρόπους στις

αστικές μεταφορές ή να συμβάλλουν στην εισαγωγή της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών στην οργάνωση και λειτουργία της πόλης.

Φυσικά η συνεργασία θα πρέπει να είναι μία σχέση αλληλοβοήθειας όπως ανέφερε ο κ. Δήμαρχος, μία σχέση στην οποία να κερδίζουν και τα δύο μέρη ή σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλοτροφοδότησης σύμφωνα με τον κ. Πρύτανη. Σε περιφερειακούς Δήμους αυτό γίνεται πιο εύκολα αντιληπτό κυρίως στο πεδίο της έρευνας που αναπτύσσει ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα. Στην περιφέρεια είναι περισσότερα τα πεδία και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ένας δήμος, στον οποίο πολλές φορές υπάρχει μεγάλη διασπορά οικισμών με διαφορετικό χαρακτήρα, αστικό, αγροτικό, παράκτιο, ή συναντάμε συγχρόνως και τους τρεις παραγωγικούς κλάδους, πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή. Επομένως το μεγάλο εύρος των δυσκολιών ευνοεί την ανάπτυξη συνεργασιών ανάμεσα σε Ανώτατα Ιδρύματα και την Τοπική Αυτοδιοίκηση κυρίως σε ερευνητικό επίπεδο.

Ωστόσο, και σε αστικούς δήμους τα Πανεπιστήμια μπορούν να επωφεληθούν από την Τοπική Αυτοδιοίκηση με την παραχώρηση οικοπέδων ή κτιρίων που δεν χρησιμοποιούνται ή που είναι κατεστραμμένα, ώστε αυτά να επισκευασθούν και να αναδειχθούν εκ νέου με την χρήση τους. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το κτίριο της Άρσης Βαρών στην Νίκαια. Επίσης είναι δυνατή η από κοινού συμμετοχή σε διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα δεδομένου ότι η σύμπραξη ενισχύει την πρόταση ή η από κοινού οργάνωση δράσεων κοινωνικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Σε κάθε περίπτωση δεν υπάρχει δυστυχώς σύμφωνα με τους ερωτώμενους συστηματική και θεσμοθετημένη συνεργασία ανάμεσα σε ένα Πανεπιστημιακό Ίδρυμα και έναν Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εξαρτώνται από την βούληση, την ιδιοσυγκρασία, την αίσθηση του καθήκοντος και τις πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται σε ατομικό επίπεδο μεταξύ της διοίκησης του Ιδρύματος και της Δημοτικής αρχής. Ούτε το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει είναι βοηθητικό στην ανάπτυξη συμπράξεων και συνεργασιών, κάτι που στο εξωτερικό είναι ευρεία αποδεκτό.

Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να βρει σε ένα Πανεπιστημιακό ίδρυμα έναν ισχυρό σύμμαχο στην επίλυση των σύγχρονων προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Στην περίπτωση του Δήμου Νίκαιας - Αγίου Ιωάννη Ρέντη και του Πανεπιστημίου Πειραιά, το συμπέρασμα αυτό προκύπτει και από τις δύο συνεντεύξεις, που αναδεικνύουν την θεμελίωση μιας ισχυρής και αγαστής συνύπαρξης, βασισμένη στην αλληλοεκτίμηση και με στόχευση προς το κοινωνικό όφελος. Μένει να αποδειχθεί ότι αυτή αποτελεί ισχυρή βάση για την υλοποίηση των σχεδίων. Η θέληση υπάρχει, η αλληλοεκτίμηση είναι δεδομένη, το ζήτημα είναι εάν τα σχέδια θα υλοποιηθούν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βάσει νόμου οι Ο.Τ.Α. έχουν σαν αρμοδιότητα την διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων, εξουσία αντίστοιχη με την κρατική περιορισμένη όμως στο διοικητικά όρια κάθε ενός. Πρωταρχικός στόχος ενός Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί η φροντίδα της ποιότητας ζωής των πολιτών, η ουσιαστική συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη, η ενσωμάτωση των σύγχρονων εξελίξεων στην καθημερινότητα των μελών της κοινωνίας, η μετατροπή εν τέλει της πόλης σε μία έξυπνη πόλη προς όφελος των κατοίκων της.

Το εύρος των αρμοδιοτήτων που καλούνται να ασκήσουν είναι μεγάλο και εκτείνεται σε πολλά επίπεδα, από παιδεία, αθλητισμό, πολιτισμό, πρόνοια και απασχόληση μέχρι τομείς ανάπτυξης, προστασίας περιβάλλοντος, οικοδομικών και πολεοδομικών εφαρμογών, κοινωνικής και πολιτικής προστασίας. Επιτελούν ρόλο διοικητικό συνάμα και πολιτικό λόγω της εγγύτητας στον πολίτη και της αμεσότητας που διαθέτουν κατά την εφαρμογή των αποφάσεων τους, οι οποίες σε γενικές γραμμές αφορούν θέματα παροχής υπηρεσιών, υλοποίησης έργων υποδομής και υποθέσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Για την αποδοτικότερη όμως λειτουργία τους απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη μιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης με υγιή μορφή, η οποία θα διαθέτει την ικανότητα και τις γνώσεις να αντιλαμβάνεται αλλά και να επιλύει τα προβλήματα. Το κεντρικό κράτος έχει την υποχρέωση της παροχής των αναγκαίων πόρων όχι μόνο οικονομικών αλλά και την προσφορά υλικοτεχνικής υποδομής και της απαραίτητης τεχνογνωσίας.

Από την δική της πλευρά πάλι και η τοπική αυτοδιοίκηση οφείλει να αναπτύξει συνεργασίες τόσο με την κεντρική διοίκηση όσο και με φορείς της περιοχής, με τοπικά ιδρύματα ή οργανισμούς, να προωθήσει δηλαδή την ενεργή συμμετοχή των τοπικών παραγόντων στην πραγμάτωση των όποιων στόχων υπάρχουν. Οι τοπικοί φορείς γνωρίζουν καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον τις ιδιαιτερότητες και τα πραγματικά δεδομένα που ισχύουν σε κάθε περιφέρεια, μπορούν να προτείνουν προσαρμοσμένες και εφαρμόσιμες λύσεις και να

διαδραματίσουν ένα σημαντικό και δημιουργικό ρόλο στην προσπάθεια για περιφερειακή ανάπτυξη.

Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα μπορούν να βοηθήσουν τα μέγιστα προς αυτήν την κατεύθυνση συνεισφέροντας στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο σε κάθε τόπο όπου εδράζουν. Στην σημερινή εποχή το μέλλον μίας κοινωνίας βασίζεται περισσότερο στην κατάρτιση και στην καινοτομία παρά στην ύπαρξη φυσικών πόρων, αναδεικνύοντας την αξία των χώρων όπου μπορεί κανείς να τα αποκτήσει. Παράλληλα η οικονομική ώθηση που προσδίδεται στις περιοχές όπου δημιουργούνται ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αδιαμφισβήτητη ώστε να τα καθιστά καταλύτη στην ανάπτυξη μιας περιοχής.

Πέρα από τις όποιες άμεσες και έμμεσες συνεισφορές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην ανάπτυξη των περιφερειών, η παροχή εξειδικευμένου υψηλού επιπέδου γνώσεων προσωπικού, η μεταφορά τεχνογνωσίας και καινοτομίας σε σημαντικούς για κάθε περιοχή οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς, τα στοχευμένα ερευνητικά προγράμματα που καλύπτουν τις ιδιαίτερες απαιτήσεις κάθε περιοχής, η συνεισφορά στην επιμόρφωση και στην δια βίου μάθηση του ανθρώπινου δυναμικού και γενικότερα η διαμόρφωση του ανθρώπινου κεφαλαίου, η προώθηση της εξωστρέφειας κάθε τύπου διαμέσου του συνεδριακού τουρισμού, είναι μερικά μόνο σημεία στα οποία εντοπίζεται η θετική αναπτυξιακή συνεισφορά των Α.Ε.Ι..

Δυστυχώς οι συνεργασίες τοπικής αυτοδιοίκησης και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην χώρα μας δεν είναι κάτι θεσμοθετημένο, αλλά επιτυγχάνεται πάντα υπό προϋποθέσεις. Σε πολλές χώρες ωστόσο του εξωτερικού με χαρακτηριστικά παραδείγματα την Σουηδία, την Ολλανδία, την Μεγάλη Βρετανία, οι συνεργασίες αυτές είναι και διαδεδομένες και πολύ αποδοτικές. Στα περισσότερα Ευρωπαϊκά κράτη έχει αναπτυχθεί εδώ και χρόνια μία αμφίδρομη και αμοιβαία επωφελή σχέση ανάμεσα στα πανεπιστήμια και στις τοπικές κοινωνίες. Τα προγράμματα σπουδών των ιδρυμάτων συνδιαμορφώνονται με την τοπική διοίκηση ώστε να βρίσκονται σε αντιστοιχία με τις ανάγκες της κοινωνίας. Πολλές μελέτες πραγματοποιούνται από τα ιδρύματα για σκοπούς της τοπικής αυτοδιοίκησης ενώ συχνά συμμετέχουν δήμος και πανεπιστήμια μαζί με την συνδρομή τοπικών φορέων σε ευρωπαϊκά προγράμματα, αναλαμβάνοντας διαχείριση και εκτέλεση έργων.

Στην χώρα μας το νομοθετικό πλαίσιο όχι μόνο δεν ευνοεί τις συμπράξεις αλλά αντίθετα μπαίνει τροχοπέδη σε αυτές. Ο έλεγχος νομιμότητας που διενεργείται στις πράξεις την τοπικής αυτοδιοίκησης δεν βασίζεται σε ξεκάθαρη νομική βάση με αποτέλεσμα πολλές από αυτές να επιστρέφονται ως απαράδεκτες με τη ποινή του καταλογισμού. Τα μεταρρυθμιστικά προγράμματα εντόπισαν τις δυσλειτουργίες στην διαδικασία της εποπτείας των πράξεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και έγιναν διορθωτικές κινήσεις οι οποίες όμως δεν έχουν μέχρι στιγμής αντιστρέψει το αρνητικό κλίμα και τους ενδοιασμούς που υπάρχουν σε πολλούς Ο.Τ.Α. οι οποίοι, φοβούμενοι ότι οι γενόμενες δαπάνες θα χαρακτηρισθούν μη νόμιμες, διστάζουν να προχωρήσουν σε συνεργασίες με τα πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Για πολλά χρόνια η σχέση Πανεπιστημίου - τοπικής κοινωνίας είχε επιφανειακό χαρακτήρα, δρούσαν παράλληλα και ανεξάρτητα, ουσιαστικά εστιαζόταν μόνο στους φοιτητές και στην συμβολή τους στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, μέχρι και την επίλυση των τυχόν προβλημάτων που εμφανίζονταν από την φιλοξενία του ιδρύματος στην περιοχή. Όμως τα Πανεπιστήμια αποτελούν έναν δυναμικό εταίρο την Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη μελλοντική της πορεία της για μια αειφόρο ανάπτυξη.

Μία ευφυής συμβίωση Πανεπιστημίου – Δήμου εμπλουτίζει την ζωή των πόλεων, ενισχύει την ανάπτυξη του κοινωνικού ιστού προσφέροντας σε όλους τους πολίτες πρόσβαση σε καινοτόμες εφαρμογές, ενεργοποιεί την συμμετοχή τους σε συμπράξεις συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην Κοινωνία της Γνώσης, ενσωματώνει την διάσταση της αειφορίας στην ανάπτυξη σε σχέση με το φυσικό και ιστορικό περιβάλλον.

Είναι λοιπόν απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο συνεργασίας ανάμεσα στα Ανώτατα εκπαιδευτικά Ιδρύματα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους υπόλοιπους κοινωνικούς φορείς, θεσμοθετημένο και το οποίο θα αποτελέσει την βάση για μια ολιστική αντιμετώπιση των προβλημάτων κάθε τοπικής κοινωνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Αναγκαστικός Νόμος 28/1936 «Περί μεταρρυθμίσεως διατάξεων τινών της κείμενης περί επαγγελματικής εκπαιδεύσεως Νομοθεσίας», (ΦΕΚ 359 Α΄/20.08.1936).
- Βασιλικό Διάταγμα 27.12.1833 «Νόμος Περί συστάσεως των Δήμων», (ΦΕΚ 3 /10.01.1834).
- Βασιλικό Διάταγμα 1837 «Περί συστάσεως του Πανεπιστημίου», (ΦΕΚ 16 Α΄/24.04.1837).
- Νομοθετικό Διάταγμα 2888/1954 «Περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος», (ΦΕΚ 139 Α΄/01.07.1954).
- Νομοθετικό Διάταγμα 3876/1958 «Περί συστάσεως Διευθύνσεως Βιοτεχνίας και άλλων τινών διατάξεων», (ΦΕΚ 180 Α΄/ 30.10.1958).
- Νόμος ΔΝΖ΄ 4057/1912 «Περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων», (ΦΕΚ 58 Α΄/14.02.1912).
- Νόμος 2539 / 1997 «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» Σχέδιο Καποδίστριας, (ΦΕΚ 244 Α΄/ 04.12.1997).
- Νόμος 2916/2001 «Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων τεχνολογικού τομέα αυτής», (ΦΕΚ114 Α΄/ 11.06.2001).
- Νόμος 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», (ΦΕΚ 114 Α΄/08.06.2006).
- Νόμος 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης», (ΦΕΚ 87 Α΄/07.06.2010).
- Νόμος 4485/2017 «Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ 114 Α΄/04.08.2017).
- Νόμος 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α.

[Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ 133 Α΄/19.07.2018).

- Νόμος 5197/1931 «Περί επαγγελματικής εκπαίδευσης», (ΦΕΚ 259 Α΄/07.08.1931).
- Προεδρικό Διάταγμα 377/1989 «Μετονομασία της Ανωτάτης Σχολής Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών (ΑΣΟΕΕ), της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών (ΑΓΣΑ), της Παντείου Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών (ΠΑΣΠΕ) και της Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς (ΑΒΣΠ), κατάτμηση-ίδρυση τμημάτων και ρύθμιση των θεμάτων που ανακύπτουν», (ΦΕΚ 166 Α΄/16.06.1989).
- «Σύνταγμα της Ελλάδας» (ΦΕΚ Α΄ 211/24.12.2019).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αθανασάκου, Δ., 2021, Η φιλοσοφία του Σωκράτη (469-399π.Χ.), *Ψυχογραφήματα*, [Online] 11 Ιανουαρίου. Διαθέσιμο στην διεύθυνση <https://www.psychografimata.com/i-filosofia-tou-sokrati-469-399-p-ch/> (πρόσβαση 23 Νοεμβρίου 2021).
- Βουλή των Ελλήνων, 1997, *Εισηγητική Έκθεση στο Σχέδιο Νόμου «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης»*, (Σχέδιο Καποδίστριας). Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/NOM_NOM_EE_2539_UB11.DOC (πρόσβαση 27 Νοεμβρίου 2021).
- Γκίκας, Γ. και Χυζ, Α., 2010, *Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Εισήγηση 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου: «Τοπικές Κοινωνίες και Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά ιδρύματα: Συνύπαρξη για Αειφορική Ανάπτυξη», Δήμος Ροδίων-Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, 23-24 Απριλίου 2010. <http://dx.doi.org/10.13140/2.1.3537.2160>

- Δομική Ενημέρωση, 2005, *Βασικά σημεία του Νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα*, Ανακοινώσεις. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://old.domiki.gr/info/051221-1.htm> (πρόσβαση 10 Οκτωβρίου 2021).
- Ζούλα, Ι., 2008, Κλεισθένης ο Αθηναίος 570-507 π.Χ., *ΤΟ ΒΗΜΑ* [Online] 24 Νοεμβρίου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.tovima.gr/2008/11/24/archive/kleisthenis-o-athinaios-570-507-p-x/> (πρόσβαση 7 Οκτωβρίου 2021).
- Θεοδωρά, Γ., 2010, Προσέγγιση των Επιδράσεων των Περιφερειακών Πανεπιστημίων στην Ανάπτυξη των Περιφερειών της Ελλάδας, *Τεχνικά Χρονικά Επιστημονική έκδοση Τ.Ε.Ε.*, τεύχος 1 2010.
- Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2007, *Σχετικά με την χάραξη νέων διοικητικών ορίων για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την παροχή των αντίστοιχων κινήτρων*, Μελέτες Ι.Τ.Α.. Διαθέσιμο μέσω <https://www.ita.org.gr/el/index.php/meletes-ita> (πρόσβαση 10 Οκτωβρίου 2021).
- Κατσούλης, Δ., 2012, Το Πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας» μία κριτική προσέγγιση δεκαπέντε χρόνια μετά, *Τετράδια Αυτοδιοίκησης*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση http://topikidimokratia.blogspot.com/2012/06/blog-post_22.html (πρόσβαση 10 Οκτωβρίου 2021).
- Λαμπριανίδης, Λ., 1993, *Περιφερειακά Πανεπιστήμια στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Παρατηρητής.
- Λαμπρόπουλος, Χ., 2019, *Θεωρήσεις για το Ανθρώπινο Κεφάλαιο και η Εκπαίδευση*, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Παρουσίαση Power Point. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://eclass.upatras.gr/modules/document/file.php> (πρόσβαση 24 Νοεμβρίου 2021).
- Μπούνια, Α., 2017, *Κοινωνική και Πολιτισμική Βιωσιμότητα*, [e-book], ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.pse.aegean.gr/pms-pe/media/E%20-%20BOOK.pdf> (πρόσβαση 20 Οκτωβρίου 2021).
- Μποζώνη, Α., 2016, Η ιστορία του πρώτου Πανεπιστημίου της Αθήνας σε μία έκθεση, *THEOC* [Online] 3 Νοεμβρίου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.thetoc.gr/politismos/article/i-istoria-tou-prwtou-panepistimiou-tis-athinas-se-mia-ekthesi/> (πρόσβαση 10 Νοεμβρίου 2021).

- Ξένος, Α., 2015, *Αρμοδιότητες των ΟΤΑ, Θεωρητική Ανάλυση και Μελέτη Περίπτωσης του Δήμου Καλαμάτας*, Καλαμάτα, ΑΤΕΙ Καλαμάτας.
- Πολίτης, Κ., 2021, *Ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση, e-περιοδικό του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.ita.org.gr/el/index.php/e-periodiko> (πρόσβαση 22 Οκτωβρίου 2021).
- Πολίτης, Ν. Γ., 1915, *Τοπωνυμικά*, Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου, Αθήνα. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/6/1/4/metadata-01-0000630.tkl> (πρόσβαση 7 Οκτωβρίου 2021).
- Ραΐκος, Δ., 2006, *Δημόσια Διοίκηση και Διαφθορά*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ.
- Ρηγάκη, Α., 2019, *Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Ερευνητική Εργασία Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.
- Ρόκος, Δ., 2011, *Η «Ολική» Πλανητική Κρίση. Η Ελληνική εμπειρία και η ανάγκη για ριζική ανατροπή των κυρίαρχων «αναπτυξιακών» στερεοτύπων*, ΔΠΜΣ ΕΜΠ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη», Κείμενα για την Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://environ.survey.ntua.gr/dpms/text-for-complete-development.html> (πρόσβαση 20 Οκτωβρίου 2021).
- Σαν Σήμερα, *Η ιστορία του Πανεπιστημίου Αθηνών*, (χωρίς ημερομηνία). Διαθέσιμο στην διεύθυνση <https://www.sansimera.gr/articles/99> (πρόσβαση 7 Νοεμβρίου 2021).
- Τάτσος, Ν., 1988, *Οι κρατικές επιχορηγήσεις προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση*, Επιστημονικές Μελέτες 2, Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα.
- Φωτέας, Π., 1992, *Θέματα Πολιτισμού και Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα.
- Χλέπας, Ν-Κ., 2000, *Αυτοδιοίκηση και Αποκέντρωση: Προς Αναδιάταξη της «Ανταγωνιστικής Συναλληλίας»*, *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης* Τομ. 15, 2000. <https://doi.org/10.12681/hpsa.15172>
- Υπουργείο Εσωτερικών, Ομιλία Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κ. Γ. Ραγκούση στο Υπουργικό Συμβούλιο κατά την παρουσίαση του Προγράμματος «Καλλικράτης» στις 28.04.2010. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.ypes.gr/category/omilies/page/48/> (πρόσβαση 10 Νοεμβρίου 2021).

- Υπουργείο Εσωτερικών, 2018, Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο Νόμου «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης – Εμβάθυνση της Δημοκρατίας – Ενίσχυση της Συμμετοχής – Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση – Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών», Αθήνα.
- Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2010, Έκθεση Αξιολόγησης Συνεπειών Ρυθμίσεων του Σχεδίου Νόμου: Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Αθήνα.
- Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, 2019, Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο Νόμου «Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις» (Νόμος 4610/2019), Αθήνα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Adamakou, M., Niavis, S., Kallioras, D., Petrakos, G., 2021, Understanding the Regional Engagement of Universities from a Stakeholders, Perspective: The Case of the University of Thessaly, Greece, *Sustainability*, 13(19), 10565. <https://doi.org/10.3390/su131910565>
- Chatterton, P. and Goddard, J., 2000, The response of higher education institutions to regional needs, *European Journal of Education*, Vol 35, No 4 475–496. Διαθέσιμο μέσω <https://www.jstor.org/stable/1503633> (πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2021).
- Drucker, J. and Goldstein, H., 2007, Assessing the Regional Economic Development Impacts of Universities: A Review of Current Approaches, *International Regional Science Review*, Vol 30, 20–46. <https://doi.org/10.1177/0160017606296731>
- Etzkowitz, H., 2008, *The Triple Helix University–Industry–Government Innovation in Action*, New York, Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203929605>
- Etzkowitz, H. and Leydesdorff, L., 2000, The Dynamics of Innovation: From National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of University–Industry–

Government Relations, *Research Policy* 29(2): 109–123.

[https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(99\)00055-4](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(99)00055-4)

- Etzkowitz, H. and Leydesdorff, L., 1997, Universities and the Global Knowledge Economy: A Triple Helix of University Industry Relations - Government Relations. , *Science and Public Policy*, Vol 24(1),2-5. <https://doi.org/10.1093/spp/24.1.2>
- Florax, R.JGM., 1992, *The University: A Regional Booster? Economic impacts of academic knowledge infrastructure*, Aldershot, UK, ISBN 9781856283427.
- Goddard, J. and Kempton, L., 2011, *Connecting Universities to Regional Growth: A Practical Guide*, European Union: Brussels, Belgium. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/universities2011/universities2011_en.pdf (πρόσβαση 21 Νοεμβρίου 2021).
- Gunasekara, C., 2006, Universities and associative regional governance: Australian evidence in non-core metropolitan regions, *Regional Studies*, 40(7): 727–741. <https://doi.org/10.1080/00343400600959355>
- Marhl, M. and Pausits, A., 2013, Third mission indicators for new ranking methodologies, *Evaluation in Higher Education*, 5:1 (June 2011), 43-64. DOI: <http://dx.doi.org/10.15393/j5.art.2013.1949>
- McCowan, T., 2016, Universities and the post-2015 development agenda: an analytical framework, *Higher Education*, 72, 505–523. <https://doi.org/10.1007/s10734-016-0035-7>
- Monteiro, S., Isusi-Fagoaga, R., Almeida, L., García-Aracil, A., 2021, Contribution of Higher Education Institutions to Social Innovation: Practices in Two Southern European Universities, *Sustainability*, Vol 13, 3594. <https://doi.org/10.3390/su13073594>
- Owens, T. L., 2017, Higher education in the sustainable development goals framework, *European Journal of Education*, Vol 52(4), 414–420. <https://doi.org/10.1111/ejed.12237>
- Thanki, R., 1999, How do we know the value of higher education to regional development?, *Regional Studies*, Vol 33, 84–89.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, Ιστορικό. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.asfa.gr/idrima/istoria> (πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2021).

- Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Βιογραφικό Σημείωμα Δημάρχου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση (<https://nikaia-rentis.gov.gr/%CE%BF-%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%BF%CF%82-%CE%B9%CF%89%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AF%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%B5%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B1/>) (πρόσβαση 28 Αυγούστου 2021).
- Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη , Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020-2023. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://nikaia-rentis.gov.gr/wp-content/uploads/2021/07/%CE%A3%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A3-%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91-%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%A6%CE%91%CE%A3%CE%97-%CE%94.%CE%A3..pdf> (πρόσβαση 17 Αυγούστου 2021).
- Δήμος Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ). Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://nikaia-rentis.sump.gr/> (πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2021).
- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ιστορία και Προοπτικές. Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://www.uoa.gr/to_panepistimio/istoria_kai_prooptikes/ (πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2021).
- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Ιστορία του ΕΜΠ. Διαθέσιμο στην διεύθυνση <https://www.ntua.gr/el/ntua/history-of-ntua> (πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2021).
- Ελληνική Στατιστική Αρχή, Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού 2011. Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/FEK_monimos_rev.pdf/125204a0-726f-46fe-a141-302d9e7a38dc (πρόσβαση 13 Σεπτεμβρίου 2021).
- Ελληνική Στατιστική Αρχή, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2021. Διαθέσιμο στην διεύθυνση <https://www.statistics.gr/documents/20181/acdca4ec-c572-62f7-c1d0-d8f3df43e8f1> (πρόσβαση 14 Σεπτεμβρίου 2021).

- Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ (Eurydice), 2021, *Ελλάδα :Διαφορετικοί Τύποι των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/types-higher-education-institutions-33_el (πρόσβαση 9 Νοεμβρίου 2021).
- Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021, *Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/about-higher-education-policy_el (πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2021).
- Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021, *Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Αποτελεσματική και Αποδοτική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/education/policies/higher-education/effective-and-efficient-higher-education_el (πρόσβαση 4 Δεκεμβρίου 2021).
- Κέντρο Ερευνών Πανεπιστημίου Πειραιά, Πλαίσιο Λειτουργίας. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.kep.unipi.gr/plaisio-leitourgias/ereunhtikh-drasthriothta/ereunhtikh-politikh/> <http://www.kep.unipi.gr/plaisio-leitourgias/ereunhtikh-drasthriothta/ereunhtikh-politikh/> (πρόσβαση 23 Αυγούστου 2021).
- Πανεπιστήμιο Πειραιά, Ιστορία. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.unipi.gr/unipi/el/istoria1.html> (πρόσβαση 17 Αυγούστου 2021).
- Πανεπιστήμιο Πειραιά, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Βιογραφικό Σημείωμα κ. Κότιου Άγγελου. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.des.unipi.gr/el/faculty/kotios> (πρόσβαση 20 Αυγούστου 2021).
- Σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια , Ευρώπη. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.simfonodimarxon.eu/> (πρόσβαση 9 Σεπτεμβρίου 2021).
- Global Ranking of Academic Subjects (GRAS) για το έτος 2021, διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.shanghairanking.com/institution/university-of-piraeus> (πρόσβαση 10 Σεπτεμβρίου 2021).
- Webometrics Ranking of World Universities (WEBOMETRICS) 2021. Διαθέσιμο στη διεύθυνση <https://www.webometrics.info/en/Europe/Greece%20> (πρόσβαση 13 Σεπτεμβρίου 2021).

EIKONEΣ

Εικόνα 1 : <https://i.ytimg.com/vi/ztxywUd07Rs/maxresdefault.jpg>

Εικόνα 2 : https://1.bp.blogspot.com/-uojisHE69sE/XrrETqDwABI/AAAAAAAAAZdM/RI7BSijE6IEnoyAjYIC3_MJgtWmz-MmOgCK4BGAsYHg/w242-h320/Master%2Bphoto.jpg

Εικόνα 3 : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d0/2011_Dimos_Nikeas-Agiou_Ioanni_Rendi.png

Εικόνα 4 : <https://www.unipi.gr/unipi/images/slide.png>

Εικόνα 5 : <https://aiginanews.gr/wp-content/uploads/2020/01/panepistimio-696x430.jpeg>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ερωτήσεις συνέντευξης στον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιά κ Κότιο Άγγελο

Καλή σας ημέρα

Η συνέντευξη αυτή γίνεται στο πλαίσιο της προετοιμασίας της διπλωματικής μου εργασίας με θέμα τις αναπτυξιακές δυνατότητες των ΟΤΑ που αποτελούν έδρα ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και η αξιοποίηση των απαντήσεων που θα προκύψουν από αυτήν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για επιστημονικούς σκοπούς.

- Θα θέλατε να μας δώσετε μερικές πληροφορίες αναφορικά με την ακαδημαϊκή σας πορεία μέσα στα χρόνια.
- Θα μας ενημερώσετε για την θέση που κατέχετε σήμερα στο Πανεπιστήμιο και τις αρμοδιότητες που απορρέουν από αυτήν.
- Ποιοι λόγοι οδήγησαν το Πανεπιστήμιο στην αναζήτηση χώρου για επέκταση ή πιθανή μετεγκατάσταση.
- Υπήρχαν εναλλακτικοί χώροι ή εξ αρχής είχε επιλεγεί η συγκεκριμένη αθλητική εγκατάσταση.
- Ποια τμήματα θα μεταφερθούν στον συγκεκριμένο χώρο και τότε υπολογίζετε να ξεκινήσει η λειτουργία τους.
- Υπάρχουν αντιδράσεις για την συγκεκριμένη επιλογή και που αυτές εστιάζονται.
- Θα θέλατε να μας ενημερώσετε για τα πεδία στα οποία το Πανεπιστήμιο αναπτύσσει σήμερα καινοτόμα ερευνητικά προγράμματα.
- Τι προσδοκάτε από την συνεργασία του Πανεπιστημίου με την Δημοτική αρχή.
- Έχουν υπογραφεί μνημόνια συνεργασίας με σκοπό τη τοπική ανάπτυξη και αν ναι σε ποιους τομείς.
- Όλα τα χρόνια λειτουργίας του Πανεπιστημίου πιστεύεται ότι συνέβαλε στην πρόοδο της πόλης που εδράζεται και αν ναι σε ποιο βαθμό.
- Υπάρχει κάτι τελευταίο που θα θέλατε να σημειώσετε.

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας

2. Ερωτήσεις συνέντευξης στον Δήμαρχο Νίκαιας – Αγίου Ιωάννη Ρέντη κ. Ιωακειμίδα Γεώργιο

Καλημέρα σας

Η συνέντευξη αυτή γίνεται στο πλαίσιο της προετοιμασίας της διπλωματικής μου εργασίας με θέμα τις αναπτυξιακές δυνατότητες των ΟΤΑ που αποτελούν έδρα ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και η αξιοποίηση των απαντήσεων που θα προκύψουν από αυτήν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για επιστημονικούς σκοπούς.

- Θα θέλατε να μας αναφέρετε κάποιες πληροφορίες για εσάς όπως πόσα χρόνια ασχολείστε με τα κοινά και σε ποιες θέσεις έχετε βρεθεί όλα αυτά το διάστημα.
- Στην συγκεκριμένη θέση ως Δήμαρχος πόσα χρόνια υπηρετείτε.
- Ποια είναι σε γενικές γραμμές τα σημαντικότερα προβλήματα που έχετε εντοπίσει να αντιμετωπίζει ο Δήμος σας τόσο χωροταξικά όσο και σαν κοινωνία.
- Η λειτουργία του συγκεκριμένου αθλητικού χώρου στην πόλη την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων πιστεύετε ότι λειτούργησε θετικά ή αρνητικά για τους κατοίκους της.
- Πόσα χρόνια έμεινε ο χώρος ανεκμετάλλετος και τι αντίκτυπο είχε αυτό στην πόλη.
- Υπήρχαν σχέδια για την αξιοποίηση του χώρου και εάν τι εμπόδισε την υλοποίησή τους.
- Τι προσδοκίες υπάρχουν από την εγκατάσταση των Πανεπιστημιακών Τμημάτων στον συγκεκριμένο χώρο.
- Σε ποιους τομείς πιστεύετε πως η συνεργασία με την Πανεπιστημιακή κοινότητα θα προωθήσει την ανάπτυξη της πόλης.
- Μπορείτε να εξειδικεύσετε τι ακριβώς προτίθεστε να πράξετε προς αυτήν την κατεύθυνση.
- Υπάρχει κάτι τελευταίο που θα θέλατε να σημειώσετε.

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας

3. Σύμβαση Παραχώρησης του Ολυμπιακού Κέντρου Νίκαιας

αρθρο 8 § 2
4 χρ - 30/4/2013
40 χρ - 30/4/2049

1

ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ

Στην Αθήνα σήμερα την 30^η του μηνός Απριλίου του έτους 2009, μεταξύ των συμβαλλομένων:

Αφενός της εταιρείας με την επωνυμία «Ολυμπιακά Ακίνητα Α.Ε.» (καλούμενης εφεξής «η Εταιρεία»), η οποία εδρεύει στην Αθήνα, οδός Τζιραίων αριθμός 8-10 (Α.Φ.Μ. 999632974 – Δ.Ο.Υ. ΦΑΕΕ Αθηνών – ΑΡ.Μ.Α.Ε. 52795/01/Β/02/531) και εκπροσωπείται νόμιμα για την υπογραφή της παρούσας από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. της κ. Διονύσιο Σταμενίτη και

Αφετέρου του ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Πανεπιστήμιο Πειραιώς» (καλούμενου εφεξής «το Πανεπιστήμιο»), το οποίο εδρεύει στον Πειραιά, οδός Καραολή και Δημητρίου 80 και εκπροσωπείται νόμιμα για την υπογραφή της παρούσας από τον Πρύτανη αυτού καθηγητή κ. Γεώργιο Οικονόμου,

συμφωνήθηκαν, συνομολογήθηκαν, και έγιναν αμοιβαία αποδεκτά τα ακόλουθα:

Προοίμιο

1. Η Εταιρεία συνεστήθη και διέπεται από το Ν. 3016/2002, αρθρ.16-25, όπως ισχύει. Η Εταιρεία προς επίτευξη του σκοπού της, που είναι μεταξύ άλλων η μετά την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 διοίκηση, διαχείριση, χρηματοδότηση της παραγωγής ή κατασκευής, καθώς και η αξιοποίηση της χρήσης των περιουσιακών στοιχείων που προέκυψαν από την εκτέλεση και λειτουργία των Ολυμπιακών Έργων που ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο (αρθ. 17 παρ. 1), δύναται να ασκεί κάθε πράξη ή δραστηριότητα που προσδιάζει στην διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, εξαιρουμένων μόνον των πράξεων πώλησης ή ανταλλαγής ακινήτων πραγμάτων (αρθ. 17 παρ. 3).
2. Δυνάμει των άρθρων 9 παρ. 1 περ.-ιβ και 35 του Ν. 3342/2005 (ΦΕΚ Α' 131), όπως ισχύει σήμερα, ανατέθηκε στην Εταιρεία η αποκλειστική αξιοποίηση, χρήση, διαχείριση και εκμετάλλευση του Ολυμπιακού Κέντρου Νίκαιας.
3. Δυνάμει των από 24.05.2007 και 28.08.2007 αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας και της από 03.07.2006 απόφασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου (συνεδρία 15η), υπογράφηκε η από 04.09.2007 σύμβαση παραχώρησης του Ολυμπιακού Κέντρου Νίκαιας (καλούμενο εφεξής «εγκατάσταση») στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Η διάρκεια της μίσθωσης ορίσθηκε δωδεκαετής, το δε ετήσιο οικονομικό αντάλλαγμα στο ποσό των δώδεκα ευρώ σε σταθερές τιμές 2007 ανά τετραγωνικό μέτρο δομημένης επιφάνειας, ήτοι 24.450 τ.μ. συνολικώς. Σύμφωνα με την ανωτέρω σύμβαση παραχώρησης, το αντάλλαγμα (μίσθωμα) θα

άρχιζε να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση δώδεκα μηνών από την υπογραφή του Πρωτοκόλλου Παράδοσης-Παραλαβής της εγκατάστασης, το οποίο υπογράφηκε στις 17.04.2008.

4. Με το άρθρο 11 του Ν. 3708/2008 (ΦΕΚ Α' 210) αντικαταστάθηκε το άρθρο 17 του Ν.3342/2005, ώστε στην εγκατάσταση να επιτρέπονται, πέραν των χρήσεων που δόθηκαν για την περίοδο των Ολυμπιακών αγώνων του 2004, «εγκαταστάσεις ανώτατης εκπαίδευσης (Πανεπιστήμιο Πειραιά) και πολιτιστικές εκδηλώσεις».

5. Με την από 21.04.2009 απόφασή του, το Δ.Σ. της Εταιρείας έκανε δεκτό το αίτημα του Πανεπιστημίου για τη λύση της από 04.09.2007 σύμβασης παραχώρησης έναντι οικονομικού ανταλλάγματος και τη σύναψη νέας σύμβασης παραχώρησης άνευ καταβολής οικονομικού ανταλλάγματος και μεγαλύτερης διάρκειας, για τους λόγους που αναφέρονται ειδικότερα σ' αυτήν.

6. Με το από 30-4-2009 ιδιωτικό συμφωνητικό λύσης, η Εταιρεία και το Πανεπιστήμιο έλυσαν από κοινού και αζημίως την από 04.09.2007 σύμβασης παραχώρησης.

ΑΡΘΡΟ 1

Αντικείμενο της Σύμβασης – Χρήση της Εγκατάστασης

1. Με την παρούσα σύμβαση, η Εταιρεία παραχωρεί, άνευ ανταλλάγματος, στο Πανεπιστήμιο το σύνολο της εγκατάστασης του Ολυμπιακού Κέντρου Νίκαιας (καλούμενο στο εξής «Εγκατάσταση»), δηλαδή το κπριακό συγκρότημα και τον περιβάλλοντα χώρο του, όπως ειδικότερα αυτή εμφανίζεται στο επισυναπτόμενο στην από 04.09.2007 σύμβαση παραχώρησης Τοπογραφικό της Εγκατάστασης.

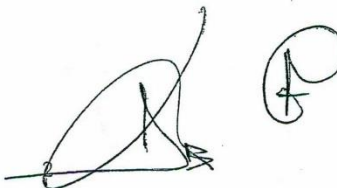
2. Η Εγκατάσταση παραχωρείται στο Πανεπιστήμιο, το οποίο έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται, λειτουργεί και χρησιμοποιεί αυτήν γενικώς προς εξυπηρέτηση όλων των δραστηριοτήτων και λειτουργιών του ως Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, όπως λ.χ. για αίθουσες διδασκαλίας, αίθουσες διασκέψεων, βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια, εργαστήρια, εγκατάσταση αθλητικών χώρων, γραφεία προσωπικού και υπηρεσιών, εστιατόρια, κυλικεία κλπ.

ΑΡΘΡΟ 2

Διάρκεια της Σύμβασης

1. Η διάρκεια της παραχώρησης ορίζεται για σαράντα (40) έτη και αρχίζει από την υπογραφή της παρούσας.

2. Παράταση της διάρκειας της σύμβασης είναι δυνατή μόνο κατόπιν έγγραφης συμφωνίας των συμβαλλομένων μερών.

ΑΡΘΡΟ 3

Δαπάνες

Καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης, το Πανεπιστήμιο βαρύνεται με τους λογαριασμούς Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ), τα λοιπά συνεισπραττόμενα υπέρ τρίτων χρηματικά ποσά με τους λογαριασμούς των ΟΚΩ, τα δημοτικά τέλη (εκτός ΤΑΠ), καθώς και με όλες τις υποχρεώσεις και δαπάνες που κατά νόμο ή κατά συνήθεια βαρύνουν τους μισθωτές.

ΑΡΘΡΟ 4

Κατάσταση της Εγκατάστασης

Το Πανεπιστήμιο δηλώνει ότι γνωρίζει άριστα την πραγματική και νομική κατάσταση της Εγκατάστασης και ότι τη θεωρεί κατάλληλη για τις χρήσεις που την προορίζει, χωρίς κάποιο πραγματικό ή νομικό ελάττωμα ή έλλειψη συμφωνημένης ιδιότητας. Κατά συνέπεια, η Εταιρεία δεν φέρει οποιαδήποτε ευθύνη για πραγματικά ή νομικά, ουσιαστικά ή επουσιώδη ελαττώματα που υπάρχουν κατά τη σύναψη της Σύμβασης ούτε και υπόσχεται ή συνομολογεί οποιαδήποτε ιδιότητα της Εγκατάστασης, του εξοπλισμού της ή των υποδομών της, τα οποία παραχωρούνται με τον όρο «όπως ευρίσκονται και όπως έχουν». Περαιτέρω, το Πανεπιστήμιο δηλώνει ρητά και ανεπιφύλακτα ότι δεν έχει οποιαδήποτε αξίωση για τους παραπάνω λόγους και ότι παραιτείται από το δικαίωμά του να εγείρει τέτοια αξίωση.

ΑΡΘΡΟ 5

Εκτέλεση Εργασιών στην Εγκατάσταση

1. Το Πανεπιστήμιο έχει δικαίωμα να εκτελέσει με αποκλειστικά δική του επιμέλεια, ευθύνη, έξοδα και δαπάνες τις επισκευαστικές εργασίες, μετασκευές, μεταρρυθμίσεις, τροποποιήσεις, προσθήκες ή άλλες εργασίες στην Εγκατάσταση, οι οποίες περιληπτικώς θα αναφέρονται σε Πρακτικό καταλληλότητας της Τεχνικής του Υπηρεσίας και είναι αναγκαίες για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών της Εγκατάστασης με βάση και τη συμφωνηθείσα χρήση.
2. Το Πανεπιστήμιο έχει τα δικαιώματα της προηγούμενης παραγράφου καθ' όλη τη διάρκεια της παραχώρησης με την προϋπόθεση ότι από τη διενέργεια των προαναφερόμενων εργασιών δεν θα θίγεται η ασφάλεια και στατική επάρκεια του κτιρίου. Σε κάθε περίπτωση, πριν από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας στο κτίριο, το Πανεπιστήμιο οφείλει να έχει λάβει την έγκριση της Εταιρείας για τις συγκεκριμένες εργασίες, αφού προσκομίσει τις σχετικές μελέτες, καθώς και αναλυτικό δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των εργασιών. Η έγκριση αυτή δεν καθιστά υπεύθυνη την Εταιρεία ούτε έναντι του Πανεπιστημίου ούτε έναντι των αρμοδίων διοικητικών, δικαστικών, κλπ αρχών για την νομιμότητα των απαιτούμενων ενεργειών, αδειών, ενεργειών, αδειών, εγκρίσεων, κ.λπ., ούτε για την χορήγησή τους ή μη. Η Εταιρεία

3

υποχρεούται να εγκρίνει ή να υποδείξει γραπτώς συγκεκριμένες τροποποιήσεις ή ακόμη και να απορρίψει τις προσκομισθείσες μελέτες εντός είκοσι (20) ημερών από την υποβολή τους. Σε περίπτωση που η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, θεωρείται ότι έχουν εγκριθεί οι εργασίες αυτές από την Εταιρεία. Τυχόν τροποποιήσεις ή απόρριψη των μελετών θα πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένες, άλλως δεν ισχύουν και δεν δεσμεύουν το Πανεπιστήμιο.

3. Η Εταιρεία ουδεμία δέσμευση, υποχρέωση ή ευθύνη αναλαμβάνει για την εκτέλεση των προαναφερόμενων εργασιών, την έκδοση, αναθεώρηση ή διατήρηση σε ισχύ των απαιτούμενων για τις εργασίες αδειών.

4. Κατά την εκτέλεση των ως άνω εργασιών, το Πανεπιστήμιο βαρύνεται με το κόστος της καταβολής των αμοιβών, μισθών, εργοδοτικών εισφορών, τυχόν προστίμων, προσαυξήσεων, φόρων ή τελών και γενικά με το κόστος όλων των εξόδων, δαπανών, βαρών που σχετίζονται με τις παραπάνω εργασίες, ακόμη και αν απαιτηθούν από ή βεβαιωθούν στο όνομα της εταιρείας. Επίσης το Πανεπιστήμιο θα ευθύνεται και για κάθε τυχόν πολεοδομική ή άλλη παράβαση, καθώς και για κάθε πρόκλησης ζημίας ή βλάβης σε οποιονδήποτε, η δε Εταιρεία ουδεμία ευθύνη θα έχει για τα ανωτέρω. Για τον λόγο αυτόν, το Πανεπιστήμιο αναλαμβάνει ρητά με την παρούσα σύμβαση οποιαδήποτε ευθύνη απορρέουσα από τη διενέργεια των προαναφερόμενων εργασιών και την έκδοση των σχετικών αδειών και εγκρίσεων, υποχρεούμενο σε αποκατάσταση κάθε ζημίας ή βλάβης με δικές του δαπάνες και έξοδα και στην καταβολή κάθε ποσού, έτσι ώστε η Εταιρεία να απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη και να μην υποχρεωθεί στην πληρωμή οποιουδήποτε ποσού, από οποιονδήποτε λόγο, που θα έχει σχέση με τις ανωτέρω εργασίες, το οποίο σε κάθε περίπτωση θα βαρύνει το Πανεπιστήμιο.

Σε περίπτωση έναρξης οποιουδήποτε δικαστικού αγώνα εις βάρος της Εταιρείας, το Πανεπιστήμιο υποχρεούται, ειδοποιούμενο εγκαίρως από την Εταιρεία, να παρέμβει στη δίκη με δική του επιμέλεια, δαπάνες και έξοδα και να καταβάλει στην Εταιρεία οποιοδήποτε ποσό, που τυχόν θα υποχρεωθεί η Εταιρεία δικαστικώς να καταβάλει σε οποιονδήποτε καθώς και τα δικαστικά έξοδα και δαπάνες, στα οποία θα έχει αυτή υποβληθεί.

5. Για κάθε εργασία που θα εκτελείται στην Εγκατάσταση, καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης, το Πανεπιστήμιο υποχρεούται, με επιμέλεια και δαπάνες του, να φροντίσει ώστε πριν από την έναρξη των εργασιών αυτές να είναι ασφαλισμένες κατά οποιουδήποτε κινδύνου κατά της ζωής, ατυχημάτων ή ζημιών εις βάρος των εργαζομένων, προστηθέντων, κλπ και γενικά οποιουδήποτε άλλου τρίτου, καθώς και κατά της περιουσίας αυτών, σε νομίμως λειτουργούσα στην Ελλάδα ασφαλιστική εταιρεία (κοινοποιώντας στην Εταιρεία το σχετικό ασφαλιστήριο συμβόλαιο), έτσι ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε ευθύνη της Εταιρείας και να μην υποχρεωθεί αυτή στην πληρωμή οποιουδήποτε ποσού.

6. Το Πανεπιστήμιο υποχρεούται να εκτελέσει τις επισκευαστικές εργασίες, μετασκευές, μεταρρυθμίσεις, τροποποιήσεις, προσθήκες ή άλλες εργασίες στην Εγκατάσταση, χρησιμοποιώντας άριστα υλικά και εργατοτεχνίτες απόλυτα εξειδικευμένους, καθώς και να λαμβάνει κάθε μέτρο για την άρτια εκτέλεσή τους.

4

ΑΡΘΡΟ 6

Καλή Χρήση της Εγκατάστασης

Καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης, το Πανεπιστήμιο υποχρεούται να κάνει καλή και επιμελή χρήση της Εγκατάστασης. Το Πανεπιστήμιο ευθύνεται για κάθε βλάβη, φθορά ή ζημία που θα προκληθεί στην Εγκατάσταση από οποιονδήποτε λόγο και αιτία, τις οποίες και υποχρεούται να αποκαταστήσει άμεσα με δικές του δαπάνες. Εξαιρούνται ζημιές προερχόμενες από αίτια που συνιστούν ανωτέρα βία.

ΑΡΘΡΟ 7

Συντήρηση – Φθορές και δαπάνες της Εγκατάστασης

1. Καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης, το Πανεπιστήμιο έχει υποχρέωση συντήρησης της Εγκατάστασης με δική του επιμέλεια, ευθύνη, έξοδα και δαπάνες. Η Εγκατάσταση θα πρέπει να συντηρείται καθ' όλη την διάρκεια της Σύμβασης βάσει συγκεκριμένου προγράμματος συντήρησης. Το Πανεπιστήμιο βαρύνεται με τις δαπάνες συντήρησης, λειτουργίας και φύλαξης της Εγκατάστασης, ως και με τα ποσά για την ανακατασκευή, μετασκευή, επισκευή, ενίσχυση και εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων κτιριακών και λοιπών εγκαταστάσεων και χώρων, την δένδροφύτευση, την ενίσχυση της περίφραξης όπου αυτή απαιτείται, καθώς και την διευθέτηση των χώρων στάθμευσης. Η Εταιρεία δεν βαρύνεται με τις δαπάνες συντήρησης, λειτουργίας, φύλαξης, ανακατασκευής, μετασκευής, επισκευής κλπ της Εγκατάστασης.
2. Η εκτέλεση των εκάστοτε απαιτούμενων εργασιών επισκευής και ανακαίνισης, καθώς και η προσήκουσα και συνεχής συντήρηση της Εγκατάστασης καθ' όλη τη διάρκεια της Σύμβασης, με τρόπο ώστε αυτή να διατηρείται σε καλή κατάσταση, αποτελεί συμβατική υποχρέωση του Πανεπιστημίου.
3. Η Εταιρεία δεν έχει καμία υποχρέωση συντήρησης ή επισκευής οιασδήποτε φθορών και βλαβών της Εγκατάστασης, έστω και αν είναι αναγκαίες ή επιβάλλονται από γεγονότα ανωτέρας βίας, τυχηρά ή από συνήθη χρήση, για την αποκατάσταση των οποίων βαρύνεται αποκλειστικά το Πανεπιστήμιο. Το Πανεπιστήμιο δικαιούται να καταγγείλει αζημίως τη σύμβαση, εάν η όλη Εγκατάσταση ή κατά τα ουσιώδη τμήματά της καταστεί από λόγους ανωτέρας βίας επικίνδυνη και μη ικανή να εξυπηρετήσει τις λειτουργικές του ανάγκες χωρίς την εκ μέρους του δαπάνη ποσών που θα είναι εντελώς ασύμφορη και ζημιογόνα.

ΑΡΘΡΟ 8

Πρόωρη λύση της σύμβασης

1. Το Πανεπιστήμιο δύναται να προβεί, διαρκούς της Σύμβασης, σε μονομερή λύση της αζημίως εάν : (α) καταργηθεί το σύνολο ή μέρος του, (β) μεταφερθεί σε ακίνητο ιδιοκτησίας του, (γ) προσφερθεί σε αυτό από τρίτον η δωρεάν χρήση καταλλήλου ακινήτου για τον

υπόλοιπο χρόνο της σύμβασης, (δ) μεταφερθεί η έδρα του και (ε) αχρηστευθεί ουσιαστικά η Εγκατάσταση και κριθεί από το Πανεπιστήμιο ασύμφορη η δαπάνη συντήρησης ή αποκατάστασης.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία το Πανεπιστήμιο δεν προβεί εντός τεσσάρων ετών από την υπογραφή της Σύμβασης στην έναρξη των αναγκαίων εργασιών κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 5 για τη λειτουργία της Εγκατάστασης κατά τη συμφωνηθείσα χρήση, η Εταιρεία δύναται να προβεί αζημίως σε μονομερή λύση της Σύμβασης.

3. Για την κατά τα ανωτέρω λύση της Σύμβασης, απαιτείται έγγραφη ειδοποίηση προς το άλλο μέρος εξήντα (60) τουλάχιστον ημέρες πριν την εν τη σχετική ειδοποιηθεί καθοριζόμενη ημερομηνίας λύσεώς της, από την οποία (ημερομηνία) παύει κάθε υποχρέωση προς το άλλο μέρος.

ΑΡΘΡΟ 9

Σιωπηρή παράταση διάρκειας

Σιωπηρή παράταση της διάρκειας της Σύμβασης αποκλείεται ρητώς.

ΑΡΘΡΟ 10

Παραλαβή της Εγκατάστασης από την Εταιρεία

1. Κατά την εξ οιοδήποτε λόγου λήξη ή λύση της σύμβασης, το Πανεπιστήμιο υποχρεούται εντός τριών (3) μηνών από τον χρόνο λήξης της σύμβασης ή τον χρόνο που επέρχονται τα αποτελέσματα της πρόωρης λύσης της σύμβασης, να παραδώσει την Εγκατάσταση. Για τον σκοπό αυτό θα συνταχθεί Πρωτόκολλο παραλαβής – παράδοσης, το οποίο θα υπογραφεί από τα μέρη.

2. Κατά την λήξη της σύμβασης από οποιονδήποτε λόγο, το Πανεπιστήμιο έχει την διακριτική ευχέρεια είτε να εγκαταλείψει την Εγκατάσταση υπέρ της Εταιρείας, είτε να αναλάβει, με δική του επιμέλεια, ευθύνη, δαπάνες και έξοδα, τα κινητά πράγματα και γενικότερα τα μη ενσωματωθέντα στην Εγκατάσταση πράγματα, τα οποία εγκατέστησε κατά τη διάρκεια της σύμβασης με δικές του δαπάνες για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών του αναγκών και τα οποία μπορούν να αποχωριστούν από αυτήν χωρίς βλάβη της. Αν επιλέξει την ανάληψη αυτών των πραγμάτων, οφείλει να αποκαταστήσει ταυτόχρονα, με δική του επιμέλεια, ευθύνη, δαπάνες και έξοδα, οποιαδήποτε βλάβη, ζημία ή φθορά τυχόν προκληθεί στην Εγκατάσταση από την αφαίρεση των ως άνω πραγμάτων.

ΑΡΘΡΟ 11

Γενικές Διατάξεις

1. Το Πανεπιστήμιο δηλώνει ότι η Εταιρεία έθεσε στη διάθεσή του όλα τα ευρισκόμενα στην κατοχή της στοιχεία, πληροφορίες και έγγραφα, που αναφέρονται στη νομική και πραγματική κατάσταση της Εγκατάστασης, τα οποία το Πανεπιστήμιο εξέτασε με δική του ευθύνη και

6

επιμέλεια και γι' αυτό δηλώνει ότι γνωρίζει άριστα την πραγματική και νομική κατάσταση της Εγκατάστασης.

2. Η τροποποίηση ή συμπλήρωση οποιουδήποτε από τους όρους της Σύμβασης, θα διενεργείται και θα αποδεικνύεται μόνον με έγγραφο που θα υπογράφουν και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, αποκλεισμένου οποιουδήποτε άλλου αποδεικτικού μέσου.

3. Σε περίπτωση οιασδήποτε ευνοϊκής για το Πανεπιστήμιο και τα συμφέροντά του μεταβολής ή τροποποίησης στο μέλλον του ισχύοντος σήμερα νομοθετικού πλαισίου που διέπει την έννομη σχέση, την οποία ρυθμίζει η παρούσα σύμβαση, οι διατάξεις του νέου αυτού νομοθετικού πλαισίου συμφωνείται ότι ισχύουν και εφαρμόζονται αυτομάτως και αυτοδικαίως άνευ άλλης οιασδήποτε ενέργειας και υπό των οποίων θα διέπεται πλέον η παρούσα σύμβαση.

4. Κάθε διαφορά που θα προκύψει από την παρούσα σύμβαση θα επιλύεται από τα καθ' ύλη αρμόδια δικαστήρια των Αθηνών.

5. Ακυρότητα όρου της παρούσας σύμβασης δεν επιφέρει ακυρότητα του όλου.

Σε πίστωση των ανωτέρω συντάχθηκε το παρόν σε τέσσερα (4) πρωτότυπα, από τα οποία δύο έλαβε η Εταιρεία, ένα το Πανεπιστήμιο και ένα θα κατατεθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Για την ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.

Για το ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.
ΤΣΙΡΑΚΩΝ 6-10, 11742 ΑΘΗΝΑ
ΑΦΜ: 996232374 - ΔΟΥ Φ.Α.Ε.Ε ΑΘΗΝΩΝ

Διονύσιος Σταμενίτης

Πρόεδρος Δ.Σ.

Γεώργιος Οικονόμου
Πρύτανης

4. Μελέτη έκδοσης οικοδομικής άδειας για το Σπίτι της Άρσης Βαρών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF CULTURE
GENERAL SPORT'S SECRETARIAT

ΕΛΕΓΧΘΗΚΕ
Σύμφωνα με τις αποφάσεις
Υπολογιστ. ΠΕ ΧΩ.Δ.Ε.
49493/5-7-01 (Π.Ε.Κ. 894 Β/01)
49882/8-8-01 (Π.Ε.Κ. 1044 Β/01)
Αθήνα 17/10/2001...
Ο ελέγχας μηχανικός

ΜΕΛΕΤΗ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΒΑΡΩΝ THE WEIGHT LIFTING STADIUM

ΕΤΑΠ ΠΑΝ., Α.Ε.Μ.
ΛΕΩΝΙΔΗΣ-Π. ΤΑΒΑΝΙΩΤΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΜΕΤΟΔΗΜΟΥ 1 - 106 76 ΑΘΗΝΑ
☎ (01) 72.32.367 - 72.32.967
ΓΡΗΘ. Μ.Α.Ε. 15285/01/Β/87/240

ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΡΓΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ
 ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ : Ι. ΒΕΝΤΟΥΡΑΚΗΣ- Π. ΤΑΒΑΝΙΩΤΗΣ «ΒΕΤΑΠΛΑΝ ΑΕΜ»
 Θ. ΑΜΑΡΓΙΑΝΟΣ, Κ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, Σ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ
 Α. ΣΟΛΟΜΟΝΙΔΗ, Ε. ΤΖΑΝΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ε. ΤΖΕΚΑΚΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΠΕΡΙΒΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
 Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΣΤΑΤΙΚΑ
 Σ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ- Κ. ΦΑΡΡΟΣ «ΔΟΜΗ ΟΕ»
Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
 ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΗ ΤΕΤΡΑΣ ΕΠΕ
 Π.Ι. ΖΑΝΝΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΠΕ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ
 Δ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΦΥΤΟΤΕΧΝΙΚΑ
 Γ. ΚΑΤΣΑΣ
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ
 Ν. ΠΑΠΠΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ
 ΣΤΑΤΙΚΑ : Ι. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ : Π. ΑΓΙΟΡΓΙΤΗΣ
 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ : Δ. ΓΙΑΚΑΣ
 ΦΥΤΟΤΕΧΝΙΚΑ : Α. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
 Ο. ΚΑΨΑΧΑΤΗΣ
ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ
 ΣΤΑΤΙΚΑ : Α. ΧΑΤΖΑΚΟΥ
 Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ : Α. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ
 Ε. ΕΥΤΥΧΙΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
 Θ. ΣΤΑΜΟΥ

CONTRIBUTORS TO THE PROJECT

DESIGNERS

ARCHITECTURAL STUDY
 COLLABORATING ARCHITECTS : I. VENTOURAKIS- P. TAVANIOTIS "BETAPLAN S.A."
 TH. AMARGIANOS, C. ANDREADOU, S. ZAHARIADOU
 A. SOLOMONIDIS, E. TZANOU
ACOUSTICS COUNSELOR
 ENVIRONMENTAL STUDY COUNSELOR : PR. E. TZEKAKIS
STATICS
 D. OIKONOMIDIS AND ASSOCIATES
ELECTRICAL ENGINEERING INSTALLATIONS
 S. STATHOPOULOS- K. FARROS "DOMI UNLIMITED CO."
 ELEKTROMAGNETIKI TETRAS L.L.C.
 P.I. ZANNIS AND ASSOCIATES L.L.C.
URBAN PLANNING
 GARDENING ARCHITECTURE : D. PANAGIOTOU
 TRANSPORT PLANS : G. KATSAS
 N. PAPPAS

SUPERVISORS OF GENERAL SPORT'S SECRETARIAT

ARCHITECTURAL STUDY
 STATICS : I. PAPADIMITRIOU
 ELECTRICAL ENGINEERING INSTALLATIONS : P. AGIORGITIS
 URBAN PLANNING : D. GIAKAS
 GARDENING ARCHITECTURE : Α. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
 Ο. ΚΑΨΑΧΑΤΗΣ
PRINCIPAL SUPERVISORS
ARCHITECTURAL STUDY
 STATICS : Α. ΧΑΤΖΑΚΟΥ
 ELECTRICAL ENGINEERING INSTALLATIONS : Α. ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ
 Ε. ΕΦΤΙΧΙΔΗΣ
DIRECTOR
 TH. STAMOU

Εισαγωγή

Το «Σπίτι της Άρσης Βαρών» είναι ένα υπερσύγχρονο κτιριακό συγκρότημα που θα στεγάσει τα δημοφιλή στην Ελλάδα και με μεγάλη τα τελευταία χρόνια ανάπτυξη και προβολή άθλημα της Άρσης Βαρών. Το συγκρότημα θα ανεγερθεί με δαπάνες της Πολιτείας στο Λόφο «Ανδρέας Παπανδρέου» της Νίκαιας Πειραιά και θα αποτελέσει το Ολυμπιακό Κέντρο της Άρσης Βαρών στα πλαίσια της διεξαγωγής της 28^{ης} Ολυμπιάδας του 2004.

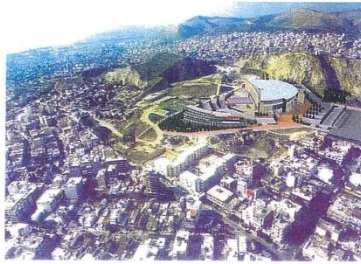
Μετά την τέλεση των Ολυμπιακών αγώνων θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά από την Ελληνική Ομοσπονδία της Άρσης Βαρών για την προπόνηση και την προετοιμασία των ομάδων καθώς και για την διεξαγωγή Αγώνων Εθνικού και Διεθνούς χαρακτήρα.

Το έργο έχει μελετηθεί κατά τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται αφενός η καλύτερη εξυπηρέτηση του στόχου της ανάπτυξης και προβολής του Αθλήματος και απ' ετέρου η τέλεση Αγώνων Διεθνούς Επιπέδου.

Δίδεται εντούτοις σαφής προσανατολισμός στην δυνατότητα χρήσης των χώρων του Συγκροτήματος, τόσο των αγωνιστικών όσο και των βοηθητικών για διάφορες κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες (συνέδρια, συναυλίες) που θα εξασφαλίζουν συμμετοχή στις δαπάνες λειτουργίας του Συγκροτήματος.

Σύμφωνα με τη μελέτη, το κτιριακό συγκρότημα με την επωνυμία «Το σπίτι της Άρσης Βαρών» περιλαμβάνει δύο ξεχωριστά κτίρια (Γυμναστήριο, Ξενώνες) και διαμορφωμένο περιβάλλοντα χώρο (πεζόδρομοι κυκλοφορίας, χώροι στάθμευσης, περιοχές φύτευσης).

- Το κτίριο του Γυμναστηρίου, συνολικής

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM
Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Σ.Α.

Introduction

The "Weight Lifting Stadium" is a modern building complex which will serve weight-lifting, a sport knowing great popularity, development and promotion during the past few years in Greece. The complex will be built at the expense of the State in the hill named "Andreas Papandreu" in Nikaia Pireaus. It will become the Olympic Center of Weight-Lifting during the 28th Olympiad in 2004.

After the end of the Olympic Games, the stadium will be used exclusively by the Greek Weight-Lifting Federation for the training and preparation of the teams as well as National and International Championships.

The project is studied in a way to succeed in order to serve, in the best way, the purpose of development and promotion of the Sport, as well as to host Championships of International Level.

However, there is a clear orientation concerning the possibility of using the areas of the complex, both competitive and of common use for different social and cultural activities (conferences, concerts) which will have a share in the operational expenses of the complex.

According to the Study, the building complex by the name "The home of Weight-Lifting" is consisted of two separate buildings (Sports Hall, Hostels) and a structured surrounding area (pedestrian precincts, parking areas, plantation areas).

- The Sport's Hall building the total surface of which is 24.000 m² includes Training Halls and Locker Units, a Medical Center, a Physiotherapy Center, a Press Center,

επιφάνειας 24.000 m², περιλαμβάνει Προπονητικούς Χώρους και Αποδυτήρια Αθλητών, Ιατρικό Κέντρο και Κέντρα Φυσιοθεραπείας, Κέντρο Τύπου, Γραφεία Διοίκησης και Κύρια Αίθουσα - Αγωνιστικό Χώρο χωρητικότητας 5.000 θεατών.

- Το κτίριο των Ξενώνων, συνολικής επιφάνειας 3.500 m², περιλαμβάνει 15 μονόκλινα δωμάτια, 22 δίκλινα, 4 σουίτες επισήμων, Φουαγιέ, Εσπατόριο και χώρους Ανάπτυξης για την φιλοξενία αθλητικών αποστολών και επίσημων προσκεκλημένων.

Η μελέτη του έργου εκπονήθηκε με βάση τις απαιτήσεις του κτιριολογικού προγράμματος που συντάχθηκε από τον Εργοδότη (Γενική Γραμματεία Αθλητισμού) και σύμφωνα με τις ανάγκες που διετύπωσε η Ελληνική Ομοσπονδία Άρσης Βαρών.

Κατά την σύνταξη της μελέτης έχουν διερευνηθεί οι τελευταίες εξελίξεις στον τομέα των αθλητικών έργων αυτής της κλίμακας ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη λύση, τόσο λειτουργικά όσο και αισθητικά.

Έχουν τηρηθεί όλοι οι σχετικοί κανονισμοί (Κτιριοδομικός, Πυροπροστασίας κλπ.) ώστε να εξασφαλίζεται η απόλυτη ασφαλής προσέλευση, παραμονή και αποχώρηση αθλητών, θεατών, επισήμων, δημοσιογράφων και προσωπικού.

Επιπλέον έχει μελετηθεί η διαμόρφωση και οργάνωση του περιβάλλοντος χώρου, ο οποίος πέρα από την κυκλοφορία πεζών και αυτοκινήτων και τη σύνδεση του χώρου με το οδικό δίκτυο, θα περιλαμβάνει τη διαμόρφωση χώρων πρασίνου, καθιστικών, χώρων στάθμευσης, και ό,τι άλλο απαιτείται για την άρτια λειτουργία του συγκροτήματος (τροφοδοσία, κίνηση υπηρεσιακών οχημάτων κλπ.).

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM
Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Σ.Α.

Administration Offices and the Main Hall - Competition Arena with a 5.000 sitting spectators capacity.

- The Hostels' building, the total surface of which is 3.500 m², includes 15 one-bed rooms, 22 two-bed rooms, 4 V.I.P. suites, Lounges, a Restaurant and Rest Areas in order to accommodate athletic missions and V.I.P. guests.

The study of the project was held on the basis of the construction program's requirements drawn by the Employer (General Sport's Secretariat) and according to the needs expressed by the Greek Federation of Weight-Lifting

During the drawing of the study, the latest developments concerning athletic undertakings of such a scale were investigated so as to choose the best solution in terms of operation and aesthetics.

All relevant regulations have been kept (Building Structure, Fire Safety Regulations etc.) in order to obtain the totally safe entry, attendance and departure of spectators, athletes, V.I.P.s, journalists and personnel.

Furthermore, a study has been conducted on the structuring and organization of the surrounding area, which will include pedestrian and car circulation and the connection of the area with the road network as well as the structuring of green areas, sitting areas, parking areas and everything else needed for the perfect functioning of the complex (provisioning, circulation of service vehicles etc.).

Το οικόπεδο και οι αρχές σχεδιασμού του συγκροτήματος

Το οικόπεδο στο οποίο θα ανεγερθεί το συγκρότημα βρίσκεται στον λόφο "Ανδρέας Παπανδρέου", πρώην "Σελεπίτσαρι" της Νίκαιας του Πειραιά κοντά στην περιοχή που λειτουργεί το υποίθριο θέατρο "Κατράκειο".

Οι κύριοι άξονες σύνδεσης του χώρου του συγκροτήματος με την ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας, είναι οι λεωφόροι Αθηνών - Γρ.Λαμπράκη, Σαλαμίνας - Π.Ράλλη και Λαοδικείας.

Η πρόσβαση από την πλευρά του Δήμου της Νίκαιας γίνεται μέσω της οδού Ακροπόλεως που διατρέχει σε όλο το μήκος το λόφο.

Το οικόπεδο είναι στη μεγαλύτερή του έκταση επίπεδο εκτός από το Ν.Α. του τμήμα που παρουσιάζει έντονη κλίση και προσφέρει εξαιρετική θέα προς τον Αργοσαρωνικό κόλπο.

Έχοντας υπ' όψη τα παραπάνω, το κτίριο του Γυμναστηρίου τοποθετήθηκε στο επίπεδο τμήμα του οικοπέδου λόγω της φύσεως των λειτουργιών του και της απαίτησης για εύκολη πρόσβαση και κυκλοφορία των θεατών.

Το κτίριο των Ξενώνων, χωροθετήθηκε στην Ν.Α. πλευρά του οικοπέδου απόλυτα ενταγμένο στις έντονες κλίσεις του εδάφους και αναπτυγμένο έτσι ώστε όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι του και τα δωμάτια παραμονής να είναι στραμμένα προς την μοναδική θέα του Αργοσαρωνικού κόλπου.

Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην αντιμετώπιση της κυκλοφορίας των διαφόρων χρηστών του συγκροτήματος με την δημιουργία ξεχωριστών ζωνών κίνησης και εισόδων-εξόδων για τους θεατές, αθλητές, επισήμους, δημοσιογράφους και εργαζόμενους στο συγκρότημα.

The property and the design principles of the complex

The property on which the complex will be built is situated in the "Andreas Papandreu" ex "Selepitsari" hill, in Nikaia, Pireaus, near the outdoor theatre "Katrakeio".

The main connection axes of the complex with the wider area of the capital city, are: Athinon - Gr.Lambraki Avenue, Salaminos - P.Ralli and Laodikeias Avenue.

Access to the stadium by the Municipality of Nikaia is succeeded through Akropolis Street which runs along the whole of the hill.

For most of its part the property is plane except for it's Southeast part which is characterized by a steep slope and offers a magnificent view of the Argosaronikos Gulf.

Taking into consideration the above, the Sports Hall building was placed to the even part of the property because of the nature of the operations and the requirement for easy access and circulation of the spectators.

The Hostel building was situated in the Southeast side of the property, fully incorporated in the steep slopes of the land and developed in such a way that all of it's common use areas and rooms are facing the unique view of the Argosaronikos Gulf.

A matter of great importance was the facilitation of the circulation of the complex's different users by creating separate circulation zones and entrances - exits for spectators, athletes, V.I.P.s, journalists and employees.

ΤΟ ΣΤΗΠΙ ΤΗΣ ΑΡΕΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM

Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ S.A.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η είσοδος των αθλητών γίνεται σε διαφορετικό επίπεδο κυκλοφορίας σε σχέση με αυτή των υπολοίπων επισκεπτών. Στους χώρους στάθμευσης προβλέφθηκαν ξεχωριστές περιοχές για τους επισήμους, τους θεατές, τους δημοσιογράφους και τους εργαζόμενους στο συγκρότημα.

Ολόκληρο το συγκρότημα είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να εξυπηρετεί απόλυτα τα άτομα με ειδικές ανάγκες είτε πρόκειται για αθλητές, είτε πρόκειται για θεατές. Χαρακτηριστικά οι προπνοητικοί χώροι, τα αποδυτήρια των αθλητών, οι χώροι υγιεινής και τα κυλικεία του συγκροτήματος είναι ειδικά σχεδιασμένα για τον παραπάνω σκοπό. Άλλωστε στο ίδιο συγκρότημα θα λάβουν χώρα οι Ολυμπιακοί Αγώνες ατόμων με ειδικές ανάγκες της 28^{ης} Ολυμπιάδας του 2004.

It should be mentioned that the athletes' entrance is taking place in a different level from the rest of the spectators' entrance. There are separate parking areas for V.I.P.s, Spectators, journalists and people working at the complex.

The whole of the complex is designed to serve the most to handicapped persons either athletes or spectators. Specifically, training halls, locker units, toilets and canteines of the complex are especially designed to serve the above purpose. Besides, it is in this stadium that the Special Olympics of the 28th Olympiad in 2004, will take place.

ΤΟ ΣΤΗΠΙ ΤΗΣ ΑΡΕΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM

Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ S.A.

Γυμναστήριο

Το κτήριο του Γυμναστηρίου, εμβαδού 24.000m² είναι το βασικό κτήριο του συγκροτήματος.

Ο κεντρικός χώρος του Γυμναστηρίου στεγάζεται με φορέα από μεταλλικά ζευκτά, ανοίγματος 57,0 μ. με συνέπεια την δημιουργία χώρου πλήρως ελεύθερης ορατότητας με μέγιστη διάσταση άνω των 80,0 μ.

Για την κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν τα πλέον σύγχρονα υλικά. Χαρακτηριστικά αναφέρονται η μεταλλική στέγαση του κτηρίου με φύλλα αλουμινίου και η εναλλαγή στις όψεις επενδύσεων με διαφορετικά υλικά όπως χαλύβδινα πανέλλα, πετάσματα αλουμινίου, διακοσμητικά τούβλα σε συνδυασμό με μεγάλες επιφάνειες υαλοπετασμάτων.

Ιδιαίτερη επιμέλεια έχει δοθεί στις Η/Μ εγκαταστάσεις του έργου έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις λειτουργικές απαιτήσεις και τις αυξημένες δυνατότητες του.

Πέραν των συνήθων εγκαταστάσεων τονίζεται η πρόβλεψη συστήματος απανωτής καπνού σε περίπτωση πυρκαϊάς, η εκτεταμένη εφαρμογή οπτικοακουστικών συστημάτων για την διαρκή ενημέρωση των θεατών, οι κατασκευαστικές διευκολύνσεις για τους εκπαιδευτικούς του τύπου, η εγκατάσταση αδιάλειπτου παροχής φωτισμού, η δυνατότητα μερικού χειρισμού του φωτισμού της αίθουσας με Dimming και του αγωνιστικού χώρου ώστε να ανταποκρίνεται στις πιο αυξημένες απαιτήσεις τηλεμετάδοσης αγώνων.

Όλοι οι χώροι του Γυμναστηρίου είναι πλήρως κλιματιζόμενοι και αεριζόμενοι.

Το κτήριο του Γυμναστηρίου στεγάζει την Κύρια

Sports Hall

The Sports Hall building of 24.000 m² surface is the main building of the complex.

The central area of the Sports Hall is covered by a construction of metal trusses 57 m long, resulting in the creation of a space with unlimited visibility of maximum dimension over 80 m.

For its construction, the most modern materials were used. Let's just mention the metallic roofing of the building with aluminium sheetings and the alternation of the coating's face with various materials such as steel panels, aluminium frames, decorative bricks combined with large surfaces of glass frames.

A special attention has been given to the study of the Electro- Mechanical installations, in such way that it can respond to the functional demands and increased capacities of the project.

It should be emphasized, that beyond the usual technical services, there has been provision for:

- Smoke exhaust system in case of fire
- Extended use of audiovisual systems for the spectators' permanent information
- Constructive facilities for the press representatives
- Installation of continuous light supply
- Possibility of partial manipulation of the Competition Arena's lighting with Dimmers

All areas of the Sports Hall are fully air conditioned and ventilated.

The Sports Hall building includes the Main Hall - Competition Arena, Warming up Rest Halls, Training Halls, Locker Units, Medical Center -

ΤΟ ΣΠΗΤΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΒΑΡΦΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM
Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ S.A.

Αίθουσα - Αγωνιστικό Χώρο, Χώρος Προθέρμανσης και Ανάπαυσης, Προπονητικούς Χώρους, Αποδυτήρια Αθλητών, Ιατρικό Κέντρο - Κέντρο Φυσιοθεραπείας, Παιώνα Υδροθεραπείας, Γραφεία Διοίκησης, Κέντρο Τύπου, Χώρος Θεατών, Χώρος Επιστημών και τους απαραίτητους βοηθητικούς χώρους.

Όλοι οι χώροι του Γυμναστηρίου είναι πλήρως κλιματιζόμενοι και αεριζόμενοι.

Η Κύρια Αίθουσα, εμβαδού περίπου 3.000m², περιλαμβάνει τον αγωνιστικό χώρο και τις κερκίδες των θεατών που διατάσσονται στις τρεις πλευρές του αγωνιστικού χώρου.

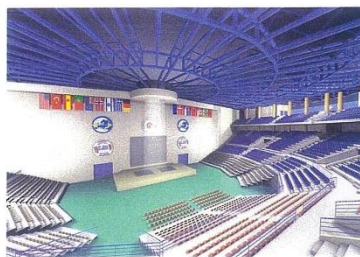
Αποτελεί ενιαίο χώρο που δεν διακόπτεται από κανένα δομικό στοιχείο με άπλετο φυσικό φωτισμό και αερισμό.

Η Αίθουσα μπορεί να φιλοξενήσει 5.000 θεατές (4.450 σε σταθερές θέσεις και 550 θέσεις σε πτυσσόμενες κερκίδες) και πέραν αυτών προβλέπονται 312 θέσεις επιστημών στον αγωνιστικό χώρο (VIP's, αξιωματούχοι Ομοσπονδίας κλπ.).

Η Αίθουσα έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να προσφέρει σε όλους του χρήστες απόλυτη άνεση και ασφάλεια.

Έχει εκπονηθεί ακουστική μελέτη με στόχο την ηχητική βελτίωση και την αποφυγή των αντιλήψεων η οποία έχει επίσης λάβει υπόψη της τη χρήση της Αίθουσας και για άλλες εκδηλώσεις, κυρίως πολιτιστικού χαρακτήρα. Η ασφάλεια στην μετακίνηση των θεατών επιτυγχάνεται με τις πολλαπλές εξόδους κινδύνου για τον πλήθος ανάλογα με τις πιθανές διαφορετικές χρήσεις της Αίθουσας.

Σε επαφή με την κυρίως Αίθουσα τοποθετήθηκαν οι Αίθουσες Προθέρμανσης

Physiotherapy Center, Hydrotherapy Swimming Pool, Press Center, Spectators' Areas, V.I.P. Areas and the necessary Storage rooms.

The Main Hall, 3.000 m² in area, is consisted of the Competition Arena and the spectators seats which are arranged at the three sides of the Competition Arena. It is one area, which is not interrupted by any structural element and has plenty of natural light and air.

The Hall has a 5.000 spectators capacity (4.450 in permanent seats and 550 in telescopic seats) apart from which there is an estimation of 312 V.I.P. seats in the Competition Arena (V.I.P.s, Federation Officials etc.).

The Hall is designed to offer to every one of it's users absolute convenience and safety.

An acoustic study has been elaborated aiming at the sound improvement and the avoidance of resonance. This study has also taken into consideration the fact that the Hall will be used for other purposes too, of cultural character mainly. The safety of the spectators' circulation is succeeded by the multiple emergency exits designed for the people, depending on the various uses of the Hall.

The Warming up Halls of the Athletes were placed in contact with the Main Hall. The two Halls, 12x40m of dimension each, can be unified into one of 24x40m. They are bright, with great height and their own W.C.s. One of the two Halls can be separated into rooms for the Athletes to rest before the contest, by using sectional separators.

Apart from the large Warming up Halls, the building includes 6 Training Halls (4 Halls 10x15m approximately of dimension and 2

ΤΟ ΣΠΗΤΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΒΑΡΦΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM
Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ S.A.

των Αθλητών. Οι δύο Αίθουσες διαστάσεων 12x40m η καθεμία με δυνατότητα ενσωμάτωσης σε μια μεγάλη διαστάσεων 24x40m είναι πολύ φωτεινές, με μεγάλο ύψος και δικούς τους χώρους Υγιεινής. Η μία από τις Αίθουσες με τη χρήση λυόμενων διαχωριστικών, μπορεί να χωριστεί σε δωμάτια για την ανάπαυση των Αθλητών πριν τον αγώνα.

Εκτός των μεγάλων αιθουσών προθέρμανσης, για την καθημερινή προπόνηση και ενδυνάμωση των αθλητών το κτίριο περιλαμβάνει 6 Αίθουσες Προπόνησης (4 αίθουσες διαστάσεων 10x15m περίπου και 2 αίθουσες 18x20m περίπου) με άμεσο φυσικό φωτισμό και αερισμό. Οι προπονητικοί χώροι διαθέτουν τον απαραίτητο αθλητικό εξοπλισμό καθώς και αποδυτήρια με χώρους αλλαγής, W.C. και Douches.

Το υπερσύγχρονο **Ιατρικό Κέντρο** περιλαμβάνει Ιατρείο για την παροχή πρώτων βοηθειών, γραφεία Ιατρών, Φυσιοθεραπευτών, Εργομετρικό Κέντρο, Αίθουσα Φυσιοθεραπείας με χώρους μασάζ, συγκροτήματα σάουνας και χαμάμ, Γραφείο Υδροθεραπείας με μηχανισμό υδρομασάζ και κέντρο ελέγχου Dopping.

Το **Κέντρο Τύπου**, με ανεξάρτητη είσοδο-έξοδο για τους δημοσιογράφους περιλαμβάνει Αίθουσα Τύπου για εργασία 100 απόλυτων (ολυμπιακής χρήσης), Τηλεφωνικό Κέντρο, Αίθουσα Συνεντεύξεων για 50 άτομα, Τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά Studios, Χώρους Παραγωγής, Χώρους άφιξης- διανομής σημάτων Εικόνας - Ήχου, Φουαγιέ με μπαρ - Κυλικείο και ανεξάρτητους χώρους Υγιεινής.

Επιπλέον, σε τμήμα των Κερκίδων σε περιοχή σαφώς διαχωρισμένη από τους υπόλοιπους χρήστες, προβλέπονται θέσεις για 20 τηλεοπτικά κανάλια, από τις οποίες 10 θα είναι κλειστές (θάλαμοι) και 10 με μορφή εδράνου

Halls 18x20m approximately) with direct natural lighting and ventilation for the everyday training and strengthening of the athletes. The training Halls provide the necessary sporting equipment as well as locker-units with changing rooms, W.C.s and showers.

The modern **Medical Center** is equipped with a Health Center for First Aid, Doctors' offices, Physiotherapists' offices, Ergometric Center, Physiotherapy Hall with massage rooms saunas and steam baths, Hydrotherapy Swimming Pool and a Dopping Control Center.

The **Press Center**, with an independent entrance-exit for journalists includes a Press Hall allowing 100 persons to work (olympic use), a Telephone, Fax, Telex Room, an Interview Room with the capacity of 50 persons, T.V. and Radio Studios, T.V. Production Rooms, Lounges with Bar-Cantine and independent W.C.s.

Furthermore, a section of the tiers in an area clearly separated from the rest of the users, one can find seats for 20 T.V. stations, 10 of which will be closed cabins and 10 in the form of working benches as well as 50 permanent seats for written press.

Especially for the Olympic Games, there is an infrastructure created for 50 T.V. Stations and 200 written press journalists.

The entry and departure of the spectators is achieved by outdoor staircases leading to Level 1 of the Building and further on through interior staircases and public lounges, to and from the Main Hall.

Handicapped spectators have separate access to the Competition Arena on the Ground Floor in Level 0. The spectators will be seated in seats on tiers (4.450 permanent and

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM
Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: BETAPLAN S.A.

εργασίας, καθώς και 50 μόνιμες θέσεις για τον γραπτό τύπο.

Για την περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων έχει δημιουργηθεί η υποδομή για την εξυπηρέτηση 50 τηλεοπτικών καναλιών και 200 δημοσιογράφων γραπτού τύπου.

Η προσέλευση και η αποχώρηση των θεατών γίνεται μέσω των εξωτερικών κλιμακοστασίων που οδηγούν στην στάση 1 του κτιρίου, και στη συνέχεια μέσω των εσωτερικών κλιμακοστασίων και των φουαγιέ κοινού, από και προς την κύρια Αίθουσα.

Οι θεατές με ειδικές ανάγκες έχουν ανεξάρτητη πρόσβαση στον αγωνιστικό χώρο του Ισογείου (στάθμη 0). Για τους θεατές προβλέπονται θέσεις σε κερκίδες (4.450 σταθερές και 550 σε πτυσσόμενες κερκίδες). Οι πτυσσόμενες κερκίδες έχουν προβλεφθεί έτσι ώστε να απελευθερώνεται τμήμα της Αίθουσας για την εξυπηρέτηση και άλλων χρήσεων (εκθέσεων, συναυλιών κλπ.).

Όλες οι θέσεις στις κερκίδες έχουν μελετηθεί έτσι ώστε να προσφέρουν άριστη ορατότητα σε όλους τους θεατές. Εκτός από την κυρίως Αίθουσα, αποκλειστικά για χρήση από τους θεατές δημιουργήθηκαν Φουαγιέ, μπαρ, χώροι ανάπαυσης και χώροι υγιεινής.

Όλες οι **Διοικητικές Υπηρεσίες** του Γυμναστηρίου, καθώς και τα γραφεία της **Ελληνικής και της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Άρσης Βαρών** στεγάζονται σε ανεξάρτητο κτίριο το οποίο επικοινωνεί στις στάθμες 0 και 1 με το κυρίως κτίριο του Γυμναστηρίου.

550 in telescopic tiers). The folding tiers are used in a way to liberate part of the Hall for other uses (exhibitions, concerts etc.).

All seats on the tiers have been planned to offer the best visibility to all spectators. Apart from the Main Hall, lounges, bars, rest areas and W.C.s have been created for exclusive use by the spectators.

All **Administration Services** of the Sports Hall, as well as the **Greek and International Weight-Lifting Federations**, offices are situated in a independent building which communicates with Levels 0 and 1 with the main building of the Sport's Hall.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΑΡΣΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM
Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: BETAPLAN S.A.

Ξενώνες

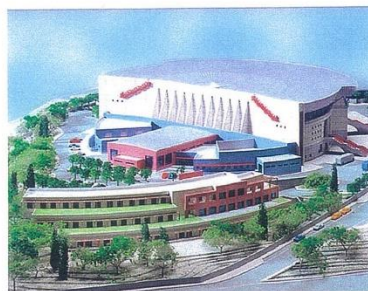
Οι ξενώνες των αθλητών και των επισήμων προσκεκλημένων στεγάζονται σε ξεχωριστό κτίριο, εμβαδού 3.500m² που τοποθετήθηκε στην περιοχή του οικοπέδου με τις έντονες υψομετρικές διαφορές.

Το κτίριο έχει τρία επίπεδα τα οποία επικοινωνούν το καθένα κατευθείαν με τον περιβάλλοντα χώρο. Όλοι οι χώροι του κτιρίου έχουν Ν.Α. προσανατολισμό και απρόσκοπτη θέα προς τον Σαρωνικό Κόλπο.

Για την προσαρμογή του κτιρίου στο φυσικό έδαφος, ο κάθε όροφος υποχωρεί σε σχέση με τον υποκείμενο, έτσι ώστε να χάνεται ο όγκος του κτιρίου από χαμηλά. Στην εντύπωση αυτή της απόλυτης ένταξης στο περιβάλλον, συνεισφέρει και η φύτευση μεγάλων επιφανειών των δωμάτων του κτιρίου.

Η είσοδος στο κτίριο γίνεται στο ίδιο επίπεδο με την είσοδο στους αθλητικούς χώρους του κυρίως Γυμναστηρίου (στάση 0) και περιλαμβάνει Χώρο Υποδοχής, Reception, Καθιστικά, Χώρο Ανάπαυσης, Γραφεία Διοίκησης και Χώρος Υγιεινής.

Για την φιλοξενία των αθλητών και των επισήμων προσκεκλημένων προβλέπονται 15 μονόκλινα δωμάτια (25 m² το καθένα) 22 δίκλινα δωμάτια (30 m²), 4 σουίτες επισήμων (45 m²), όλα με δικούς τους χώρους Υγιεινής. Επιπλέον των κοινότων, δημιουργούνται χώροι Καθιστικού - Ψυχαγωγίας και Εστιατόριο με πλήρη κουζίνα για την εξυπηρέτηση των αθλητών και των προσκεκλημένων.

Hostels

The hostels of the athletes and V.I.P.s are situated in a different building, 3,500 m² in area, which is placed in the area of the property with intense hypsometrical levels.

The building has 3 levels. Each one of them communicates separately with the surrounding area. All areas of the building are orientated towards the Southeast and have a great view to the Argosaronikos Gulf.

In order to adjust the building in the natural ground, every floor subsides in relation to the one under, thus assimilating the building's volume downwards. This impression of absolute adhesion to the environment is strengthened by the planting of large surfaces of the building's terraces.

The entrance to the building is at the same level with the entrance to the sports areas of the main Sports Hall (Level 0) and includes a Meeting Hall, a Reception, a Sitting-Room, A Rest Hall, Administration offices and W.C.s.

15 one-bed rooms (25 m² each), 22 two-bed rooms (30 m²), 4 V.I.P. suites (45 m²), all with their own W.C.s are available for the hospitality of the athletes and V.I.P. guests. In addition to the bedrooms, Sitting - Recreation Rooms and a Restaurant with a kitchen capable to prepare a full menu are being created to the service of the athletes and guests.

ΤΟ ΣΤΗΠΙ ΤΗΣ ΑΡΕΗΣ ΒΑΡΩΝ- WEIGHT LIFTING STADIUM

Γραφείο Αρχιτεκτονικών Μελετών: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Α.Ε.Μ. / Architects and Planners: ΒΕΤΑΠΛΑΝ Σ.Α.

5. Κατάλογος Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Ελλάδας

ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ		
ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΕΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	ΕΔΡΑ /ΠΟΛΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	1837	Αθήνα
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο	1837 / 1914	Αθήνα
Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών	1837 / 1930	Αθήνα
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης	1925	Θεσσαλονίκη
Πανεπιστήμιο Πατρών	1964	Πάτρα Αγρίνιο Αίγιο Αμαλιάδα Μεσολόγγι Πύργος
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	1964 / 1970	Ιωάννινα
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	1973	Κομοτηνή Αλεξανδρούπολη Ξάνθη Ορεστιάδα
Πανεπιστήμιο Κρήτης	1973	Ρέθυμνο Ηράκλειο
Πολυτεχνείο Κρήτης	1977	Χανιά
Πανεπιστήμιο Αιγαίου	1984	Μυτιλήνη Λήμνος Ρόδος Σάμος Σύρος Χίος
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	1984	Βόλος Καρδίτσα Λαμία Λάρισα Τρίκαλα
Ίονιο Πανεπιστήμιο	1984	Κέρκυρα Ζάκυνθος Κεφαλλονιά Λευκάδα
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	1920 / 1989 / 1995	Αθήνα
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	1920 / 1989	Αθήνα

ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ		
ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΕΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	ΕΔΡΑ /ΠΟΛΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών	1930 / 1989	Αθήνα
Πανεπιστήμιο Πειραιώς	1938 / 1989	Πειραιάς
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	1948 / 2013	Θεσσαλονίκη
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο	1929 / 1990	Καλλιθέα Αττικής
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο	1992	Πάτρα
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	2000	Τρίπολη Καλαμάτα Κόρινθος Ναύπλιο Πάτρα Σπάρτη
Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης	2002	Αθήνα
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	2003	Κοζάνη Γρεβενά Καστοριά Πτολεμαΐδα Φλώρινα
Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος	2005	Θεσσαλονίκη Διδυμότειχο Δράμα Καβάλα Κατερίνη Κιλκίς Σέρρες Σίνδος
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	2018	Αθήνα
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο	2019	Ηράκλειο Άγιος Νικόλαος Ιεράπετρα Ρέθυμνο Σητεία Χανιά

ΠΗΓΗ ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, Ιδία επεξεργασία